

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Pris
1:50

Status

VEKSKORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

A. J. Borgs

Väfveri Aktiebolag

KINNAHULT

Tel. 10018, 10160, 10362, Kinna.

Uddebo

Möbeltygväveri

UDDEBO

RÖD- SPRITEN

måste vara med,
när det stuvats in
för en längre eller
kortare färd.

Skaffa Er ett pun-
kerkök och Ni är
ifrån alla bekymmer
med bränslen, som
medföra os och lukt

HERMES

precisionsbyggda
kvalitetscyklar
gå längre än de flesta

A. B. NYMANS VERKSTÄDER, UPPSALA

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

N:o 12 1942

Utkommer en
gång i månaden
5:te årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Kocksgatan 15, Stockholm
Telefon 41 39 99 Postgiro 15 44 20

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Innehåll:

	Sid.
GUNNAR EKELÖF: Minnet, Nuets och Framtiden	5
ELSA-BRITA NORDLUND: De lungsjukas psykologiska problem	7
HELMER GRUNDSTRÖM: Lapphelg i Fatmomakke	9
BO BERGMAN: När Inge Hallman reste hem	13
FREDRIK ADELBERG: Helveteshålan vid Gopeng	17
HARRY MARTINSON: Träkors i urskogen	22
WALDEMAR HAMMENHÖG: "Snälla pappa"	23
MOA MARTINSSON: Det förtrollade brödet	27
ARVID BRENNER: I försakingringen	29
EINAR WALLQUIST: Johannes Nergård	33
FOTOREPORTAGE: Norrlands barn på koloni	34
PRISTÄVLAN: "Vem har skrivit vad?"	36
MARTIN NILSSON: Surrogat-Jul	38
JOHANNES EDFELT: Två lyriker: Hermann Hesse och Franz Werfel	43
KORSORDSTÄVLAN	49
SCHACKSPALTEN: En julpristävlan	51

ILLUSTRATIONER: STIG ASBERG, ERNST AKERBLADH, T. SANDBERG,
MARTIN NILSSON

OMSLAG: EDIT LINDÉN

God Jul och Gott Nytt År

tillönskas av

STOCKHOLM:

- Ahlberg, Hakon, arkitekt, Blasieholmstorg 11 C.
Aleman, Alice, Doktorinna, Odengatan 22.
Almqvist, Johan, Professor, Nybrogatan 7.
Andersson, Nils V., Pålsvaaffär, Hamngatan 36.
Apoteket Antilopen, Ringvägen 85.
Apoteket Påfågeln, Kungsholmstorg 16.
Apoteket C. V. Scheele, Vasagatan 12.
Apoteket Vasen, Drottningholmsvägen 76.
Arfvedssons Konsthandel, Wahrendorffsgatan 8.
Arleij, Folke, Järnaffär, Valhallavägen 75.
Auto-Pose Ateljén, Birger Jarlsgatan 15.
van Berkels Patent, A.-B., Kungsgatan 72.
Bjerlöf, Herbert, Läkare, N. Målarstrand 72.
Blomkvist, Bror, Skorstensfejaremäst., Pålsvandsg. 1 A.
Blomkvist, F., Skorstensfejaremästare, Hermelinsstigen 19, Äppelviken.
Bohrn, Ivar, Tandläkare, Drottninggatan 71 C.
Branting, Georg, Advokat, Västmannagatan 1.
Brobeck, John, Tandläkare, Sturegatan 16.
Brunander, Lemke, A.-B., Nybrogatan 9.
Byrenius, Gustaf, A.-B., Birger Jarlsgatan 32.
Byström, Josef, Pålsvaaffär, Kat. Bangata 58.
Carlsson, Oscar, Byggmästare, Mäst. Samuelsgatan 20.
Cederholm, Nils, Skorstensfejaremäst., Kalmg. 9.
Cederlöf, Eric, A.-B., Järnhandel, Humlegårdsgat. 12.
Crafoord, Clarence, Med. D:r, Sabbatsbergs Sjukhus.
C T C, A.-B., Nybrokajen 7.
Danielsson, J. & C:o, Rehngatan 16.
Danielsson, Signe, Läkare, Carl Larssons väg 15, S. Ängby.
Diema, A.-B. Pålsvaaffär, Döbelnsgatan 64.
Drougge, Adolf, Läkare, Liljeholmsvägen 2.
Edin & Ström, A.-B., Pålsvaaffär, Fredsgatan 3.
Elema A.-B., Kungsgatan 34.
Eneström, Hj., Läkare, Birger Jarlsgatan 73—75.
Engdahl, Sam., Tandläkare, Ringvägen 123.
Engstrand, Gunnar, Grosshandl., Nybrokajen 5.
Erichsen, Oscar, Tandläkare, Odengatan 69.
Eriksson, H. P., Skinnvaru A.-B., Regeringsgatan 17.
Eriksson, Karin, Livsmedelsaffär, Luxgatan 1—3.
Erlandsson, Sven, Läkare, Drottninggatan 71 C.
Everitt, Kerstin, Läkare, Olaus Magnusväg 37, Hammarbyhöjden.
Faerden, M., A.-B., Kungstengsgatan 10.
Folke & C:o, A.-B., Nybrogatan 3.
Folket-Samarbete, Försäkringsanstalterna, Kungsg. 5.
Forsners, A.-B., Klarabergsgatan 44.
Fredriksson, Adolf, Trävaru A.-B., Roslagsgatan 81.
Gejrot, Nils, Tandläkare, Stadsgården 6.
Goldman, Annie, Tandläkare, Nathorstvägen 26, Hammarbyhöjden.
Gran, Ragnar, Läkare, Grevturegatan 18.
Gravensteinerfabriken, Grevgatan 14.
Grundstedt, F., Firma, Hantverkaregatan 61.
Grönblad, Ester, Läkare, Götgatan 7.
Gustafsson, A. C., A.-B., Kungsgatan 16—18.
Hamp, A.-B., Valhallavägen 59.
Haskel & C:o, A.-B., Vattugatan 10.
Hector & C:o, A.-B., Centralpalatset.
Hederstad, G., Läkare, S:t Görans Sjukhus.
Hellerström, Sven, Läkare, Sturegatan 22.
Hellström, S. G., Läkare, Charlottenburg, Råsunda.
Holmgren, Gustav, Skorstensfejaremäst., Karlbergsvägen 22.
Håkansson, Einar, Läkare, Högbergsgatan 40.
Isaksson, J. & C:o, Kassaskåpsfabrik, Ekbacksväg. 14.
Jacobsson & C:o, Papperssäckar, Svartmangatan 16.
Janson, Otto & C:o, Scheelegatan 5.
Janzon, Helge, Tandläkare, Götgatan 93.
Johannesson, E., Skorstensfejaremäst., St. Nygatan 36.
Johansson, Greta, Tandläkare, Odengatan 104.
Jäderholm, K. Bruno, Läkare, Hermelinsstigen 11, Äppelviken.
Kaféet, Barnhusgatan 6.
Kalling, Göran, Advokat, Norrmalmstorg 2.
Kastenhof, Restaurant, Wahrendorffsg. 4—6.
Kindberg, G., Läkare, Torsgatan 60.
Kjellberg, Gerda, Läkare, N. Bantorget 22.
Källqvist, Hans, Tandläkare, Birger Jarlsgatan 8.
Lagerkrans, Einar, Läkare, Humlegårdsgatan 7.
Laser, S., Pålsvaaffirma, Jakobsbergsgatan 6.
Leffler, J., Överläkare, Söderby Sjukhus.
Lennstrands Billackering, Frejgatan 3.
Lind, Tore, Läkare, Hornsgatan 1.
Lindeberg, Sten, Läkare, Sturegatan 18.
Lindeen, S., Pålsvaaffirma, Drottninggatan 12.
Lindegaard, B., Tandläkare, Humlegårdsgatan 22.
Lindners Pelsvaruindustri, A.-B., Birger Jarlsgatan 18.
Ljunggrens Bar, Regeringsgatan 16.
Lundberg, V. L., Läkare, Hantverkaregatan 21.
Lundin & Törnberg, Pålsvaaff. Mäster Samuelsg. 12.
Lundqvist, Axel, A.-B. Drottninggatan 28.
Lundqvist, G. F., Skorstensfejaremäst., Stråket 3, Råsunda.
Lundström, Bröderna, Drottninggatan 102.
Lövräbolaget, Norrtullsgatan 20.
Magnét, Alvar, Tandläkare, Sveavägen 35—37.
Motor A.-B., Ingenjörfirman, Pipersgatan 4.
Mårtensson, G., Tandläkare, S:t Eriksplan 6 A.
Möllerström, J., Med. D:r, Östermalmstorg 5.
Mörk, Nils, Pålsvaaffär, Folkungagatan 49.
Nasiell, R., Läkare, S:t Eriksplan 17.
Nasiell, V., Läkare, Stureplan 4.
Nilsson, Edv., Tandläkare, Stureplan 2.
Nilsson, Josef A., Målerifirma, Runebergsgatan 12.
Nilsson, O., Disponent, N. Brädgården, Tomtebog. 2.
Nockeby Tvätt- & strykinrättning, Drottningholmsvägen 603.
Nordenfors, Bo, Läkare, Sveavägen 61.
Nordstrand, H., Pålsvaaffär, Storgatan 11.
Nordström, C. & C:o, Fridhemsgatan 46.
Nyman, A., Pålsvaaffär, Folkungagatan 106—108.
Odenrantz, G., Läkare, Bragevägen 9—11.
Olsson, H., Pålsvaaffär, Kungsgatan 58.
Olsson, H., Pålsvaaffär, Nybrogatan 50.
Olsson, P. G., Läkare, Sjövägen 18, Råsunda.
Orell, S. Docent, S:t Görans Sjukhus.
Otillys, Konditor, Wargentinsgatan 7.
Otterby, Sigrid, Pålsvaaffär, S:t Eriksgatan 76.
Palmqvist, A., A.-B., Pålsvaaffär, Odengatan 100.
Percy Luck & C:o, A.-B., Hjärnegatan 3.
Perfekt, Herr & Damkläder, Drottninggatan 40.
Perman, E., Docent, Birger Jarlsgatan 42.
Persson, Anders, Byggmäst., Eriksbergsgatan 12 A.
Pettersson, Hans, Läkare, Ringvägen 112.
Pettersson, J. T., Byggmästare, Roslagsgatan 9.

(Forts. på sid. 4.)

Med detta nummer

av Tidskriften Status avslutas dess femte årgång. Det är nämligen nästa år jämnt fem år sedan Status första nummer utkom, och landets lungsjuka fick härigenom sin egen tidning, som kunde föra deras talan, medverka till en positiv opinionsbildning i för dem vitala frågor — framförallt eftervårdsfrågan — och därjämte utgöra en föreningslänk de lungsjuka och deras organisationer emellan. Det var landets sanatoriepatienter och deras föreningar, som själva satsade det blygsamma startkapitalet och garanterade tidskriftens första, likaledes blygsamma, upplaga, och sedan De Lungsjukas Riksförbund 1939 bildades och fick anslutning från samtliga de lungsjukas organisationer i landet, har detta förbund utövat den omedelbara kontrollen över tidskriften.

Inte minst dessa omständigheter ha bidragit till att förtroendet för Status under de gångna åren blivit allt större. Därom vittnar tidskriftens ständigt ökade upplaga, dess växande annonsstock och den uppmärksamhet och det erkännande den med täta mellanrum ägnas i dagspressen. Vi ha också städse sökt bjuda våra läsare en god och vederhäftig orientering i de lungsjukas många och vitala problem, intressanta artiklar i medicinska och sociala frågor och värdefull förströelseläsning av framstående författare. Vi ha gjort det till en hederssak att vid redigeringen av vår tidskrift anlägga positiva synpunkter icke endast i socialt utan även i kulturellt avseende. Härom torde f. ö. detta helnummer lämna ett otvetydigt bevis.

Vi äro även klart medvetna om, att den framgång, vi vunnit under de förflutna åren förpliktar till nya krafttag för att göra Status än mera innehållsrik och läsvärd. Tidskriften måste i ännu högre grad motsvara de berättigade krav, som kunna ställas på densamma såväl från de lungsjukas som den stora allmänhetens sida.

För det kommande året ha vi vidtagit och planerat stora förbättringar; många nya uppslag och idéer komma att förverkligas under 1943, och nya medarbetare ha engagerats. Bl. a. kommer författaren Johannes Edfelt att redigera vår nya litteraturavdelning; en omständighet, som borgar för att våra läsare få en vederhäftig orientering bland nyutkommen litteratur, tidskriftens bildmaterial kommer att ytterligare utökas med aktuella fotografier o. s. v.

Vi känna en djup tacksamhet för, att trots de mörka tider, som nu råda, trots de onda krafter, som samlat sig för att krossa kulturvärden och socialt framåtskridande, kunna vi i vårt land fortsätta att strida för sanning och rätt, för humanitet och sociala reformer, för allt det, vi kalla kultur. Denna rättighet har nu blivit en skyldighet. Vårt arbete för landets lungsjuka är ett led i denna kamp. Vårt motto är: "Skydda de friska genom att effektivt hjälpa de sjuka". Vårt mål är en effektiv och värdig eftervård åt landets lungsjuka, arbete åt de partiellt arbetsföra, död åt tuberkulosen genom upplysning, sociala reformer: ökad tbc-kontroll.

För att kunna arbeta vidare för det målet äro vi beroende av våra medlemmars, våra läsares, annonsörers, försäljares och medarbetares fortsatta stöd och uppmuntran, och det är i förhoppning härom vi bedja få framföra vårt varma tack för angenämt samarbete och vänlig förståelse under det gångna året och tillönska

EN GOD JUL OCH ETT GOTT NYTT ÅR.

De Lungsjukas Riksförbund.

Red. av Tidskriften Status.

God Jul och Gott Nytt År

tillönskas av

STOCKHOLM:

Pettersson, Sigfrid, A.-B., N. Stationsgatan 25.
Pontån, Bröderna, A.-B., G:la Brogatan 29.
Restaurant Riche, Birger Jarlsgatan 4.
Ringberg, E., Tandläkare, S:t Eriksgatan 84.
Rising, A., Läkare, Fleminggatan 75.
Rosenbaum, Sven och Britta, Stureplan 19.
Rosenberg, G., Tandläkare, Regeringsgatan 9.
Sahlin, Ebba, Tandläkare, Essingebrogatan 1.
Salén, Sven, Läkare, Odengatan 91.
Sandahls Pälsvaruaffär, Humlegårdsgatan 19.
Sandegren, Bertha, Läkare, Folkungagatan 122.
Sandström, Bröderna, A.-B., Götgatan 134.
San Remo, Blomsterhandel, Sturegatan 10.
Schaub & C:o, Bolidensvägen 14—16.
Schaumann, Jörgen, Läkare, Kungsgatan 19.
Schongin & Engström, Hornsgatan 17.
Schubert & Son, A.-B., Grevturegatan 29.
Silfversköld, Nils, Docent, Karlavägen 5.
Silver & Stål, A.-B., Hornsgatan 34.
Sjögren, Axel, Tekn. Fabrik, Norrlandsgatan 16.
Sjögren, Julius, A.-B., Södermalmstorg 4.
Smedmark, Åke, Läkare, Sveavägen 60.
Stockholms Kexfabrik, A.-B., Åsögatan 140.
Stockholms Pantförsäljning, Mälartorget 15.
Stockholms Skofabrik, Brännkyrkagatan 167.
Strand Hotell, Nybrokajen 9.
Ström, Karl H., A.-B., Tunnelgatan 20.
Ström, P. A. & C:o, Humlegårdsgatan 10.
Superior, A.-B., Nybrokajen 7.
Svedin, Sven, Tandläkare, Sturegatan 10.
Svenska Bostadskreditkassan, Malmtorgsgatan 3.
Thelander, Gunnar, Tandläkare, Kungsgatan 42.
Troell, A., Professor, Sturegatan 16.
Trädgårdhs Åkeri, Atlasgatan 1.
Törnqvist, C. E., El. Svarveri & Reparationsverkstad
A.-B., Sibyllegatan 19.
Ulvsunda Gummifabriks A.-B., Ulvsunda.
Wagner, Sigfr., Tandläkare, Sveavägen 49.
Waldén, O., Skorstensfejaremäst., Hornsgatan 66 A.
Varubelåningen, Tjårhovsgatan 48.
Vasa Bilreparationsverkstad, Falugatan 5.
Werner, Hugo, Läkare, Sveavägen 52.
Wohlfart, S., Läkare, Birger Jarlsgatan 39.
Wirströms Eftr., Konditori, St. Nygatan 13.
Väska, A.-B., Kungsgatan 23.
Yellow Cab, A.-B., Birger Jarlsgatan 37.
Åhléns Blomsterhandel, Biblioteksgatan 5.
Åström, Gottfr., Centralsaluhallen.
Öhman, Nils, Advokat, Birger Jarlsgatan 16.
Östring, Levin, A.-B., Kornhamnstorg 57.

STOCKHOLMS OMGIVNINGAR:

Andersson, Folke, Tandläkare, Hamngat. 2, Vaxholm.
Auto-Metallfabrik, A.-B., Transportv. 4, Sundbyberg.
Bälters Bilverkstad, Torget 3, Tureberg.
Claesson, Bertil, Tandläkare, Landsvägen 58, Sund-
byberg.
Insulander, Sten, Läkare, Djursholm.
Johansson, E. K. W., Skorstensfejaremäst., Uppsala-
vägen 20, Tureberg.
Mariehälls Svetsnings A.-B., Stadsägan 127, Sund-
byberg.
Mjörback, C. G., Tandläkare, Vasavägen 26, Stocksund.
Spånga Ved- och Brädgårdar, Spånga.

ALINGSÅS:

Axelsson, Arne, Läkare, N. Strömgatan 12.
Bratt, Iwan, Stadsläkare, N. Strömgatan 1.
Engström, Allan, Tandläkare, S. Ringgatan 8.
Görrel, Folke, Tandläkare, L. Torget 1.
Lindberg, Stig, Tandläkare, Göteborgsvägen 1.
Swartling, Elsa, Läkare, V. Kyrkogatan 3.

BODEN:

Ericssons Charkuterifabrik, J. V. Garvareg. 22.
Fahlgren, Oskar, F:a, Drottningg. 13.
Grip, Josef, Läkare, Kyrkogatan 35.
Larsson, Sven, Tandläkare, Kungsgatan 36.
Thorburn, Fältläkare, Garnisonssjukhuset.
Thorell, Ivan, Läkare, Garnisonssjukhuset.
Tibblin, Carl, Läkare, Ringvägen 19.
Wärnström, Folke, Tandläkare, Drottninggatan 6.
Åberg, Folke, Läkare, Drottninggatan 8.

BORÅS:

Borås Bilreparationer, A.-B., Byttorps vägport.
Garby, Erik, Tandläkare, Österlånggatan 47.
Mogren, Sven, Tandläkare, Dalsjöfors.
Nordmark, Nils, Arkitekt, Västerlånggatan 30—32.
Odenrants, Elin, Läkare, Österlånggatan 63.
Pohl, Richard, Österlånggatan 46.
Qvist, Arvid, Västerlånggatan 29.
Westfelt, Åke, Prov.-läkare, Hallbergsgatan 12.
Wiraeus, John, Tandläkare, Hallbergsgatan 8.
Södra Snickerifabriken, A.-B., Gånghesterv. 17—21.

ENKÖPING:

Forsblad, Holger, Läkare, Sjukstugan.
Hector, Emil, Tandläkare, Gust. Ad. Plan.
Jonsson, Knut, Tandläkare, Drottninggatan 36.
Lundevall, Sven, Tandläkare, V. Ringgatan 26.

ESKILSTUNA:

Belfrage, Joh., Läkare, Kungsgatan 23.
Cegrell, Viking, Tandläkare, Kungsgatan 4.
Fischer, Stina o. Torkel, Tandläkare, Fristadstorget 3.
Fröding, C. A., Lasarettläkare, Kungsvägen 13.
Karlsson & Nilsson, F:a, Knivfabrik, Tullgatan 5.
Lindberg, Bror, Lasarettläkare, Kungsvägen 13.
Naeslund, Siri, Läkare, Rådhuset 5 A.
Nässén, Henning, Stadsdist.-läkare, Kungsgatan 22.
Westberg, Torsten, Stadsdist.-läkare, Rådhuset 5 A.

FALUN:

Molander, Carl, Tandläkare, St. Torget.
Sanner, E. Läkare, Slaggatan 16.
Sjögren, E. G., Stadsläkare, Kristinegatan 13—15.

GÄLLIVARE:

Fridell, Åke, Tandläkare.
Karlgrén, David, Fabrikör.
Norbäck, Kurt, Provinsialläkare.
Nya Färghandeln.

GÄVLE:

Berggård, Ruben, Tandläkare, Centraplan 3.
Björn, Per Olof, Tandläkare, Drottninggatan 14.
Bärilins Sjuk- och Konvalescenthem, Engelbrektsg. 9.
Hellström, Bertil, Tandläkare, S. Skeppsbron 4.

(Forts. på sid. 6.)

Minnet, Nuet och Framtiden

Nu sitter du väl i ditt rum
och ser, tyst och stum,
hur de sparade ljusen tänds
— och känner hur de bränns.

Och det är din barnslighet
som gör dig så plötsligt het
— och du önskar dig, kanhända,
till julklapp — en slända!

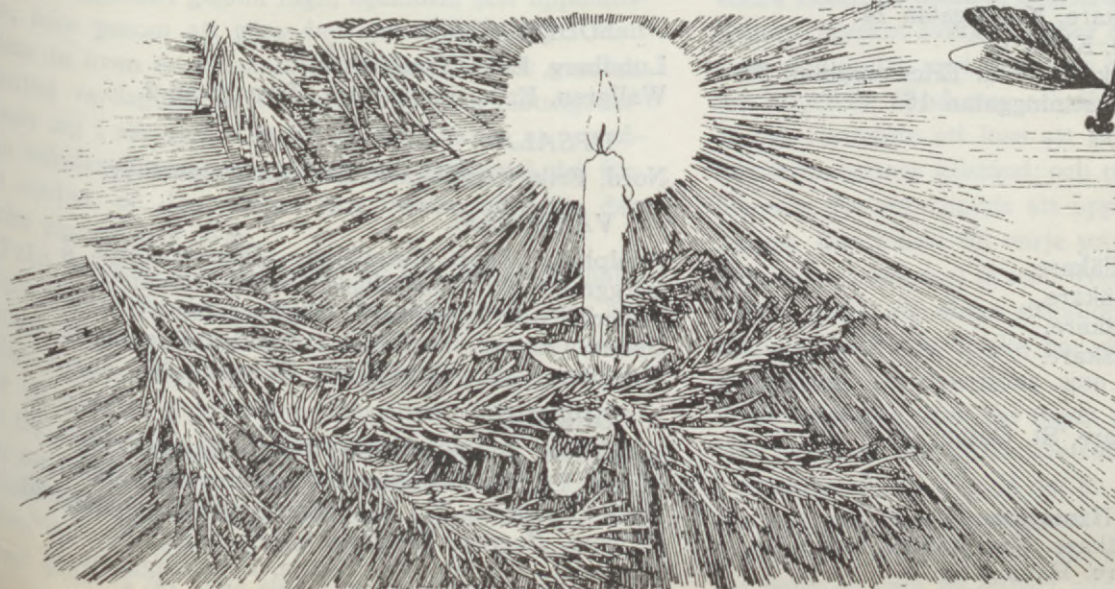
Ja, just en sommarslända,
en sån som kan stå där och vända
över en vattenbit,
kvickt rasslande hit och dit...

Och sålunda önskande
såg du lövängen grönskande,
lysmask och nattviol,
svärmare, kaprifol...

Och sålunda seende
såg du vikarna leende,
hörde du göken gol,
nyss bortom fallande sol...

Se! Ljusen som brann nyss härinne,
de gav dig till julklapp ett minne!
Mörka är nu och samtid:
Men minne är frö till framtid!

Gunnar Ekelöf

P. Löberg

God Jul och Gott Nytt År

tillönskas av

GÄVLE:

Linderoth, C. E., Tandläkare, St. Esplanadgatan 9.
Melander, Ragnar, Tandläkare, Drottninggatan 23.
Nordberg, Gunnar, Stadsdistr.-läkare, N. Kungsgat. 3.
Nygrens Advokatbyrå, St. Esplanadgatan 9.
Reinhardt, A. N., Tandläkare, Kungsgatan 3.
Sundlöf, Bengt, N., Läkare, N. Kungsgatan 7.
Wessling, Erik, Tandläkare, S. Kungsgatan 42.
Wessling, John, Läkare, Drottninggatan 33.
Åhman, Victor, Tandläkare, Nygatan 22.
Åseby, Einar, Läkare, Skomakargatan 15.

HALMSTAD:

Arborelius, M., Lasarettläkare, Hvitfeldtsgratan 31.
Bohm, Yngve, Läkare, Storg. 16.
Ehinger, Gustav, Läkare, Brogatan 14 A.
Holmgren, Halvar, Läkare, Tyghusgatan 2.
Pettersson, Anna Stina, Läkare, Köpmangatan 2 A.

JÖNKÖPING:

Catoni, Erik, Tandläkare, Kapellgatan 2.
Dargwén, Arthur, Tandläkare, Kungsgatan 9 A.
Ljungberg, Börje, Tandläkare, Ö. Storgatan 14.
Lundin, Bo, Tandläkare, Fabriksgatan 9 B.
Thörne, Hugo, Tandläkare, Kyrkogatan 12.

KALMAR:

Johannesson, J. S., Tandläkare, Långgatan 5.

KARLSKOGA-OMRÅDET:

Ahl, Eric, Tandläkare, Degerfors.
Andersson, Olga, Konditori, Skolgatan 12, Karlskoga.
Carlström, N. Veterinär, Viaduktgat. 11, Karlskoga.
Edeland, Gunnar, Tandläkare, Kanong. 56, Karlskoga.
Gustafsson, Lennart, Tandläkare, Hultsäter.
Karlskoga Apotek, Kanongatan 27.
Runnestad, Nils, Tandläkare, Kungsvägen 73.
Wiman, O., Provinsialläkare, Centralpl. 3.

KARLSTAD:

Dahlberg, Erik, Läkare, Älvgratan 47.
Ferm, Vilh., Tandläkare, Skogsåsen 4, Skoghäll.
Fridman, K. G., Grosshandl., Drottninggatan 13.
Hidén, Erik, Förste stadsläkare, Kungsgatan 14.
Nordqvist, Sten, Tandläkare, Kungsgatan 14.
Stennert, A., Tandläkare, Klara 1.
Svensson, J., Lasarettläkare, John Ericssonsgatan 39.
Tinvall, Erik, Läkare, Drottninggatan 16.

KINNA:

Kinna Juridiska Byrå.

KIRUNA:

Bergström, Sixten, Tandläkare.
Bäcklund, Birger, Tandläkare.
Knutsson, Sören, Tandläkare.
Wallmon, R., Provinsialläkare.

KÖPING:

Persson, Gösta, Tandläkare, St. Gatan 23.

LIDKÖPING:

Granér, David, Läkare, Hamngatan 9.
Möller, Gunnar, Prov.-läkare, Nya stadens torg 4.
Welén, Ernst, Tandläkare, Hamngatan 5.
Vidner, Lars, Tandläkare, Nya stadens torg 8.

LIMMARED:

Östlund, Crispin, Tandläkare, Limmared.

MALMBERGET:

Apoteket, Malmberget.
Burlin, Rolf, Tandläkare.

MALMÖ:

Ahlqvist, Erik, Läkare, Södergratan 3.
Bergman, Gunnar, Läkare, S. Förstadsgatan 24.
Bertenius, Bertel S:son, Läkare, Södergratan 13.
Bretz, Hjalmar, Tandläkare, Drottningtorget 3.
Cedergren, Jan, Tandläkare, Mäster Nilsgatan 6.
Christensen, Caesar, Läkare, Östergatan 27.
Edner, Sven, Läkare, Amiralsgatan 4.
Ekelund, A. J., Förste stadsläkare, Fersens väg 3.
Gårdell, Thule, Tandläkare, Bergsgatan 40.
Hultén, Bertil, Tandläkare, S. Förstadsgatan 24.
Lindelöf, Carl J., Stadsdistr.-läkare, S. Förstadsgat. 31.
Littman, Henry, Läkare, Östergatan 2.
Löwegren, Agne, Läkare, S. Förstadsgatan 1.
Rosenius, P., Läkare, Östergatan 1.
Svenby, Folke, Stadsdistr.-läkare, S. Förstadsgatan 82.
Trägårdh, Bertil, Tandläkare, Regementsgatan 56.
Wendt, Emanuel, Läkare, Apoteket Lejonets passage 5.
Wigh, G. E., Läkare, Amiralsgatan 54.

MORA:

Erasmie, Sven, Tandläkare.
Gustafsson, K. G., Tandläkare.
Rydell, Torsten, Provinsialläkare.

OSKARSHAMN:

Husberg, Lilly, Tandläkare.
Samuelsson, Harry, Tandläkare.

SKÖVDE:

Adamsson, Gerhard, Tandläkare, Kungsgatan 22.
Johansson, Eric, Tandläkare, Hertig Johans torg 2.
Roswall, Harry, Läkare, Ingeborgsgatan 2.

STRÅNGNÄS:

Barre, C., Förste stadsläkare, Järnvägsgatan 6 A.
Broberg, Gösta, Prov.-läkare, Storgatan 26.
Wickman, Lars, Advokat, Storgatan 28.

SÖDERTÄLJE:

Lundberg, Elon, Tandläkare.
Wallgren, Erik, Stadsläkare, Järnagatan 2.

UPSALA:

Nord, Erik, Tandläkare, Drottninggatan 6 A.

VÄSTERÅS:

Adolphson, Ernst, Tandläkare, Engelbrektspl. 2.
Berggren, Erik, Tandläkare, Domkyrkoespl. 4.
Boberg, Olle, Tandläkare, Claréusgatan 11.
Geijer, Gunnar, Tandläkare, Lustigkullagatan 3.
Werthén, Gösta, Tandläkare, St. gatan 46.

ÖREBRO:

Andréason, P., Tandläkare, Drottninggatan 19.
Blomé, David, Tandläkare, Drottninggatan 15.
Boldt-Christmas, K., Tandläkare, Drottninggatan 26.
Broberg, Ragnar, Tandläkare, Olaigatan 49.
Molander, Torsten, Tandläkare, Drottninggatan 5.
Persson, Folke, Tandläkare, Olaigatan 17 A.

De lungsjukas psykologiska problem

DEN LUNGSJUKES psykologiska problem äro andra, svårare och mera djupgående än sjuklingens i allmänhet och skälen härtill äro tre: för det första att lungtuberkulosen icke är någon ålderdomssjukdom utan i allmänhet träffar en ung människa, då hon står mitt uppe i eller beredd att börja livet, för det andra att den kommit att betraktas som en slags degenerativ åkomma, något skamligt eller förnedrande, för det tredje dess smittofarlighet, som kan inge den sjuke en känsla av att vara samhällsvadlig och skydd. Konstaterandet av en akut tuberkulos stäcker den unga människan i hennes utbildning och inleder en helt ny period i hennes liv, vari hon givetvis har svårt att placera sig. En ridå fälles ned framför henne, som hon icke kan se bakom. Problemställningen är här givetvis hur man skall kunna hjälpa den sjuke så att han icke alltför starkt känner klyftan mellan sig själv och de friskas värld. Denna klyfta måste överbryggas och icke, som ofta sker, accentueras av de friska. Den lungsjuke får icke placeras i särklass. Risken härför finns naturligtvis, bland annat därför att tuberkulosen är en av de vanligaste och mest förhärjande folksjukdomarna, känd sedan århundraden i sina detaljer, ofta använd som tragisk ingrediens i litteraturen etc.

Den kronologiska ordningen på problemen sammanfaller med diagnosen, sanatorievistelsen och utskrivningen med de följande svårigheterna att åter få rotfäste i tillvaron. När sjukdomen blir uppenbar för en ung människa, måste man förstå att det innebär en svår chock för henne. Vålliga anhöriga bidra dessutom ofta att i sin oro blåsa upp saken till förfärande proportioner. Det *verkliga* medlidandet visar sig i en sådan belägenhet genom lugn, optimism och uppmuntran, icke genom att göra den sjuke till martyr. Man måste ta även en konstaterad lungtuberkulos som någonting vardagligt, så att den sjuke icke plötsligt befinner sig i särklass. Det är oerhört viktigt att en sådan mindervärdeskänsla motarbetas redan på det första stadiet, då den annars kan komma att följa den sjuke genom hela livet.

Från läkarens sida gäller det att icke söka uppehålla något slags dubbelspel mellan den sjuke och hans anhöriga; patienten bör få precis lika klara och sanningsenliga upplysningar om sitt tillstånd som familjen, han bör bli insatt i sjukdomens utbredning, sina möjligheter till förbättring och tillfrisknande och vad han själv har att iakttaga för att underlätta detta. Det är främst av sin *läkare* han skall få den hjälp och de råd han behöver för att bemästra sin situation, så att han har något positivt att sätta upp gent emot den ibland nå-

got hårdföra form av hjälp och rådgivning som sedermera bibringas honom av rutinerade långliggare på sanatorierna. Han måste läras inse att sjukdomen i sig själv i hög grad påverkas av patientens sätt och förmåga att acceptera den, av jagets förhållande till mig som sjuk människa. Jag, d. v. s. patienten, måste från början få en tolerant, en vänlig och positiv inställning till mig som sjuk människa, så att jag icke anlägger samma skrämde och beklagande syn på mig själv som eventuellt andra. Hur skall den sjuke klara upp sin situation, om han inte ens får medhåll från sitt eget jag!

Sedan patienten fått reda på sin sjukdom och erhållit anvisningar av den läkare som ställt diagnosen, följer så i regel behandlingen på sanatorium. Det har visat sig att för genomsnittsmänniskan är sanatorievistelsen även ur psykologisk synpunkt välgörande — jag talar här över huvud taget endast som psykolog, icke som tuberkulosläkare. Patienten kommer in i en ny gemenskap, där han känner sig hemma och där han har lättare att organisera sina krafter, därför att han märker att andra ha samma problem och samma svårigheter att genomkämpa. Unga människor, vilka föräldrarna envisats med att vilja ha hemma, visa ofta en påfallande psykisk förbättring när de sedan komma till sanatoriet, där de finna frid och ro och gemenskap. Sjukdomen får härigenom också större möjlighet att komma in i ett läkningsskede.

En sanatorievistelse innebär givetvis mycket olika praktiska problem för olika patienter. Den ensamstående och ogifte har mindre skäl till oro, ingen är beroende av honom och han kan med lugn se fram även mot en negativ utveckling av sin sjukdom. Han uppslukas inte av sina bekymmer utan får ro att tänka på andra saker, de positiva krafterna kunna utvecklas hos honom. Mycket svårare ställer det sig naturligtvis för t. ex. en ung fru med små barn och man, för vilka hennes betydelse är så stor och livsavgörande. För henne är det viktigaste att inse att grubbel och rädsla bara förvärrar hennes tillstånd, och på hennes anhöriga ankommer det naturligtvis att uppbringa all tänkbar optimism. Hon måste till varje pris uppmuntras och svårigheterna i hemmet få icke överdrivas. Båda makarna dragas under en sådan situation med anpassningssvårigheter, men den friske har dock så mycket större möjligheter att övervinna sina tack vare de fysiska kraftresurserna. Han har ingen rätt att kasta över sina bekymmer på den sjuka. Detsamma gäller naturligtvis i motsatta fall, d. v. s. då det är maken-familjeförsörjaren som drabbats av sjukdom.

Patienten måste få klart för sig att en sjukdom sällan behöver vara en enbart negativ period i livet. De

flesta allvarliga och tragiska upplevelser och erfarenheter efterlämna ett positivt värde och det gäller icke minst om en sjukhusvistelse. En sådan får icke betraktas som en avkoppling från verkliga livet; den innebär i stället en annan form av liv som måste levas. Vare sig det gäller studier under sjukhustiden eller bara samvaron med människorna omkring en så skapar den nya tankereflexioner, proportionerna i livet bli mera riktiga, synen på de väsentliga värdena skärpes. Erfarenheten visar också just hur de enskilda patienterna kunna vara av betydelse för varandra. De kunna hjälpa varandra i sina problemställningar mer än vad läkare och sköterskor förmå eller ha tid till. Det är ju endast ett litet fåtal patienter på ett sanatorium som äro så sjuka att de på grund av hög feber eller annat icke kunna uppehålla någon form av enkel intellektuell verksamhet. Och denna verksamhet är nödvändig för stärkande av en viss känsla av egenvärde, vilken ernås så mycket säkrare på denna väg än t. ex. genom mer och mindre erotisk samvaro. För min egen del tror jag icke på talet om stegrade sexuella behov för den lungsjuke, men det är dock naturligt att abstinensen för många innebär en svår påfrestning. Dagdrivarnivet och samvaron med sjuka kamrater jämte den ideligen återkommande konkreta kontakten med döden gör att vissa primitiva krafter dra människorna tillsammans, de söka skydd hos varandra mot faran. Men den enskilde patienten måste försöka förstå att ingenting vinnes med ett stimulerande av en tropisk sexuell atmosfär och att förbindelser med sanatoriekamrater sällan skapa annat än bitterhet. En sådan förbindelse, framsprungen mera av opersonlig dragning, understödd av laddad miljö och gemensam fara, skänker knappast den personliga tillfredsställelse som en förbindelse mellan friska människor. Den sjuke måste i stället göra allt för att på ett naturligt sätt nå respekt för sig själv och tro på sina möjligheter att klara av en svår situation.

Så kommer efter sanatorietiden den period när den lungsjuke åter skall inpassas i samhället och vardagslivet. Denna tid innebär, just därför att den motsetts med så oerhört stora förväntningar, ofta stora besvikelser. Han har släppt kontakten med det verkliga samhället och fått en ny syn på livet. Proportionerna ha blivit annorlunda och kunna icke omedelbart ställas om, han har en besvärande känsla av att föra med sig sanatorieatmosfären även ute i livet. Han jämför sig

själv med de friska och finner dem ytliga i sitt sysslande med trivialiteter och oväsentligheter, han blir rent av nervös på dem. Och han blir orättvis i sin syn på dem, som varit nog lyckliga att förskonas från hans egna mörkare erfarenheter. Det tar tid innan avslipningsprocessen är verkställd och han åter kan umgås som vanligt med de friska och deltaga i deras vardagliga bekymmer. Avståndet från sjukhuset ökas emellertid dag för dag och till slut framstår vistelsen där mera som en isolerad ö än en länk i en upplevelsekedja. Skuggan viker, den skugga som alstras av den f. d. sjukens insikt om att hans arbetsprestation icke är densamma som en helt frisk människas och nödvändigheten att iakttaga en viss försiktighet och återhållsamhet i sitt privatliv.

Om minsta risk för smitta finns hos den utskrivne patienten måste han *själv* iakttaga alla försiktighetsregler, omgivningen skall förstå att han ensam påtar sig allt ansvar. Om så sker behöver den sidan av saken icke ge anledning till friktioner; endast ansvarslöshet från den sjukens eller överdriven rädsla från omgivningens sida medför sådana. Följaktligen är renhårig upplysning om hans eventuella smittofarlighet och sätten att neutralisera denna det enda medlet att hjälpa honom att acceptera den.

När väl anpassningssvårigheterna i samhället äro överståndna eller börja minska, inträder i stället en starkt positiv period i den lungsjukes liv, då hälsan ännu icke blivit någonting självklart utan något att vara glad och tacksam för. Detta innebär en lyckokänsla som den friske icke kan sätta sig in i. Vad som från början varit självklart, nämligen hälsans gåva och därmed möjligheten att helt hänge sig åt livets bästa goda arbetet, blir en värdetillgång som aldrig kan tagas ifrån oss vad som än eljest kan ske. Denna medvetna lycka ger den f. d. sjuke nästan ett övertag gent emot den indifferent, helt friska individen och kan i varje fall bidra till att han på ett organiskt sätt ånyo sammansmälter med samhället. Han behöver aldrig mer känna sig ställd åt sidan, därför att han varit lungsjuk. Tvärtom har han genom sina erfarenheter och sina genomkämpade svårigheter nått fram till en väl grundad och glädjefylld harmoni med tillvaron, som gör honom till en i hög grad livsduglig människa.

Blaskeiterudlund.

Lapphelg i FATMOMAKKE

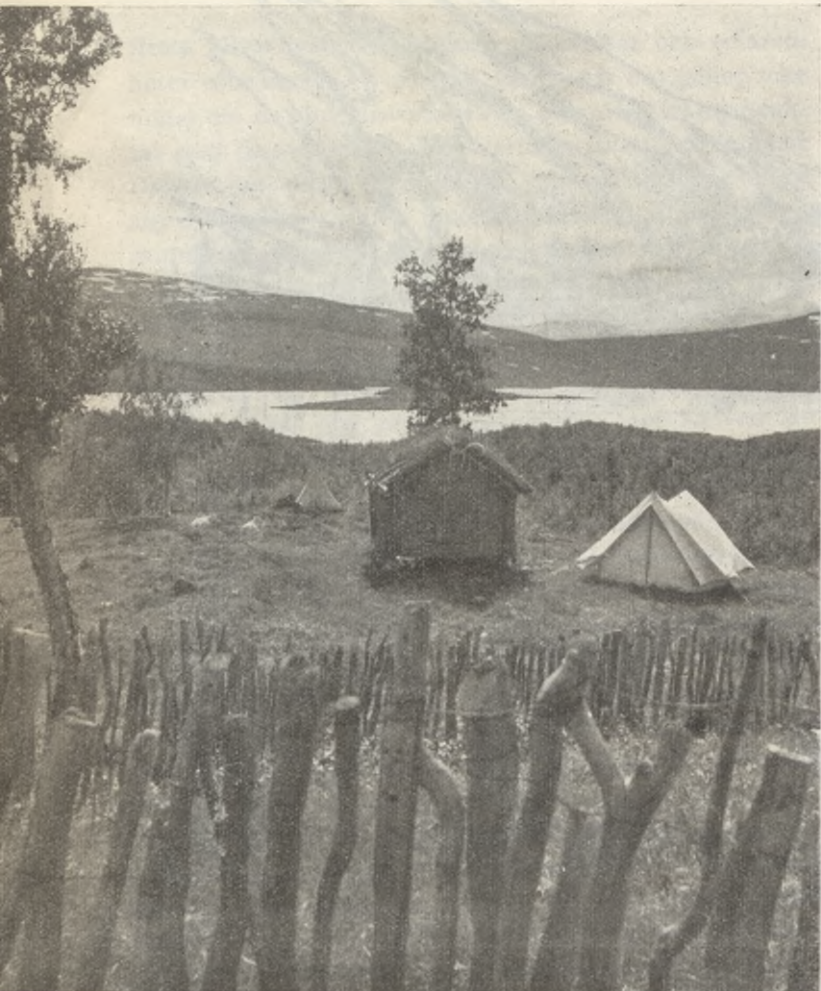
DET ÄR LAPPHELG I FATMOMAKKE. För några dar sen låg den gråa lappbyn öde och tom. Kyrkan var stängd. För länsmansbostaden fanns luckor för fönstren. Som en relik från en försvunnen tid låg den tigande byn vid Kultsjöns strand. Man gick omkring bland stugorna och fick en känsla av att endast död och stillhet härskade. Helt annorlunda är det nu.

Det är första helgen i september. Då samlas lapparna till helg i sin egen kyrkby. Tidigt på lördagen började de komma. Somliga tog sig fram med båt, andra följde stränderna. Än i dag går ingen landsväg till Fatmomakke, denna egenartade plats vid den sagoomspunna sjön. Landsvägen slutar i Saxnäs, vid sjöns östra ända. Det är en sjö som är tre och en halv mil lång och som faller sönder i två grenar längst i väster. Vid en av dessa grenar ligger Fatmomakke. Man kan följa kyrkbyns historia till 1500-talet. För turisten är den numera en pittoresk historia. För lapparna har den varit av största betydelse.

Lapparna är det exotiska inslaget i vår folkstam. Deras historia förlorar sig i dimmorna. Ingen vet riktigt varifrån de först kom. Enbart i Sverige talar de olika språk; lapparna i Västerbotten och Norrbotten har därför svårt att förstå varandra. Jag har sett lapparna från Västerbotten, Norrbotten, Härjedalen och Jämtland samlade till lappriksdag och det har slagit mig hur olika de skilda grupperna är. Det påstås att det språk Jukkasjärvilapparna talar är ett utdött finskt språk, den urfinska som en gång talades i Savolax och

Tavastland men som efterträtts av ett annat språk. Alltså skulle lapparna ha kommit över Finland. De tillhör också den finsk-ugriska språkstammen. Det finns lappar som rent instinktivt känner släktskap med ungrarna. För några år se'n träffade jag i Marsjäll en lappyngling som läste ungerska romaner för att försöka identifiera sitt eget folk.

Allt detta är högst intressant. Det är dock bäst att inte avvika för mycket från det jag ursprungligen ämnar berätta. Vad jag vill ha sagt genom utvecklingen är detta att lapparna aldrig släppt kontakten med det förgångna. Fast de bott så många år i vårt land har de fortfarande kvar sina seder, sina folkdräkter, sitt språk, sin kultur. Mycket har visserligen förstörts av nitiska missionärer. Laestadius satte som bekant igång med ett formligt utrotningskrig mot deras trolltrummor. Det har sagts från visst håll att denne store missionär var på väg att döda all glädje bland lapparna. Dessa blev dock inte lika omutliga laestadianer som finnarna i Norrbotten. Sin gamla hednatro lämnade de visserligen och lät döpa sig i den svenska kyrkan. Det mytiska och hemlighetsfulla i deras väsen fanns dock kvar. Det kunde inga predikningar döda. Det är naturligt då man vet i hur hög grad detta folk är hänvisad till naturen. Höst och vår, vinter och sommar, vistas de i skogen och på fjället. Naturmystiken smyger sig på och ingår förening med det hemlighetsfulla i deras själ. Just därför har svenskarna haft så svårt att förstå lapparna. Det har varit olika folk som sett så olika på livet och världen. Därtill kom det rivalskap som blos-

Lappläger.

sade upp då svenska nybyggare fick rätt att slå sig ner på de lapska områdena. Tidigare var lappmarkerna reserverade enbart åt lapparna. Men här har vi en historia som är parallell med indianernas i Amerika. Då det blev för trångt längre ner i landet fortsatte nybyggarna in på lappmarkerna. Och så uppstod tvister och skärmytslingar. Undan för undan trängdes lapparna tillbaka. Senare tiders lagstiftning har försökt ge lapparna kompensation. Men en lång tid fanns agget kvar. Nybyggarna ville inte umgås med lapparna som de betraktade som en lägre ras. Lapparna ville i sin tur inte fraternisera sig med nybyggarna vilkas seder de ofta föraktade. Därigenom bidrog yttre omständigheter till att vidmakthålla lapparnas egenart. De hade sina egna skolor, sina egna kyrkor, sina egna fester. Fatmomakke vid Kultsjön var en av deras stora samlingsplatser.

De lappar som besöker Fatmomakke bor huvudsakligen i Kultsjödalen. Dalen är en fortsättning på Malmogajdalen. På ömse sidor om Kultsjödalen reser sig mäktiga fjäll. Dessa fjäll sätter en naturlig spärr mot de lappar som bor i Tärna och Dikanäs. Det är alltså från byarna Saxnäs, Lövnäs, Stornäs och Klimpfjäll samt från boplatserna runt sjön lapparna kommer till Fatmomakke. Fyra gånger om året samlas de där. Dels första söndagen i september, dels midsommarhelgen samt fjorton dar efteråt. Dessutom samlas de

där någon gång i april. Men då är det inte många lappar där. På hösten drar nämligen renhjordarna från fjällen neråt landet. Där vistas de till våren då fjällen åter fångar dem i sitt grepp. Spridda som lapparna då blir över skogslandet har de ingen möjlighet att besöka sin egen kyrkby. Begravningar, barn dop, vigslar och allt som hör samman med deras samhällsliga får därför vila tills storhelgerna.

Det är en pittoresk syn att se lapparna komma från sina byar till Fatmomakke. Ungdomens indianböcker kunde knappast skänka samma syner och bildintryck. I sina vackra, färggranna dräkter sitter de i de ranka båtarna som hastigt ros över Kultsjön mot Fatmomakke. Hundar, renskinn och matbördor tas med. De som inte rör går strandvägen. På långt håll hör man de egenartade dialekterna som då och då avbryts av hundglävs. Här förekommer något som är rätt sällsynt i vårt land och som endast kan upplevas i lappterritorierna.

* *
*

Vi återvänder alltså till lapphelgen.

Att vi valt september beror på att det är den helg då lapparna är fulltaligast samlade. Midsommarhelgen är inte så lyckad på grund av den stora tillströmningen av turister. Det är mestadels ungdomar från närliggande socknar, Vilhelmina, Dorotea och Åsele. Och man vet hur odisciplinerade ungdomsskaror är. Det händer så lätt att intrång görs hos lapparna och att deras privatliv profaneras. Midsommar är också så många människor lediga. Just därför har lapparna förlagt ännu en helg fjorton dar efteråt. Då kan de i mer lugn förrätta sina ärenden. Men sommaren är inte den lugnaste tiden för lapparna. Då besväras renhjordarna av mygg och andra insekter och det krävs skärpt vakthållning. På hösten däremot har insekterna försvunnit. Renarna har lugnat sig. Det finns rikligt med bete och lapparna får mer tid att ägna sig åt helgen. Det är också en sådan helg vi beslutat oss för att besöka.

Redan på lördagen märker vi att Fatmomakke ändrat karaktär. Den är inte längre död. Överallt spåras sjudande liv. Kaffestånd gillras upp. I kåtor och stugor drar lapparna in. Länsmansbostadens fönsterluckor slås upp. Lappfogden vandrar omkring i sällskap med prästen. Med lapparnas brokiga dräkter blandar sig statspolisernas uniformer. Tidigare, för ett par år sen, fanns endast länsmannen och fjärdingsmannen här. Men några berusade pojkars överfall på ett par lappar skärpte vakthållningen. Lapparna själva är inte så förtjusta i polisuniformerna. Men de finns här och det är inget att göra däråt. Blir man van vid dem så stöter de inte.

En stor del av lördagen och söndagen går åt till gudstjänster. Det religiösa draget hos lapparna är rätt stort. Vistelsen på fjäll och i skog föder längtan till andakt och frid. Och gudstjänsterna är inte enbart predikningar. Här är så mycket annat som skall göras. Under vintern är det alltid en och annan som dött. Dessa

skall jordfästas nu. Så är det barn som döps. Dessa ceremonier är vackra, gripande, rörande. Man får resa ner till fiskelägena på västkusten för att finna mot-svarighet. Allt här görs med allvar, andakt, vördnad. Kyrkvårdarna är lappar; det är män som fått stora förtroendeuppdrag.

Utom guds tjänsterna är det sammanträden med lappfogden och lapptillsyningsmännen. Även här är det viktiga frågor som diskuteras. Här har lapparna sitt eget forum och de använder det också. Många gånger är det frågor och problem som hör samman med nybyggarna. Och lapparna håller på sina rättigheter. Varför skulle de inte det förresten? Den tid är förbi då de bara skuffades undan, då de sögs ut av birkarlar och fogdar, då de pryglades av ilska nybyggare och då bit efter bit av deras markområden togs från dem. Nu är allt detta vildsnåriga röjt bort och lapparna har tillägnat sig lagens bestämmelser. En stor del av diskussionerna rör sig om fiskevattnen. De flesta av vattnen är fridlysta och det skall vara tillsyningsmän och bestämmelser. Här kan man få höra präktiga, stolta lappar föra ordet med märg och kraft.

Men en sådan helg kräver inte bara gudstjänster och sammanträden. Här har kommit flockar med glada lappungdomar och de är inte nöjda med bara allvar. Då lördagskvällen kommer samlas de på friluftsdansbanan uppe i skogssnåret och så går dansen till drag-spelets toner. Sent in på natten dansas det. Och dessa ungdomar kan dansa. De är kvicka på benen och de

En av kyrkkåtorna i Fatmomakke.

svänger om så det är fröjd att se det. Lyckliga, sorgfria i dessa ögonblick glömmar de sina mödor under vinterstormarna, sin isolering och sina andra bekymmer. Omkring dem står skymningen och blodet är rött och varmt i deras ådror. Det är på en helg som denna de får tillfälle att träffas. Ett första möte kan bli varaktigt. Lapparna håller sig helst till varandra och de finner gensvar och själstykke i en helt annan grad än då de träffar svenskar. Då dansen är slut ser man dem också vandra omkring två och två eller i små flockar. Och sent in på natten hör man dem skratta och pladdra i sina kåtor.

För den tillfällige besökaren är det också väl sörjt. Lite varstans finns små kaffekiosker och på väggen till en gråtimrad stuga står ordet "Matsservering" att läsa med osäkra bokstäver på en kartongbit. Stugan är låg och påminner om en vanlig hölada. Helt överraskad blir man emellertid då man kommer innanför. Det är små trevliga bord med vita dukar på borden. På varje bord står ett brinnande stearinljus (detta före ransoneringen) och man kommer osökt att tänka på någon av de förnämligare stockholmsrestaurangerna, Gyllene Freden till exempel. Och så blir man serverad ett mål mat som kommer en att häpna. Bättre kan man inte äta någon annanstans i Sverige. Här finns en medfödd restaurangkultur. Det gör en glad och nöjd till sinnes och man är bara förvånad över att allt detta kan trollas fram under två dar. Man får nämligen komma ihåg; allt det har forslats hit med båt.

Karesuandolappar.

Och det är inte direkt nästgårds till första matvarubutik. Men människorna har inte blivit bortskämda beträffande strapatser. Det är fjällfolk, och deras avståndsuppfattning är olika vår. De som sköter matserveringen är inte lappar. Lapparna hinner aldrig organisera något sånt. De har mat med sig och ägnar sig helt åt sitt. Matsserveringen är närmast för de övriga. Och det är rätt många här som inte är lappar. Det är fjällbor och arbetare (telefonarbetare och gruvletningsarbetare) samt vanliga turister. De sistnämnda är dock i minoritet. De gör bort sina besök under midsommaren. Hösten avskräcker dem.

Liggfrågan är aktuellast. Har man inte hört sig för om bostad tidigare kan det vara kinkigt nog. I kåtorna och de små stugorna är det ofta packat. Den lapp som har en stuga får ofta många vänner i sitt kölvatten. De har filt och renhud med sig och rullar hop sig på golvet och var det passar sig bara det är inomhus. Så mycket sova blir det inte men några timmar måste man ha. Karlfolken som i vanliga fall får lite brännvin i sig nöjer sig med att ta av sig skorna. Så sträcker de ut sig, sover lite och kommer sen på benen, nymornade men klädda i förväg.

Lappfamilj från Pålnoiviken.

En morsk liten lappgosse.

På det sättet fortgår det lördag och söndag och först på måndag bryter man upp och far hem till sitt. Tyst och snabbt packar varje sällskap ihop sina grejor. Så försvinner de undan för undan och slutligen står man på backen med en känsla av att ödsligheten förtätas och att tomheten tränger på. Det är en beklämmande känsla och helst bör man fara i god tid så man inte blir sist.

Vad man fäster sig vid på en sådan helg är den friskhet som strålar ut från lappungdomarna. Tbc:n härjar inte lika våldsamt som förr. Det är ett stadium som de är på väg att övervinna. Det hör kanske samman med bättre bostadsstandard men andra orsaker spelar säkert in. Går man till deras kyrkogård i Fatmomakke kan i viss mån utläsas ett och annat. Dödligheten är otvivelaktigt mindre nu. Det är något som är betecknande inte bara för lapparna utan för hela landet. Man är glad däröver, glad över att detta egenartade folk inte är på väg att dö ut som det befarades för ett par decennier sen utan i stället förökar sig och ser ut att ha tillräckligt med inneboende livskraft för att bestå.

Så slutar hösthelgen i Fatmomakke. Den sista båten klyver Kultsjöns vatten. Nästa dag är lapparna uppe i fjällen hos sina renar. Helgen är ett minne.

Helmer Gunnar Torg

Foto: Sv. Turistföreningens Bildarkiv.

När INGE HALLMAN reste hem

I.

LUFTDRAGET FÖRDE MED SIG doften av vått gräs in i kupéerna; man gned sina svullna ögon och såg ut. I den första skymningen rusade södertörnslandskapet förbi med hagar och ängs-
mark och små glimmande vatten mellan björkarna. Det var bara en halvtimme kvar, och lokomotivet flåsade och svettades som ett stort djur. Bakom skybankarna i norr låg staden och väntade, färdig att sluka alltsammans och ständigt hungrande efter mera, efter nya laddningar människohjärnor och människomuskler.

Visslan tjöt, och tåget stod stilla. Det var Liljeholmen. Det luktade sot och maskinolja, och när Gelly stack ut huvudet genom kupéfönstret, såg hon på litet avstånd en rad av svärtade tegelhus, fabrikskorstenar, kolstybb, blankslitna skenor och vagnar, lastade med järnskrot. Här och där några arbetare i grupper, mellan vilka stationskarlarna sprungo med sina lyktor. Hon kröp ihop med en frosskakning och borrhade in ansiktet bakom ryggen på sin reskamrat, som en sjuk fågelunge.

— Vad gör du?

Och han tog reda på det lilla blonda huvudet och lyfte upp det. Då han såg att hon gråtit, kysste han henne på ögonlocken hastigt och lätt. Men han sade ingenting, och hon blev sittande med blicken vid ett par fönster, som lyste någonstades i skymningen. Vem

bodde där, och vad gömde sig bakom dessa små gula fläckar? Deras eld brann så klar och stilla som ett offer åt lyckans husgudar.

Gelly reste sig. Takljustet gjorde hennes ögon djupare, och det var en samlad ångest i dem. Hon tog dem icke från mannen framför henne, den man, som hon älskade och som sagt att han älskade henne. På högra kinden hade hon ett litet rött märke efter en knapp i hans rock. Han nickade och räckte henne bägge sina händer. Och plötsligt kastade hon sig intill honom, fann hans läppar och kysste dem länge och våldsamt.

— Åh, Inge, vad vi ha varit lyckliga. Jag har varit så lycklig. Och du älskar mig ännu, du skall alltid älska mig? Tror du att det kan ta slut någon gång? Jag är så rädd; det sitter mitt i bröstet, här . . .

Han strök henne över håret. — Käraste, du vet ju. Du vet vad du är för mig.

Inge Hallman var borta i sina tankar. Han grubblade över sin böjelse med envisheten hos en hjärna, som är besatt av ett problem. Det var bara det han ville veta: hur hans liv sugit sig fast vid denna lilla människas, hur hans själ, hans blod, allt det hos honom som ropade efter blomningen begärde henne och ingen annan och hur alltså även han kommit med i den stora hjorden, som inbillade sig ha funnit sitt komplement, sin äppelhalva. I tjugo år hade han ätit av kärlekens träd på gott och ont och funnit, att alla frukter smaka ungefär lika, och nu vid trettioåtta år var han plötsligt färdig att svära på motsatsen. Där stod han med sin

astrakan och vred och vände den på alla sidor, medan det vattnades i munnen på honom. Så klar den var; inga maskhål och inga sjuka fläckar. Han var rörd av tacksamhet mot försynen, som släppt en sådan skatt i hans alladinsturban, och han förstod, att han måste njuta av den med andakt. Den skulle räcka hela hans liv — hur kunde han inte precis klargöra för sig, men han antog att den genom någon slags inneboende kraft ständigt skulle hålla sig lika frisk och ny.

Han älskade henne, Gelly, sedan ett år. Det var på en av sina föreläsningar han plötsligt observerat henne. Bekantskapen kom sedan helt tillfälligt, och hur det var hade han snart känt sig fångslad av denna lilla brinnande kvinnovarelse, som meddelade alla andra något av sin spänning, sin livshunger och sin tro på äventyret. Hennes ögon hörde till deras som icke taga förnuft; hon såg bara vad hon ville se. Allting hos henne bad om ett svar, och om hon inte fick det kunde hon vissna och falla ihop på en minut, som på kommando av en nerv. Hennes öppenhet ingav först Inge en oredig motvilja. Han kallade den brist på fin-känsla, och så drog han fram allt som av tradition räknas till kvinnlighetens toppblomma, både den ljuvt avvaktande bjud-upp-mig-minen och det sovande hjärtat bakom det vita förklädet.

Och ändå gick det den gamla vägen. Illusionen levde upp på nytt, och han sade sig att han här äntligen skulle få betalt med ärligt mynt. Åter greps han av mannens begär att giva, att gå i blom hos ett annat väsen, och Gelly tog och blev stilla, som om hon nu hade det trygga svaret på allt. Utom honom fanns ingenting; allt annat var överkligt och hon gick mitt igenom det som genom ett töcken. Inge Hallman kunde känna en ångest ibland, när han såg henne. Kanske hade han räknat fel med sig själv, och givartiden var på upphällningen...

— — Tåget rusade ut ur sista tunneln. Ridån gick upp för september-féeriet i Stockholm.

— Gelly, se.

Hon såg och såg, och åter kom tyngden i bröstet på henne. Gommen var torr som en febersjuks.

— Om vi bara fått stanna därute, sade hon. Jag lär mig aldrig att tåla Stockholm, aldrig. Jag blir ingenting här; du skall tappa bort mig. Här finns inget månsken som gör mig vacker och ingen tystnad, där du bara kan höra mig.

Han räckte henne buketten med de frostbitna rosorna, som han skurit av till resan. Det hade varit en underbar dag den sista därute; allting så stort och öppet. Luften som kryddat vin och tunn, vit höstsol på marken. Det var som att bli utdrivna ur paradiset att lämna den lilla sörmlandsvillan, där deras kärlek levat sitt första vårliv.

Och nu voro de i staden igen. Det blixtrade av ljus förbi kupéfönstren, signalklockorna ringde, och så gled man mitt in i ett ljushav och stod stilla. Yra i huvudet av bullret och skriken hunno de icke hämta sig förrän de sutto i droskan och rullade i väg till Gellys hem. De smålogo mot varann, när kusken vek in på

den gamla tysta gatan, som de så väl kände. Där var kapellet mörkt och förstummat nu, och där hängde skylten med sitt bakvända S utanför gamle Hemmerichs klädeshandlaren, butik.

Gelly störtade uppför trappan och i famnen på sin mor.

— Välkomna barn, sade hon.

Och de satte sig till bords alla tre och skrattade och pratade. Här, i ljusringen från lampan, med allt det gamla i möbler och minnen liksom fyllande rummets atmosfär, återfick Gelly sitt lugn och med lugnet också glädjen. Inte skulle något ont kunna komma in här; allting var ombonat och stängt och mörkret, som strök sig mot rutorna, fick vackert stanna utanför. Hon satte sig på en pall vid Inges knän.

— Nu är det bra, sade hon och tog hans hand. Och annorlunda får det aldrig bli. — När vi bli gifta, vill jag alltid sitta så här.

Inge skrattade.

— Det blir dyrbart, sade han. Och i samma ögonblick ryckte han till för en tanke. Han hade hört dessa ord: när vi bli gifta, vill jag alltid sitta så här, han hade hört dem en gång förut, men när? och var? Det var någon annan, som suttit lutad mot hans knän som nu Gelly, och hon hade sagt precis likadant. Nu mindes han: Edit, Edit Werner. Ja, var fanns hon nu egentligen?...

Det gav ett hugg i honom, han visste knappt varför, och Gelly såg upp.

— Vad var det? frågade hon.

— Ingenting.

— Jo, jo, det kände jag i din hand. Du får inte tänka på något ledsamt nu i kväll.

Han böjde sig ner och kysste henne på hårfästet. En stund därefter tog han god natt. Men när hon kom ut i tamburen med honom blev hon plötsligt ängslig igen och grät länge mot hans rock.

II.

Sent en vårkväll — det var fuktig blåst och svagt månsken — gingo de hem från en bjudning. Inge hade dykt ner i ulsterkragen och gick och snurrade med sina tankar. Gelly hade släppt hans arm; hon såg dödstrött ut, och det var som om hon velat, men icke kunnat tala. Ögonen stirrade klara och pinade rätt framför sig, och utan att veta räknade hon lyktorna uppför Drottninggatan, tappade bort sig och började på nytt. Till slut stannade hon på elva. Elva, Elva, elva, sade hon till sig själv, slätt utan en tanke längre, och med ens hörde hon sin egen röst.

— Inge, sade hon och lade sin hand på hans arm. Vi vet det ju bägge två; varför då inte tala ut? Det har inte kommit i går. Det har varit länge. Jag såg det på dina ögon nu i kväll — och på hennes. I samma stund visste jag, att ni två träffats förr... och älskat varann. Och ni älska varann ännu...

Det kom intet svar ur ulstern, och hon fortfor med samma röst, livlös som ett eko:

— Jag vill inte tala om hur jag haft det under dessa sista månader. Du har ju också lidit. Allt har du varit för mig, allt mellan himmel och jord, och ändå har du trott dig kunna dölja din kärlek, bara genom att förtiga den. Jag förebrår dig ingenting; vad tjänar det förresten till? Kanske är du inte så stor som jag trott, kanske är jag mindre barn än du inbillat dig...

Inge Hallman slängde upp sin rock. Ett ögonblick for det genom hans hjärna att han borde säga emot henne utan vidare, bryta ut, bedyra att det var henne han älskade, henne och ingen annan — den andra var bara ett hjärnsnöke och skulle flyga sin väg igen — men det var något som knäckte av hans styrka och han märkte hur rösten vacklade i strupen.

— Jag har kämpat emot, sade han lågt. Och du är ju ännu så mycket för mig...

De hade hunnit fram till Gellys port, och stodo tysta på den lilla ödsliga gatan. Ett viskande par strök tätt förbi dem, och de följde det med stumma ögon. Så sträckte Gelly fram sin hand.

— Farväl, sade hon. Hennes ansikte var pappersvitt i lyktskenet, men handen låg fast och säker, utan en darrning, i hans.

— Det är väl inte...

— Slut, jo. Se mig i ögonen, Inge. Nej, du kan inte säga längre att du älskar mig. Jag får inte vara hos dig mer. Vad som nu skall ske vet jag inte. Jag vet bara att du är den enda för mig... och, Inge, om du en gång till i livet kan visa mig din gamla blick, så — kom åter...

Han släppte hennes hand; den föll som ett dött ting vid hennes sida. Och så stötte han upp porten, och mörkret därinnanför slukade henne.

— Inge Hallman återfann sig själv hemma vid sitt skrivbord. Han satt med hakan i händerna och stirrade på en gips på en hörnhylla, ett kvinnohuvud efter ett original i Louvren. Han tyckte att hon såg hemsk ut nu i kväll med sina blinda ögon och med detta leende, som var fyrahundra år gammalt och kunde betyda ungefär vad som helst. Var det kärlekens ödesgudinna, som log mot honom? Han frös, gick till sängs, steg upp på morgonen igen, men det var icke han längre utan någon annan. Och denne andre, som tagit hans namn, gick sedan på gatorna, åt, drack, skötte sina åligganden och påstods vara kär i en ung dam vid namn Edit Werner, som han träffat för flera år tillbaka och som han under flera år med lätthet umburit. Det var någonting komiskt i allt detta. Men det löjligaste var, att han icke kom sig för att söka upp denna dam; det var som det inte hade brådskat. Alltid träffades man...

Men det blev sommar, och ännu var Inge Hallman ensam. Han hade gått och stirrat sig led på sig själv som på en fixérbild. Här är den nye Inge Hallman; var är då den gamle? Men han fick inte tag i den, och till slut tröttnade han att vrida och vända sitt eget jag på alla kanter. Han släppte ner persiennerna för fönstren och satt hemma med sina böcker. Utanför låg solljuset glödande och kalkvitt över gatan, och han

Hon satte sig på en pall vid Inges knän.

tänkte på sommaren i fjol — och på henne, Gelly. Det gjorde ont i bröstet emellanåt. Hur levde hon nu? Var hon därute i år också och gick och pysslade i trädgården? Hon var inte så ivrig nu, och ogräset fick kanske växa i fred på gångarna.

På höstsidan packade Inge Hallman sin kappsäck. Han hade fått ett resestipendium och skulle ligga vid Sorbonne några månader. Och så steg han då av tåget en regnig septemberkväll på gare du Nord, tog en droska och rullade in över boulevarderna till ett litet hotell, som var känt i den svenska kolonien och där han tagit in förut. Det var sju, åtta år sedan dess, men allting var sig likt. La patronne stod i dörren, fet och svartklädd, och sade sitt "bon soir" med samma sötsura, penninghungriga min, som förr i världen. Och det luktade lök och parfym, alldeles som förr. Här var man åtminstone konservativ.

Vilket nöje att åter trampa asfalten. Paris var ändå Paris. Det var som om fotsulorna bränt under en, som ginge man på vulkanisk mark, och blodet kom i en annan takt än den hemvanda. Feberlivet smittade. Han blev tjugo år igen, och i denna karusell av galenskaper, som dag och natt — i den duvgrå dagern från Seinen och i det elektriska ljusets kalla prakt — snurrade runt omkring honom, kände han sig ryckas med, slungas in i virveln utan vilja och utan tanke. Bara den njutningen att försvinna i massan, drunkna i denna orkan av glidande människoböljor. Ingen kände en. Hemma var man alltid ett namn på ett visitkort åtminstone, det var händer som man skulle trycka och an-

sikten som man skulle småle mot och meningar som man skulle sanktionera eller icke. Här var man ingen. Det var staden att glömma och glömmas i.

Inge Hallman skötte sina studier och sina förströelser, tämligen samvetsgrant bägge delarna, och tiden gick. Han behövde inte jakta, och ändå kände han som en piska ständigt och jämt över sig. Han skaffade sig vänner. Han kunde icke vara ensam. Oron satte sporrarna i honom, bara han höll sig på hotellrummet några timmar. Det var något som ville taga fatt honom, tyckte han, något som han måste fly, och just därför hade han kommit hit, till Paris. Ty inte var det för att få reda på vad monsieur den och den i en kateder ansåg om Marguerite de Valois' oanständiga noveller; det var honom komplett likgiltigt.

Men den där obestämbara ångesten ville icke ge med sig. Det gick inte längre att låsa in den på rummet. Han följde med ut och var hos honom på brasserierna, bland vännerna. Det var något som väntade på honom, något som skulle hända, nu, i morgon. Men vad? Han var inte frisk, och det var honom numera omöjligt att begripa hur han kunnat längta hit ner till alla dessa främmande människor, som knappast skulle vända på huvudet, om han stupade omkull och blev liggande på gatan. Nog hade han försvunnit tillräckligt. Det fanns ju ingen som frågade efter honom längre; på en hel månad hade han icke fått ett brev från Sverige. Det går lätt att bli isolerad — några kilometer land och vatten bara.

En morgon när Inge låg halvvaken och lyddes på sorlet utanför, på automobilernas små trumpeter och de långa lurstötarna från en mail-coach kom han att tänka på att det var december nu och knappast mer än fjorton dar till jul. Han blev plötsligt klarvaken. Det var ju bestämt att han skulle stanna här till in på nyåret, fira julen i detta rum kanske, mellan den lilla iskalla kaminen och det sköna Napoleons-oljetrycket där över fönstret, ensam, borta från allt och alla — märkvärdigt!

Han kunde inte låta bli att förvåna sig över detta under dagens lopp, och på kvällen gick han nedstämd uppåt Montmartre, till sin stamkneipe. Det var fullt med folk där som vanligt; luften nästan en kompakt massa av tobaksrök, matos och avdunstningen från alla människorna. En klunga artister med hundlockar och i nätta sammetsblusar var mitt upp i ett gräl, och skuggorna från deras svängande armar gingo som vingar i eldskenet på väggen. I ett hörn sutto två studenter, svartmuskiga och utmärglade, med långa kritpipor i munnen, och spelade domino. En liten vitsminkad kvinna med en caporal mellan fingrarna satt och såg på tyst och troget. När Inge kom in och tog plats, flyttade hon sig utan vidare över till hans bord, men sade fortfarande ingenting.

Han fick in två bocker bier, och de skålade med varandra. Och hur det nu kom sig, blev Inge Hallman sentimental och började tala om sitt land och hur vackert där var just nu, alldeles vitt och icke smutsgrått som det här nere. Den lilla kvinnan nickade och luta-

de sig slappt tillbaka i soffhörnet. Inge blev värtalig, och med ögonen rätt ut i röken såg han syner.

— Det är natt halva dagen nu, sade han. Och himlen släpar på jorden. Men om natten är den fullsatt med diamanter, mycket fler och mycket större än Cléos. Och det är så kallt, och man kör med isbjörnar på gatorna . . .

Han vände sig leende mot sin granne — hon sov. Ett uttröttat barns ljudlösa sömn; ögonlocken vissna och röda under sminket. Då tog Inge Hallman sin hatt och sin rock och gick, gick ut i mörkret utan mål, med hjärnan illuminerad av en enda tanke: att komma bort härifrån och hem, hem. Ännu hade han bestyr för en vecka och kanske litet till, men sedan var han fri och skulle hinna till Stockholm, om inte förr så på själva julaftonen. Tanken gjorde honom uppsluppen som en pojke. Han drev omkring i timmar nästan som i ett rus av en så enkel anledning som att han beslutat sig för att resa. Det var som om han lyckats rädda något hos sig, något som han ville rymma med tillbaka till Sverige. När han kom förbi Moulin Rouge, där vingarna snurrade i rött ljus mot kvällshimlen, råkade han knuffa till ett par sköna damer och blev titulerad åsna. Det roade honom och föreföll honom nästan kvickt.

III.

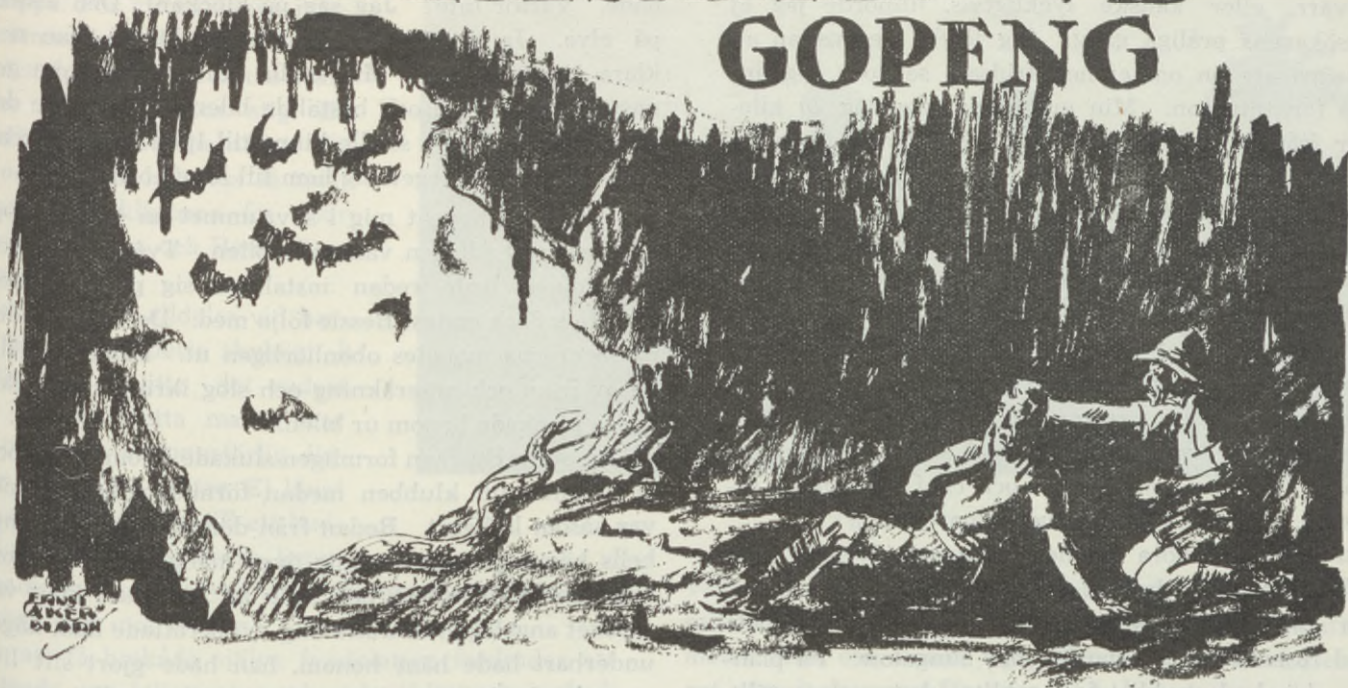
Och åter satt han på tåget. Han såg Paris försvinna, boulevard efter boulevard, lykta efter lykta, men ännu länge kunde han uppfånga det flammiga skenet på himlen som visade var ljusstaden låg. Till sist försvann det emellertid, och han blev ensam i kupén med sina tankar och med en liten smutsgul och nersnusad abbé, som läste *Cri du peuple*. Han kom ihåg hur han längtat till denna dag och timme, och nu kände han bara den dova ångesten, tung som en blyklump, i bröstet.

Det hade ju ingenting hänt på de sista fjorton dagarna, och ändå hade det hänt så mycket. Hur var det nu igen det hade börjat? Jo, det hade visst börjat med att han suttit på ett brasseri och berättat om Sverige och den som han berättat för hade inte hört på honom, utan somnat. Och sedan hade han lovat sig själv, att han skulle få resa hem och blivit så glad åt det. Ja och nu reste han, men han var icke bara glad längre. Det hade kommit något till. Han hade gått under dessa fjorton dagar och funderat på en sak: vart reste han egentligen? Hem — men bara till ett par rum. Och till vännerna. Ja, men var det så stor skillnad mellan de gamla därhemma och de nya här? Han visste inte.

Och så hade det kommit till slut, det märkvärdiga. Långsamt hade det arbetat sig fram i hans inre, ett namn hade dragit som en klockklang genom hans själ och han hade lyssnat och undrat, om han hört rätt. När han fick vissheten tyckte han att allting blev så stort och på samma gång så enkelt. Men så var motslaget där. Kanske var alltsammans oåterkalleligen förspillt nu och han skulle aldrig få säga ut det kära namnet med något av den ton som det hade inom honom. Han blev stel invärtes. Och en dag måste han så skriva bre-

(Forts. på sid. 32)

HELVETESHÅLAN VID GOPENG

DEN ASIATISKA KONTINENTENS SYDSPETS bildas av Malackahalvön. Detta är ett i de flesta avseenden gudabenådat land, vilket vad naturtillgångar beträffar knappast har sin like.

Från bergen på halvöns mitt rinner en större flod ned till havet i väster. Denna mäktiga vattenådra kallas Perakfloden. En biflod till huvudströmmen heter Kinta. Dess vattendal är en av de rikaste på jorden, och om denna ämnar jag berätta.

I Bibeln talas det om de land, som flöt av mjölk och honung. Kintadalen producerar bägge dessa tilltalande produkter, men det är främst gummi och tenn den har att tacka för sin stora rikedom.

Endast en geolog kan beskriva varför tennet finnes i så rika mängder i denna dal. Lekmannens kunskap inskränker sig till hörsägnen att i tidernas början har tennet spolats ned från bergen i form av stoft. När man talar om stoft tänker man sig något lätt och flyktigt. Tennstoftet liknar mest grus ibland så grovt som kiselstenar.

Sedan tusentals år ha människorna sökt utvinna den ädla metallen. Siameser, kineser och europeer ha med olika metoder skrapat fram för millioners värde av tenn. Urskogen har röjts och jorden har silats för att få fram tennstoftet.

Helt naturligt har detta rika land lockat till sig människor från alla jordens hörn. Ett paradys, där man genom att krafsa i sanden kan förtjäna en förmögenhet, eggat starkt äventyrarens fantasi. Tro dock ej att tennet var eller är lätt att bringa till ytan. Klimatet lägger svåra hinder i vägen, ävenså själva naturen. Malaria dödär snabbt och säkert, och urskogen är svår

att betvinga. Mången framgångsrik tennsökare har i framgångens stund blivit frånryckt sitt byte genom ett lömskt malariaanfäll. Död och sjukdom har dock aldrig förhindrat sökandets gång. En död man har aldrig lämnat en lucka i lyckosökarnas rad.

Som centrum i denna dal växte snabbt upp en stor stad vid namn Ipoh. Här samlade sig lagens myndiga män, de många tennsökarna och alla de parasiter, som leva på äventyrare med svällande plånböcker. Ipohs bekväma klubb var varje afton fylld av folk från trakten. Något snobberi förekom ej. Det ansågs som en självskriven sak, att man hade mycket pengar, och pengar fordrades verkligen. En lördagskväll behövdes bara, att man kastade ett öga på bilarna utanför klubben för att förstå att innanför dess dörrar funnos stora förmögenheter. Rolls Royce till 5,000 pund stycket trängdes med förnämlige Packards och Daimlers.

Vid baren släcktes ej enbart törsten, där gjordes även affärer. Om man fick höra om en fyndighet, kunde man på en satsad tusenlapp vara tiotusen rikare på följande morgon. Det låg pengar i luften i denna goda stad. Man behövde endast fara i bil till utkanterna för att få se kineskvinnor, som vaskade tenn i dikena och på detta sätt tjänade tio kronor om dagen.

En dominerande gestalt vid baren var Sir John Campbell. Hans femtioårs långa liv hade varit en enda brokig härva av äventyr. Sirtiteln hade kommit liksom nedramlande från himmelen. En mycket avlägsen släkting hade dött, och där stod han plötsligt som en skotsk baronet. Campbell sökte tenn med framgång och tjänade fantastiskt mycket pengar, men

sekinerna rullade lätt ur hans vida fickor, och han fick städse spotta i nävarna och ta nya tag för att hjälpa upp finanserna.

Tyvär, eller kanske lyckligtvis, tillhörde jag ej skattsökarnas pråliga gäng. Jag förde i egenskap av plantageägare en om ej helt fridsam så dock lugnare kamp för tillvaron. Min gummiplantage låg 70 kilometer från Ipoh. Varje lördag och ibland på söndagarna brukade jag besöka klubben och kände alla där. Campbell var min specielle vän. Antagligen drog vi till varandra av den anledning, att vi bägge i vår ungdom varit sjömän. Vid besöken i Ipoh kunde jag alltid räkna med att få bo hos Campbell.

Händelseförloppet i denna berättelse är förlagd till 1920-talet. Min vän hade givetvis deltagit i världskriget. Hans insats var som en saga. Då kriget bröt ut mönstrade han in som simpel soldat. Då kriget slutade, stod han som överste och chef för samma regemente, som han först erbjudit sina tjänster.

Nu ska Ni få höra om det sällsamma äventyr, som hände Campbell och mig.

En solig söndagsmorgon gick jag och rensade bland rosenbuskarna utanför min bungalow. På plantagen härskade sabbatsfrid. Allt arbete var inställt. Till och med mina hundar togo det med ro. De dåsade på portikens svala stengolv. Då och då kastade de en föraktfull blick på mig, som gick och arbetade i solgasset. Mina tankar voro långt borta i Sverige, där min hustru och min lilla gosse för tillfället bodde. Jag slängde saxen och gick in för att skriva brev hem. Hundarna flyttade sig från porten till ett par bekväma stolar inomhus. Foxterriern Bessie lämnade mig aldrig, men var ej road av trädgårdsarbete. Då jag gick och plockade i trädgården släppte hon mig ej ur sikte, men jag kände på mig, att hon ej gillade mitt förehavande.

Inne i bungalowen var det svalt och skönt. Min tama björnunge Bruang låg lättjefullt utsträckt på en av takbjälkarna. Han sneglade på mig för den händelse jag skulle ta mina steg till matsalen. När jag gick till skrivbordet somnade han genast om efter att ha fäktat bort ett par flugor med tassan.

Det blev emellertid ej mycket brevskrivning. Jag bara satt och drömde med pennan i hand. Någon slags oro hade gripit mig. Jag längtade efter sällskap. Bes-

Författarens bungalow.

sie kom med det förlösande ordet. Plötsligt störtade hon fram till min stol och började ursinnigt skälla.

Bessie älskade åka bil, och jag förstod vad hon menade. Varför inte? Jag såg på klockan. Den visade på elva. Ja de sjuttio kilometerna kunde man nog klara av före lunch. Min snälla kinestjänare kom genast då jag ropade och beställde bilen. Här gällde det att skynda, om man skulle hinna till Ipoh innan barens glada kumpaner begett sig hem till lunch och siesta.

Sedan jag snyggat mig i sovrummet en trappa upp, gick jag ned till den väntande bilen. Två hundar och björnungen hade redan installerat sig på framsätet. Idag fick dock endast Bessie följa med. De bägge andra passagerarna motades obönhörligen ut. Bruang gnällde av ilska och missräkning och slog ikring sig, då kinesen plockade honom ur bilen.

Den stora Buicken formligen slukade kilometerna och vi anlände till klubben medan förmiddagssamkvämet var såsom livligast. Redan från dörren såg jag Campbells kämpagestallt resa sig över mängden. Han kom mig genast till mötes och sade att han just idag var mycket angelägen få träffa mig, ty, berättade han, något underbart hade hänt honom, han hade gjort sitt livs stora fynd. Först under lunchen skulle jag få veta vad det gällde. Nu skulle vi tömma ett par bägare tillsammans.

Någon halvtimme senare sutto vi tillbords i Campbells trevna hem. Han började genast redogöra för sitt fynd. För att bättre förstå lokaliteten av detta, måste vi kasta ett öga på Kintadalens topografi.

Dalen utgöres av ett lätt kuperat slättland. Strödda över nejden resa sig mäktiga kritklippor. Dessa likna stora fantastiska riddarborgar. De nå i allmänhet en höjd av mellan femtio och hundra meter. Massiven ligga alla i ensamt majestät. Många kilometer skilja dem oftast åt.

I alla dessa klippor finnas djupa grottor. Många av massiven äro ringformade med ett djupt och otillgängligt hål i mitten.

Min vän resonerade som så. Då i tidernas gryning landskapet ändrade karaktär och tennet bland annat spolades ned från bergen måste givetvis en del av detta ha hamnat just i dessa skålformade klippor. Han hade med stor möda undersökt ett par kritklippor och till sin glädje funnit tenn i den djupa brunnen i massivens mitt.

Trots att klipporna resa sig lodrätt och ofta ha taggiga krön äro de helt beklädda med grönska. Från toppen hänga lianer ned till bergets fot och i varje skreva suger sig en planta fast. De äro en hemvist för skygga vildgetter. I många av grottorna finnas tempel inredda av kineser eller siameser.

Campbell var mycket entusiastisk och föreslog att vi genast efter maten skulle fara ut och syna fyndorten. Saken måste hållas hemlig. Endast min vän och några kineskulier hade reda på upptäckten. Vi begåvo oss genast iväg i Campbells lilla "Ford". Endast Bessie fick följa med.

Kosan togs mot Gopeng på stora landsvägen. Ungefär tolv kilometer från Ipoh låg en mäktig klippa. För att nå denna måste vi lämna huvudvägen vid tionde milstolpen och treva oss fram på en nästan ofarbar stig. En "Ford" är skapad för dåliga vägar, och vi kravlade oss så småningom till klippans fot. Där parkerades bilen, och Bessie lämnades som vakt.

När man stod alldeles vid bergets fot föreföll detta skyhögt. I verkligheten mätte det endast åttio meter. Detta massiv var runt och hade en ungefärlig diameter av hundra meter. Ej långt från oss låg ingången till ett budistkloster. Man kunde se tempelns balkonger och utbyggnader skymta bland grönskan halvvägs upp mot toppen.

För att få beskåda själva fyndplatsen fordrades att vi äntrade upp åttio meter och sedan klättrade ned på andra sidan omkring sextio meter i klippans hjärta. Min vän tog oss omedelbart till utgångspunkten för bestigandet. Nästan gömd bland lianer och buskar hittade vi snart en smal bambustege och utan vidare resonemang började Campbell att äntra upp. "Endast en i taget", skrek han, "då jag nått toppen visslar jag".

Det här hade jag knappast väntat mig. Att klättra upp för ett kyrktorn på en smal lejdare hade som pojke ej avskräckt mig, men nu var jag närmare fyrtio och ej fullt så vig som förr. Campbell var dock mer än tio år äldre, och jag skämdes över att känna några olustkänslor. Då signalen kom hängde jag käppen på armen och begynte uppstigandet. Gudske lov att man var klädd i shorts. Svetten lackade och långbyxor hade varit olidliga.

Jag följde den gamla sjömannaregeln att se uppåt då man klättrar i riggen och hade ingen känsla av svindel. En och samma steg nådde ej till toppen. Man kom först till en smal avsats, och sedan tog en annan steg vid. Detta upprepades ett par gånger. När jag äntligen nått målet fann jag Campbell rökande en stor svart cigarr i skuggan av en buske. Han beundrade utsikten. Denna var väl värd vår uppmärksamhet. Under oss låg slätten skiftande i grönt och vitt och med Ipoh i fjärran. Klippans krön var på detta ställe endast tio meter brett och bakom oss öppnade sig den djupa brunnen i dess mitt. Denna avgrund såg ej så inbjudande ut som det omgivande landskapet. Endast den översta delen lyste grön, sedan vidtog dystra mörka vattendrypande väggar. Längst ned i botten syntes en av vindar aldrig krusad svart blickande vattenyta. Det var där nere som skatten låg.

Den grönskande kransen kring den hemska avgrunden var helt inbjudande. Där växte vackra träd och blommande buskar. Svalorna visslade över våra hu-

Klintadalen.

vuden och döko djupt ned i det stora hålet. På motsatta sidan av brunnen, det vill säga omkring femtio meter ifrån oss, visade sig plötsligt en förvånad stenget, som dock genast försvann med eleganta språng.

"Det är bäst att Du går först den här gången", sade min vän, "vi måste skynda oss om vi ska hinna upp igen före sex, ty då går solen ned". Jag gav mig iväg. Trots att nedgåendet gick betydligt snabbare föreföll det mig ansenligt mera obehagligt. Den mörka vattenspegeln liksom hångrinade mot mig. Grönslemmiga klippspetsar stucko upp över dess yta.

Efter en kort stund hade jag nått en bred avsats. Detta var tydligen mer än halvvägs. Avsatsen sträckte sig in i en bred grotta, och nästa steg förde till botten av grottan. Där inne var mycket skumt, och jag ropade till Campbell att komma ned med ficklampan innan vi företogo den sista etappen. Kort därefter stod min kamrat bredvid mig och lät ljuset från sin lampa spela kring grottans väggar. Resultatet av ljusstrålen blev lika oväntat som obehagligt. Grottan genljöd plötsligt av de hemskaste skrin. Hundratals stora läderlappar hade blivit störda i sin sömn och togo nu till flykten under ett öronbedövande oväsen.

Under århundraden, ja, kanske årtusenden hade läderlappar här haft sin hemvist. Deras spillning täckte grottans golv i tjocka lager, som spred en olidlig stank. Campbell smålog brett. Han hade räknat med att göra en bra biförtjänst på guano.

Vi hade nu endast tjugo meter kvar och jag anträdde skyndsamt nedstigandet. Jag hade nått ungefär halvvägs till botten, då jag märkte att även min vän gett sig ut på stegen. Plötsligt brakade det till och stegen störtade.

Hur länge jag låg utan medvetande har jag ingen aning om, men då jag kvicknade till, var det beckmörkt. På en enda fläck i det svarta töcknet lyste ett par stjärnor. Till att börja med visste jag ej alls var jag var. Så småningom kunde jag samla tankarna och kom ihåg dagens händelser. Mitt huvud värkte som om

Perakfloden nära Kuala Kangsar.

det skulle sprängas, och då jag tog mig i nacken blev handen klibbig av blod. Jag satte mig upp, men blev då våldsamt sjuk och överfölls av kräkningar innan jag föll i dvala igen.

Då jag vaknade för andra gången kände jag mig något bättre. Huvudvärken hade gett med sig, men ammoniaklukten från guanon gav mig kväljningar och jag hade smärtor i ryggen.

Någon tystnad rådde ej i denna avgrundshåla. Läderlapparna flaxade ut och in under djävulska skrin. Som en behaglig omväxling mot oljudet var Campbells lugna röst som bad om vatten. Jag strök en tänksticka och såg krigaren ligga utsträckt ett par meter från mig. Han påstod sig ha brutit en arm och ett ben, men var på gott humör.

Nu gällde det först att finna ficklampan. Efter mycket trevande kom den tillräta. Mörkret skingrades och vampyrerna flydde. Gudskelov fanns det gott om, och bra vatten. Detta strilade ned utmed grottans väggar och var kristallklart. Allt jag behövde göra var att genomdränka min näsduk och sedan pressa ut den i Campbells mun. Det korta avståndet mellan min vän och klippväggen föreföll dock kilometerlångt för mig, och Campbells törst var ej lätt att släcka. Klockan visade på fem. Om en timma skulle gryningen komma.

När det äntligen blev dagsljus därute var det fortfarande skumt i grottan. Campbell bad mig dock tända en cigarr åt honom, och jag satte igång med att undersöka hans skador. Mycket riktigt. Hans vänstra underarm och dito smalben voro brutna. Som jag enast hade en liten pennkniv till mitt förfogande, tog det mig lång tid innan jag fått hans brutna lemmar spjälkade.

Bambustegen försåg mig med material och min skjorta skars sönder till bandage. Trots att han måste ha utstått svåra plågor under min omilda behandling beklagade sig min vän ej ett ögonblick. Han blossade stillsamt på sin cigarr.

Mina egna skador inskränkte sig till ett par sår på ena benet och ett krossår på bakhuvudet. Såren hade nästan upphört att blöda. Grottans golv var som sagt betäckt med guano, men ur denna mjuka massa stucko skarpa stenar upp. Det var dessa som förorsakat våra blesyrer.

Sedan jag ordnat så bra för Campbell, som omständigheterna tillät, kände han sig bättre. Han hade min rock under huvudet och en brinnande cigarr i munnen.

Vi överblickade vår situation och funno denna långt ifrån angenäm. Ej en matbit hade vi med oss, endast femton cigaretter och tre cigarrer. Hur länge skulle det dröja innan vi upptäcktes? Ingen visste vart vi farit, och bilen stod väl gömd bland buskarna. Om Campbell var borta ett par dar skulle det ej väcka någon uppmärksamhet. Med all sannolikhet voro vi dömda att svälta ihjäl i detta usla hål.

Utsikten för mig att ta mig ut och söka hjälp syntes ringa. Grottans väggar voro glatta som is och gävo intet fäste för hand eller fot. Att klättra tjugo meter uppför en sådan yta gick helt enkelt ej.

Vi visste det ej då. Det var Bessie som skulle rädda våra liv.

Tenngruva i Malackas djungler.

Fram emot middagstid greps Campbell av frossa. Han liksom jag hade malaria i blodet. Den lömska febern bryter alltid ut, då man varit utsatt för svåra fysiska påfrestningar. Snart hade malarian honom helt i sitt våld.

Mina vandringar mellan den sjuke och vattendroppet blevo allt tätare och mera ansträngande. Efter ett par timmar måste jag krypa den korta sträckan på händer och fötter. Innan det åter blev natt låg jag utsträckt bredvid min kamrat lamslagen av ett våldsamt malariaanfall.

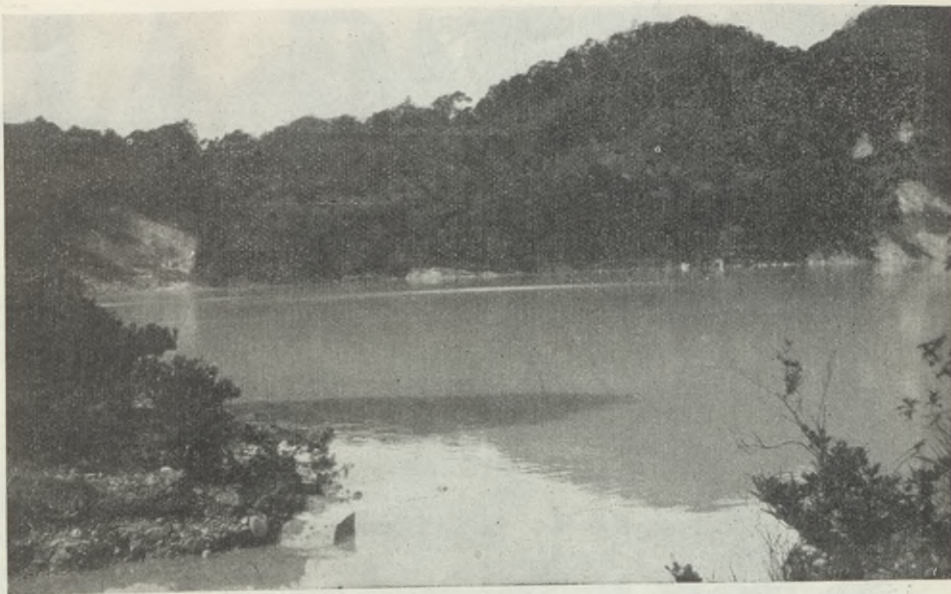
Under feberyran och då tungan kändes som en skosula i munnen kände jag härligt kallt vattnet strila ned för min strupe. Först vid uppvaknandet tolv timmar senare förstod jag att den lemlästade Campbell hade hasat sig fram och åter över dyngan och fuktat mina läppar.

Den andra dagen var redan långt framskriden då febern släppte. Vi voro bägge utmattade och lågo slött och stirrade på solstrålarna som lekte på grönskan kring klyftans övre del. Svalorna visslade så vänligt då de doko ned i kratern och ingåvo oss nytt mod.

Det föreföll mig såsom om något rörde sig på en avsats alldeles vid grottans mynning. Kanske var det feberfantasier, men det såg ut som ett brett spräckligt band rann fram utmed klippkanten. Mina blickar kunde ej släppa fenomenet. Snart stod det klart för mig vad det gällde. Det var en fem meters pytonorm som var på jakt efter läderlappar. Där den slingrade sig sakta fram mot deras sovplats syntes den aldrig taga slut. Den långa spräckliga kroppen rörde sig ytterst makligt. Då och då stack den upp huvudet och såg sig omkring med kalla svarta ögon.

Ja, så hade vi fått ytterligare en kamrat. Om möjligt ännu obehagligare än vampyrerna. Campbell hade redan sett besten och sade sig vara tacksam över att den kommit för att skingra läderlapparna.

En kort stund därefter hörde vi på avstånd människoröster, som ögonblickligen satte fullt liv i oss. Jag

Vattenfylldt gruvhål nära Ipoh.

ropade allt vad jag förmådde och min vän blåste i sin pipa så att det genljöd i berget. Hjälpen var nära och det var Bessie som bringade den.

Så vitt man kan utröna hade Bessie suttit kvar i bilen i två nätter. Därefter hade hon sprungit till Campbells hus, där min bil stod. Min chaufför Amat hade genast förstått att något var galet och hade på ett mycket förståndigt sätt följt de kloka och ihärdiga anvisningar hunden gett.

Då Amat funnit Campbells tomma bil och sett stegen förstod han vad klockan var slagen. Han hade omedelbart vänt sig till Mr Forester, Campbells granne, vilken i sin tur undersökte saken och anordnade med hjälp.

Utflykten blev kanske när allt kom omkring ganska lyckad, ty Campbell tjänade mycket pengar på sina fynd. Både han och jag komma dock sent att glömma de två dagarna i Gopengs djävulshåla.

Campbell haltar och jag har ett ärr i nacken.

F. Adalborf.

Bessie.

TRÄKORS I URSKOGEN

*En gång i handen såg du Amazonas flod,
förgrenad ut med biflod efter biflod.
Bedragaren i spåmanstältet tog
din hand i sin och ljög för en dublon
en lämplig lögn åt den som önskar lögn.*

*Sen blev det gripveck bara, i din hand
och handen blev en näve, grov och krabbig.
Den tog en gång på Amazonas flod
om rodren för att föra skeppen fram
till feberkyrkogårdens kors i Manaos.*

*Vad annars där på floden? Ingenting.
En jakarandastock med skorpioner,
ett hänskratt från en hydda någon kväll
när stämningen av urskog ljög en gruva
vid Rio Purus' övre lopp. Men annars intet.*

*Väl någon gång ett skrik dig nådde,
från någon som fick drunkna, liksom du
förblindad av de mångas överdåd,
förgrämd av allas stora hat mot alla.*

*I fruktansvärda hyckleriers namn
gick du din stig i denna djungelkör,
där allas stora hat mot alla brann
och allt blev sämre, sämre år från år.*

*Snart lydde handen hatet i din nerv;
du följde ordern, dödade och hängdes
i ett bresiljetråd vid Rio Yana.*

*De andra skiljdes åt och funno hamn
i ärenämnda hyckleriers namn.*

Harry Mathison

"SNÄLLA PAPPA!"

W HAMMENHÖG

VERKMÄSTARE JONSSON satt ensam i det stora verkstärekontoret. Klockan började gå på åtta och det var redan nermörkt ute på den stora materialgården. Verkmästare Jonsson arbetade på övertid.

Det var lugnt och på sätt och vis skönt att sitta här ensam med allt arbetet, som hopat sig under dagens lopp, men trots att han försökte koncentrera sig på order- och ackordssedlarna smög sig en del irriterande tankar på honom, som han inte lyckades förjaga.

Han hade ett ganska varierande rykte om sig som arbetsledare; han visste det sedan gammalt, och i hemlighet grämde det honom. Men tänkte den stora elektriska montörskåren på hur svår hans mellanställning var här på kontoret? På ena sidan stod firmans direktörer och ingenjörer och drev på honom, och på den andra sidan arbetarna. Från båda hållen fick han ta emot törnar, och att medla och göra det bästa möjliga av varje konflikt var inte lätt. Detta tog på krafterna och humöret. Han var dock gammal i firman och van vid medlingar av detta slag. Det var inte heller dessa bekymmer som nu tryckte honom.

Han sköt ifrån sig papperen och blickade ut genom fönstret, som var beläget mitt framför arbetsbordet. På

andra sidan gården lyste det i kontorets fönster, även kontorspersonalen måste arbeta på övertid. Julhelgen stod för dörren och arbetet ökade stadigt.

Där inne på kontoret skrev flickorna maskin, han såg många djupt böjda nackar. Men ett av de små bordet var obesatt. Maria, hans enda dotter, ville inte arbeta på övertid om det fanns någon möjlighet att slippa. Hon trivdes bättre utomhus. På danssalonger, biografier, konditorier. I kväll var det för henne han kände sig bekymrad. Men kanske var hon hemma hos modern. I varje fall hade hon varit hemma till middagen.

Verkmästare Jonsson lade pannan i ett par extra djupa veck. Maria var högfärdig. Hon hade blivit så märkvärdigt "fin" sista tiden, sedan han skaffat henne plats på kontoret. Hon hade blivit en "dam", som rynkade på näsan åt det mesta. I synnerhet rynkade hon på näsan åt de oftast smutsiga montörerna. Och hemma var hon sig inte heller lik från förr. Hon ville inte längre veta av sina gamla vänner och bekanta, för att i stället hållas ute med kontorister och andra manschett- ynglingar . . . de där krakarna som så ofta måste ha sina föräldrars hjälp för att vara eleganta. Bra mycket bättre vore att hålla sig till en rejäl arbetarpojke som tjänade ordentligt med pengar och som kunde ett yrkesom till exempel Gustav Bergman.

Han gav de upplysta kontorsfönstren en sista förargad blick och började åter syssla med sina papper. Varför hade Maria börjat visa sig så kallsinnig och avvisande mot Gustav? Det var en bra pojke. Nu studerade han i aftonkurser för att så småningom bli ingenjör, och då var det ju helt naturligt att han inte hade tid att uppvakta lika ofta som förr. Men Maria kunde gott lugna sig tills Gustav blev färdig. De var unga och hade framtiden för sig båda två.

Hans tankar lämnade plötsligt problemet, ty han had fått fram en ordersedel som fångade hans intresse. En elektrisk ledning skulle dragas uppe på vinden i kvarteret Stighöjden, stod det. Detta var inte märkvärdigt i och för sig. Det enda anmärkningsvärda var att han bodde i samma kvarter, men åt en annan gata än den som stod i ordersedeln.

Han slogs av en tanke som föranledde honom att se sig skyggt omkring i rummet, trots att han visste att han var ensam. Om han skickade Gustav Bergman, som var en pålitlig pojke, upp på just denna vind kunde pojken lätt fortsätta upp på taket och "råka knuffa till" den där radioantennen som ibland blåste fram så att den dinglade framför hans egna fönster. Han hade retat sig länge nog på den där antennen. Vem som ägde den visste han inte, men det gjorde honom det-samma: han ville ha bort den. Och så slarvigt fick inte radioantennen placeras.

Han bläddrade bland orderkopiorna som låg i en särskild trave och fann vad han sökte; Gustav Bergman arbetade händelsevis på övertid denna afton och det var inte uteslutet att han kom tillbaka till firman för att ställa in verktyg och överbliven material i väntrummet nere på gården.

Han ringde ner till montörernas väntrum, mest på försök. Då Gustav Bergman svarade blev han därför så överraskad att han helt kort befallde honom att titta upp på kontoret.

Det dröjde dock så länge innan montören uppenbarade sig i dörren att verkställare Jonssons humör åter hade sjunkit långt under nollpunkten. Han gav den unge mannen en hastig blick och såg att han tvättat och klätt om sig.

— Var det något särskilt? frågade Gustav Bergman och strök av mössan.

Verkmästare Jonsson tyckte inte om tonen och var beredd att kort och gott överlämna ordersedeln jämte tillsägelse att ledningsdragningen skulle utföras omedelbart följande morgon, men så bemästrade han sitt humör. Han såg dock inte upp från sina papper medan han omnämnde den illa uppsatta radioantennen.

— Ska ske? hörde han Gustav Bergman svara, och stämman lät spjuveraktig.

— Och så var det en annan sak, utbrast verkställare Jonsson hastigt och såg ut genom fönstret mot kontorsvåningen. — När jag gick hemifrån mej krånglade gummans strykjärn. Om du har tid i kväll så titta in och se efter vad det var för fel. Jag hade inte tid. Antagligen är det något litet fel på väggkontakten.

— Ska ske.

Verkmästaren ändrade inte riktning på blicken förrän dörren slagit igen och han åter var ensam. Först då såg han sig åter omkring, en smula förläget och osäkert. Visst var det sant att strykjärnet krånglat där hemma, men det behövde då rakt inte repareras i kväll. Det var en förflugen tanke som lockat honom be om den där tjänsten. Kanske var Maria hemma, kanske skulle Gustav och Maria komma till tals en smula, kanske kunde det bli bra igen mellan dem...

Han skakade en smula generad på huvudet och försökte koncentrera sig på sitt arbete. En efter en släcktes lamporna mitt över gården, och till slut var han alldeles ensam kvar i det stora huset. Nej: inte riktigt ensam — nu hörde han steg ute i korridoren som ledde till kontoret. Dörren öppnades men han vände sig inte om.

— God afton, verkställaren.

Verkmästare Jonsson svarade inte, ty han hade hört vem det var — unge Frans Lindblom, den av kontoristerna som han avskydde mest.

Nu upphörde stegen snett bakom hans stol.

— Verkmästaren har mycket att göra, som vanligt, förstår jag. Det har visserligen jag med, men alltid kan man väl kosta på sig att prata en liten stund?

— Om man har någon att prata med, ja.

Verkmästare Jonsson lät minst sagt ovänlig, men detta tycktes inte alls genera unge Frans Lindblom, eller kanske märkte han helt enkelt inte ironien. Nu steg han fram så att han behagfullt kunde sätta sig på skrivbordskanten, varpå han fortsatte:

— Om man inte hade så mycket att göra skulle man kunna vara ute och roa sig litet oftare. Men Maria är en snäll och hygglig flicka som inte nödvändigtvis ska vara ute varenda kväll. Det är en verkligt praktig flicka verkställaren har.

Det låg något oändligt beskyddande i den unge kontoristens stämma och han såg ner på den gamle verkställaren som på en beklaglig men ändå nyttig, ehuru djupt underordnad varelse.

— Har ni råd att vara ute ofta, då? frågade verkställare Jonsson med plötsligt så lent tonfall att Frans Lindblom genast bort anå oråd och dra öronen åt sig, men denne svarade tvärt:

— Nej, tyvärr har jag litet ont om pengar för ögonblicket. Det var därför jag tittade hit. Det är verkligen så trist att sitta instängd och arbeta att jag beslöt mej för att fråga om inte verkställaren ville låna mej en tia så att jag kunde gå ut med Maria. Det går väl bra?

— Nej.

— Inte? Varför det?

— Flytta er från skrivbordet.

— Å för all del. Hon kan få vara hemma. Inte gör det mej något!

Frans Lindblom hasade lättjefullt ner från skrivbordskanten, betraktade verkställare Jonsson nedlåtande ett ögonblick och gick åter sin väg. När stegen tystnat i korridoren reste sig verkställare Jonsson och

gjorde några gymnastiska rörelser, som mest liknade skuggboxning, varpå han tvärt släckte lyset och gick ut.

Detta var dock höjden — låna pengar av honom för att gå ut med Maria. De där valparna därinne på kontoret var inte blyga av sig.

När han kom ut på gatan slog honom en tanke — han kunde inte gå direkt hem, ty varför hade han då skickat Gustav Bergman att laga strykjärnet? Allting sammansvor sig mot honom, tyckte han. Men den där retfulla radioantennen skulle försvinna, det var alltid en tröst.

Han vankade omkring på gatorna i höstrusket och kom hem sent. Familjen hade gått till sängs. Som vanligt var han även först på benen följande morgon tillsammans med hustrun, som dock åter kröp till kojs sedan hon serverat honom frukosten. Gustav Bergman hade reparerat strykjärnet, detta var allt som blev sagt, ty verkställare Jonssons morgonhumör var sällan av det slag som tillät långa konversationer.

Fram på förmiddagen kom Gustav Bergman tillbaka till firman.

— Saken är klar, meddelade han utan vidare kommentarer, fick därpå en ny ordersedel och åter ut på stan.

Eftersom även underverkstämarna befunnit sig i rummet hade han inte kunnat fråga närmare om radioantennen, men säkert hade Gustav Bergman utfört hela sitt uppdrag, han var en ordentlig pojke.

Verkställare Jonsson kände sig belåten en stund. Äntligen slapp han reta sig på den saken. Han funderade närmare: eftersom antennen löpt ner strax till vänster om hans eget salsfönster borde den ha slutat i någon av våningarna rakt under hans — antingen hos kamrer Almlöf eller hos änkan i lägenheten under Almlöf. Förmodligen var det hos änkefru Rundkvist antennen slutade.

Tankarna rörde sig kring kvinnan en stund, men han visste inte mycket om henne, nästan ingenting alls; hon sades leva på underhåll från en utländsk makt, i vars tjänst maken omkommit, och vidare hade hon visst en son som vistades ute på sjön. Hade inte maken varit sjökaptan? I varje fall kunde änkefru Rundkvist i likhet med honom själv gott nöja sig med en stickkontakt i väggen för sin radioapparat. Utomhusantenn är bara snobberi för folk som ändå inte förstår utländska språk...

Inne i kontoret såg han Marias lockiga huvud. Hade hon träffat Gustav Bergman i går kväll? Varför hade hustrun inte sagt ett ord mer än det vanliga? Måste han fråga om varenda liten sak? Humöret sjönk åter under nollpunkten.

Strax före klockan fem gjorde sig Maria ärende till verkställarekontoret. Händelsevis var detta tomt så när som på verkställaren, och han ämnade själv passa på att ställa några försåtliga frågor angående gårdagskvällen. Men därav blev ingenting, ty verkställarekontoret var inte tomt händelsevis — Maria hade gjort sig ärende i egna angelägenheter just därför att hon

— "när Frans fick se Gustav..."

sett att fadern råkade vara ensam. Hon tog följaktligen ordet från honom:

— Snälla pappa, låna mej en tia. Jag har hemskt brått... det är en sak som jag måste uträtta i kväll.

— En tia? Vad ska du med en tia till?

— Snälla pappa, fråga inte. Jag behöver den. Pappa ska få den tillbaka... så snart jag får avlöningen.

Verkställarens hand tog fram plånboken som om den handlat fullt självständigt, ty hans vilja var absolut emot handrörelsen, och när plånboken väl var uppe plockade han fram en tia. Men motstånd måste han göra:

— Vad ska du ha den till? Är det någon som inte ens kan betala för sig själv?

Det sista var avsett att låta spydigt, men tyvärr lät det nästan bedjande.

— Tack, pappsingen lilla. Jo, det var så sant: hälsa mamma att jag inte kommer hem till middan. Jag ska äta med en bekant. Jag kommer nog hem sent.

Hon försvann med snabba steg och verkställaren ordnade håret som hennes lekfulla hand rufsats till på ett högst vanvördigt sätt. Han suckade. Vad var han för en fader som inte förstrade sin dotter strängare? En stackare var han. Nu skulle hon bjuda ut Frans Lindblom — för den tia som Frans Lindblom inte själv fått låna i går kväll.

Som väl var strömmade arbete in oavbrutet. Han måste helt koncentrera sig på att laga så att allt blev utfört ordentligt. Han kom hem allt senare om kvällarna, trött och purken. Maria var nästan aldrig hemma, och ingen enda gång satt Gustav Bergman på kökssoffan. Det var som det var: slut mellan de unga.

Ingenting att göra åt den saken. I stället var det skäl till att fundera över framtiden. Med Frans Lindblom kunde Maria inte gifta sig inom överskådlig tid, ty vem skulle försörja dem? Deras löner var så dåliga — och deras vanor tydligen så vidlyftiga — att deras hopslagna löner ingalunda förslog. Ja, det blev väl att flickan fick gå hemma. Samt att Gustav Bergman slutligen gifte sig med en annan.

Allra värst kändes det en lördagskväll strax före julhelgen — då satt Frans Lindblom i salen och drack kaffe och slog av aska i blomkrukorna ehuru det fanns gott om askkoppar. Den kvällen vände verk-mästare Jonsson tvärt om till kontoret och stannade där tills han var bergsäker på att intränglingen var gången. Nog var det väl bra märkvärdigt att hustrun, som i övrigt var en klok kvinna, tolererade en sådan swingpjatt som Frans Lindblom? Och var det inte ännu märkvärdigare att han själv kunde säga ifrån så att han blev åtlydd inom firman, medan han i hemmet lät sig kommenderas av kvinnorna? Ja, så var det i varje fall. Han tyckte nog för mycket om dem.

Kunde han inte hitta på något att göra så att det blev bra mellan ungdomarna? Han började fundera över det på nätterna också. Men han fann ingen ny utväg. En dag ringde fru Jonsson och meddelade att lamporna slocknat i köket, och den bagatellen fick Gustav Bergman ordna — på kvällen. Själv höll han sig avsiktligt kvar på kontoret. Nå, det blev inte bättre för det, men den trösten hade han dock att Maria blev förargad, ty det hade råkat sig så, att Frans Lindblom hade varit hemma hos henne just den kvällen. Då hade åtminstone Frans — och de övriga — fått åskåda hur den yrkeskunnige montören Gustav ordnade en så enkel men nödvändig sak som att byta ut elektriska proppar... det kunde göra dem gott allesammans.

Men redan förmiddagen därpå, som var dagen före julaftonen, kom Maria in i verk-mästarekontoret. Åter var det "händelsevis" tomt, så att hon kunde tala fritt ur hjärtat.

— Pappa får inte skicka hem Gustaf så där, sa hon bestämt och fortsatte i samma andedrag: — Frans kan ju rent av tro att pappa inte själv kan byta ett par proppar. Jag har ingen lust att träffa Gustav, heller, så det är ingen idé att han kommer igen. För han ska väl bli hemskickad i kväll igen?

— Det har jag inte reda på, svarade verk-mästare Jonsson ovanligt lamt.

— Jasså. Varför har pappa då skurit av sladden till golvlampan i salen?

Som väl var kom ett par montörer. Maria gav sina dagars upphov ett förintande ögonkast och gick sin väg. Verk-mästare Jonsson hade blivit en smula röd om kinderna och fräste åt de oskyldiga montörerna, som så snabbt som möjligt lagade sig ut ur rummet.

Han hade blivit skändligen genomskådad, så förhöll det sig, enkelt och tydligt. Det hade varit onödigt att skada lampsladden för att få anledning att skicka hem Gustav Bergman. Det var oåterkalleligen slut mellan de två. Då blev det ingen annan råd än att laga sladden

själv i kväll, annars fick han sitta i mörkret i sitt favorithörn.

Det var en dyster julhelg han gick till mötes, inte tu tal om det. I morgon var det julafton. Ämnade Maria rent av förlova sig på annandagen? Sådant var både vanligt och fint, av tidningarnas annons-spalter att döma. Men i de spalterna stod det aldrig någonting om vederbörandes möjligheter att genomföra saken till ett bärkraftigt äktenskap...

Julafton kom. Telefonerna pinglade som vanligt, montörerna kom och gick, men ordersedelstraven sjönk stadigt undan. Klockan tre skulle han få ledigt, då stängdes kontoret. Hur som helst — det skulle dock bli skönt med en fri eftermiddag efter sista månader-nas jäkt. Han skulle slå sig ner i sitt hörn under golv-lampan och läsa tidningar och tidskrifter i lugn och ro och låta världen ha sin gång. Detta var hans lott. Åter pinglade telefonen. Det var fru Jonsson, och hon talade ivrigt:

— ... och när du köpt allt som jag räknat opp ... du har väl antecknat ordentligt? ... så får du lov att titta in till änkefru Rundkvist i andra våningen. Kan du tänka dej, någon rackare har varit oppe på taket för några dar sedan och ryckt av hennes radioantenn! Den som är skulden till det skulle jag verkligen vilja tala med mellan fyra ögon! Fru Rundkvist, den hjärtans snälla människan, är alldeles förtvivlad. Och fattig är hon, stackarn. Det är därför hon inte kunnat få sin radio igång igen. Men nu mötte jag henne i trappan och fick höra om eländet, och då lovade jag henne att du skulle sätta opp antennen igen. Hon blev så hjärtinnerligt glad, så du kan inte tro. Jag blev rent rörd, må du tro. Så jag sa att du skulle göra arbetet själv, så att det blev riktigt ordentligt. Och då slipper hon ju betala också. Tänk, hon har sin ende son långt borta i främmande land. Hon vill lyssna på utlandets utsändningar om nätterna, för hon tror att hon på så sätt ska få nys om var den båt är, som hennes son seglar med. Eller få livstecken från honom på annat sätt. Skynda dej nu med alla ärendena först, och ordna sedan med antennen. Sedan ska vi ha det så lugnt och skönt. Vet du vad, jag måste tala om överraskningen för dej redan i telefon: mamma kommer till oss över helgen! Är du inte glad? Glöm inte att köpa ...

Det surrade både i telefonen och i verk-mästare Jonssons huvud. Han grymtade fram ett svar och lade på luren, ty några montörer hade kommit in genom dörren. Dessa hade klagomål med sig från en kund ... allt levde och rörde sig omkring honom som vanligt, endast han själv kände sig övergiven av all rättfärdighet: till och med svärmor skulle komma ...

Klockan slog tre. Arbetsdagen på kontoret var slut. Just som han låst farstudörren hörde han steg i korridoren till kontoret. Ögonblicket därpå inträdde Maria.

— Pappa!

Verk-mästare Jonsson satte sig tungt framför sitt skrivbord utan att svara.

— Pappa!

(Forts. på sid. 47)

Det förtrollade brödet

BAGARSTUGAN LAG VID AN strax ovanför dammen så dånet från skvaltkvarnen bildade lagom ackompanjemang till statgummornas utläggningar om brödbak då de höll till i den grå bagarstugan.

Det var dagarna före jul. Årets skörd skulle prövas. Det hade varit regnår så man var mycket spänd inför limpbak och skorpbak.

Smedhustrun hade just satt in en "ferm" med kärnmjölkslimpor, det gick femton limpor på "fermen", och de andra som hade skorpor skurna för att sätta in på eftervärmen, skakade på huvudet åt varandra då inte smedgumman såg det.

Kärnmjölkslimpor, som var så svåra att lyckas! Var hon klok smedgumman som gav sig till att baka kärnmjölkslimpor innan hon prövat om mjölet inte mälta-de, efter ett sånt regnår?

Den lilla varma stugan var fylld nästan till trängsel innimot smedgumman skulle ta ut sina limpor. Skulle de vara höga och blanka, eller skulle det vara en grop i mitten?

De såg på den rostiga väckarklockan som stod på bakkänken. Nu hade timmen gått, nu skulle limpor-na ut.

Smedgumman öppnar ungsluckan. Det kommer en ljuvlig doft av pomerans och sirap. Den första limpan seglar ut på brödsutan.

Den är hög och blank och ljuvlig. Men vänta bara, tänker en del av kvinnorna. Bara den kallnat av så faller den nog ner. Limpa efter limpa lägges på en bädd. De skall bäddas över med filtarna för att "slå tillbaka" så kanterna blir mjuka.

Smedgumman slår igen luckan med en smäll. Limpor-na står där brungula och höga och har ingen lust att låta platta till sig.

— Nu kan ni sätta in era skorplåtar säger smedgumman och breder över sina limpor.

Tysta går en del av kvinnorna sin väg, ett par stan-nar kvar. Den som skall torka skorpor och en som

skall stöta till en limpdeg som skall stå och syra över natten. En vanlig surlimpsdeg.

Stalldrängens sjuttonåriga Anna kommer in.

— Blir det ledigt här i morgon, vi skulle också baka, säger hon.

— Ja, då kan vi grädda ihop säger den som står och stöter limpdeg.

— Ja jag vet inte, vi ska baka vetebröd åt ungar-karls-gänget, de vill ha hembakat bröd i jul, kanske ugnen måste eldas om, det blir mycket bröd, säger flickan och ser bagarvis ut.

— Ni ska ha köpsmjöl då, frågar en statgumma och blinkar surt med ögonen.

— Ja visst, de har köpt tio kilo, mor ska baka lite åt sej också på samma gång, vi kanske ska vänta då, för det blir jag som får baka, mor hinner ju inte.

— Ja att hon orkar, diskningen tre gånger och mjölkning tre gånger, hon tjänar pengar hon, tur hon har dej hemma, men du hjälper henne ju med de tunga mjölksåarna, i dag hade ni en väldig hop.

— Ja de skickar ju inte ut från mejeriet i stan or-dentligt, vi fick femtio säar i dag, jag är alldeles flådd om händerna av sodaluten och tunga är de där gamla mjölksåarna, ja då säger vi att vi får stugan och bak-ugnen i övermorgon då, säg till åt dom andra, jag får lov att springa in, hur dana vart smedmors limpor?

— Di ligger där på bädden, de är som kyrktorn, så hon måtte ha trollat. Flickan går fram och viker upp filtarna. En ljuvlig doft sprider sig igen.

— Om en tordes bryta en bit, det var gruvligt så fina de vart, säger hon och lägger om filten igen.

— Ja kan du begripa flicka! mjölet är ju inte alls bra i år.

— Jo, det är en del som är finurliga säger flickan och blinkar och springer in till kvällssysslorna i det trånga statarköket.

Hon småler för sig själv och stryker de krusiga lockarna från ögonen.

Hon var bra illistig den där smedgumman. Inbillade statgummorna att hon tagit kärnmjolk till limpdegen. Men stalldrängens Anna visste nog hur det var med den där kärnmjölken; smedpojken hade skvallrat.

I herrgårdslagårn hade kommit inte mindre än åtta kalvar på fjorton dar och det var rena tjocka råmjölken, som smedmor tagit till sina limpor. Råmjolk och en tredjedel vetemjöl. Var det underligt att limporna var stinna och sprickfärdiga och fylliga.

Men mor hade också köpt råmjolk, hela tio liter. Den var billig, mor som mjölkade med, fick den för åtta öre litern.

Far var alldeles tokig i råmjölkspannkaka, men Anna hade smusslat undan fem liter, det skulle bli till degspad.

Råmjolk och köpsvetemjöl och socker och margarin, vilka bullar skulle det inte bli!

Statgummorna skulle få något att titta på. För att inte tala om den ståtliga skogsarbetaren som hade lejt Annas mor för bakningen. Vad han skulle tycka tro? Det skulle nog bli finare bullar än dem från stan.

Smedgumman hon var inte dum hon. Kärnmjölkslimpor! Pytt! Det gick just att baka kärnmjölkslimpor av mjölet i år. Att de inte begrep det, de andra gumorna!

*

Ett par dagar efter står det åtta mjölkerskor i koltar och vita huvuddukar i den stora ladugården och dividerar om kärnmjölkslimpor och vetebröd. Den stora klockan som hänger i fonden framme hos den stora tjuren visar några minuter i fem. Mjölkingen börjar inte förrän fem.

— Det måste vara något trolleri med smedgummans och Annas bröd, vårt bröd lyckades ju inte, det är klart att det är något knep sa en tandlös gumma.

— Ja mina limpor de går inte att skära en skiva av, bara mäلت alltihop och smekärningen ho hoverar sej, och den där snärtan Anna, bara ungen, bakar ett bröd som en aldrig sett maken till. Ja Annas vetebröd, det var ju köpsmjöl så det är nog inte underlig, hon har nog inget knep för sej, men den där smekärningen, hon är inte svart i synen för inte, ser ut som en zigenerska. Ett par av de yngre mjölkerskorna ser skeptiska ut. De tror inte på trolldom men — — något var det och de skulle gärna lära sig konsten, hur än trollden kunde se ut som ville lära ut.

Nu kom ladugårdsförman och Annas mor och kvinnorna skingrade sig och satte sig hos var sin ko. De hade var och en femton kor att mjölka, hårddragna högmjölksade kor, en del nykaldade. Många av mjölkerskorna hade köpt råmjolk, men att ta den fina mjölken till limpor eller vetebröd kunde aldrig falla dem in. Smedgummans limpor förblev ett mysterium, liksom Annas dunlätta höga bullar och kusar.

*

Det hade fallit ett lätt snötäcke, frosten bet, det stora kvarnhjulet var isbelagt, men gick lugnt och tungt.

sina varv i julveckans brådska. Flera skjutsar väntade utanför. Men utanför stalldrängens förstukvist stod en kälke med en klädkorg på, fullpackad med det finaste vetebröd.

Vid knuten stod två figurer, en lång och bredaxlad, en kort smärt.

— Det är så vackert i kväll, nog kan du följa en bit säger en grov, bedjande röst.

— Jag har inte tid och mor blir arg, då hon kommer från ladugården, lillsyster är ensam, svarar Anna litet svag i rösten.

Men den grova rösten blir alltmer bönfällande.

— Så fint bröd har jag aldrig sett, och vad ska inte kamraterna säga, när jag kommer med ett sånt julbak, och far min sedan! för hälften skall jag ta med hem, jag tänker fira jul hemma, far är ensam han, nog kan du följa en bit.

Den unga bagerskan går in, knyter på sig en svart tjock ylleduk om huvudet, drar en kappa på, förmanar sin minsta syster att inte röra lampan, och så går två framför en kälke, där det finaste julbröd ligger i en korg. De går tysta förbi skvaltkvarnen, förbi skjutsar, där trötta hästar står och väntar, medan deras husbönder sitter i kvarnkammaren och spelar kort och husmödrar går hemma och väntar på mjöl till julbak.

Hon är så stolt stalldrängens Anna.

En stor kuse av det fina brödet ligger därhemma, han ville det, han karlen, som går härbredvid henne. Redigt betalt hade hon fått och ingen av statgummorna hade någonsin sett så fint vetebröd.

— Ingen har så fint vetebröd på hela gården som det här i korgen säger hon då de hunnit ut på vägen och viker in i skogen, inte herrn på gården har så fint bröd.

— Ja det är för märkvärdigt, jag har aldrig sett så fint bröd, du är nog bra duktig, säger han. Det är stjärnklart och snön knarrar litet under fötterna.

De går i bredd, drar båda i kälkrepet. Anna känner en liten tagg i samvetet. Hon borde kanske berättä om råmjölken, nej det var inte hennes hemlighet. Smedgumman skulle få obehag om det kom ut, att hon bakat limpor på råmjolk och sagt det var kärnmjolk.

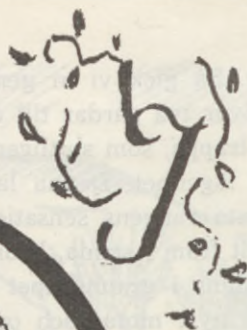
— Nu skall jag inte följa längre, säger hon.

— Kan jag inte få råka dej i jul, på annandagsdansen i dagsverksstugan. Han smyger en arm om hennes liv, men hon sliter sig loss.

— Kanhända, du kan ju komma, jag vet inte om jag får gå, men du kan ju komma, säger hon och springer hemåt.

Han står och ser efter henne i dunklet och fortsätter sen med sin kälke, och sitt fina bröd allt medan adventstjärnorna blinkar löften om en god jul.

Moa Markinen

J. Förskingringen

Av

Arvid
Brenner

fyllde hennes ankomst mig med stor spänning. Jag minns att när jag var riktigt liten, dansade och hoppade jag genom rummen, sjungande på en självpåhittad melodi: fru Malycha kommer, fru Malycha kommer! Ibland ändrade jag också på den första stavelsen och förvandlade ch till ck, så det blev: fru Min-lycka kommer, fru Min-lycka kommer! På ett sätt var måhända lyckoförnimmelsen förklarlig — hon förde med sig som en liten fläkt av årets största och gladaste sensation, sommarresan till Sverige. Visserligen kom hon ingalunda resande från Sverige — där hade hon inte varit på flera decennier — utan från ett av den främmande storstadens tristaste proletärkvarter.

Men hon hade med sig färska nyheter från alla stadens svenska eller halvsvenska familjer och deras släkt och vänner i hemlandet — och dessutom ett outsinligt förråd av barndoms- och ungdomsminnen från Sverige. Hennes egen svenska var ganska bristfällig, uppblandad med talrika uttryck och vändningar lånade från det främmande språket. Men uttalet var alltså omisskännligt: hon var från samma landsända som min mor, de var bägge småländskor inför Vår Herre.

— Du kan tala bra svenska, du, fast du är utlänning till hälften, mumlade hon medan hon tog mått på mig med sina slitna, snabba händer och hade munnen full av knappnålar, som strålade ut i kapp med de många fina små rynkorna kring hennes tunna läppar. Du kommer väl att bege dig hem en gång lika väl som min Hasse . . .

Ty hennes Hans hade redan för åtskilliga år sen rest till sin mors hemland och blivit svenske Hasse. Han

JAG MINNS HENNE från min barndom i den främmande storstaden: en lång, mager gammal kvinna med blekblå, rödkantade ögon, tunt, slätkammat, gulgrått hår och en torr, bister mun, som mycket sällan öppnades till ett leende. Hon föreföll mig alltid lika gammal, på något vis urgammal, mycket äldre än min mormor eller någon annan gammal kvinna jag kände; men hon åldrades inte märkbart från år till år, hennes rygg förblev obrutet rak och stolt, och hennes nålstungna, ständigt verksamma händer miste aldrig sin ferma snabbhet. På sin rundvandring mellan de svenska hemmen i den främmande staden kom hon ungefär var sjätte vecka till oss: huven lyftes av symaskinen inne i sängkammaren, och fru Malycha slog sig ner för att lappa och ändra och sy barnkläder i dagarna två. Av någon orsak — eller kanske utan någon orsak alls, bara för att ett barn tycker varje förändring i hemmet är intressant —

hade börjat som dräng, men nu hade han ett torp någonstans i Småland, liksom sin morfar. Fru Malycha visade foton: en stuga med vita knutar i en björkbac-ke, med flaggstång och syrenbuskar, precis på pricken så som en svensk stuga skulle se ut. Och linhåriga, rundkindade, blygt leende barnbarn — svenska bondungar som klippta ur en jultidningsillustration.

— Så rara de ser ut, sa min mor. Och en sån söt stuga.

— Ja, sa fru Malycha. Hon stoppade in fotona i sin väska igen och log ett av sina sällsynta, hastiga leenden. — Hasse vill att jag ska komma hem och bo hos dem, fortsatte hon. De har plats för mig och råd att ha mig där, de har det inte alls illa ställt. Han säger att jag har arbetat nog nu och kan behöva vila. . .

Det där hade hon nu sagt i flera år redan.

— Ja, det har han verkligen rätt i, sa min mor. Att fru Malycha inte gör som han säger och reser . . .

— Nej, sa fru Malycha och satte plötsligt i gång symaskinens hjul igen och började trampa på nytt. Ännu kan jag arbeta i många år. Och här har jag mitt arbete. Om jag kunde få något där hemma, är det ingen som vet. Jag skulle nog bara ligga dem till last.

— Men fru Malycha kunde väl åtminstone fara och hälsa på dem en gång?

— Jo, det ska nog bli så småningom.

Men det var just vad det inte gjorde. Hasse hade en gång skickat respengar, och en annan gång hade familjerna hon arbetade hos skjutit ihop den erforderliga summan. Båda gångerna hade fru Malycha börjat träffa förberedelser, men så åtrade hon sig i sista stunden och satte in pengarna på sparbanken i stället.

Min mor och de andra fruarna diskuterade vilka motiv fru Malycha kunde tänkas ha. Anade hon att det ändå inte skulle stanna vid ett besök — att sen hon väl kommit hem skulle hon bli fast? Och trodde hon att hon i så fall skulle komma på undantag, en farmor som vaktade barnbarnen och gjorde lite småsysslor men ändå i längden skulle betraktas som en börda? Eller hade hon nu i så många år drömt om återseendet av fosterjorden att hon fruktade förverkligandet — fruktade den olidliga melankolin i konfrontationen mellan drömmarnas hagar och stugor och verklighetens? Min mor hade också en tredje förklaring: att härute i förskingringen vara fru Malycha i viss mån en personlighet, som omhuldades av bättre lottade medsystrar — hemma skulle hon varit en fattig gumba bland många andra.

Jag förmodar att det låg något i alla förklaringarna — och att fru Malycha själv var djupt okunnig om sina egna motiv.

Två gånger om året — till jul och på hennes födelsedag någon gång i april — följde jag med min mor på ett besök hos fru Malycha i den ofantliga stadens östra utkant. Vi åkte drygt en timme med spårvagn — först genom stadens livligt pulserande centrum och sen genom arbetarkvarterens grå, monotona gator, där en ändlös människoström vällde fram på trottoaren förbi billigt pyntade skyltfönster och grammofonskrällande

krogar. Så gick vi in genom en port och letade oss fram över två gårdar till en smal, fränt sötaktigt luk-tande trappa, som slutligen ledde oss upp till fru Malychas lägenhet. Denna lägenhet bjöd varje gång på en första rangens sensation: jakten på kackerlackor. De bröt fram i strida, brunaktiga kolonner ur sina hål någonstans i grannskapet av spisen och måste varje dag på nytt motas och oskadliggöras. Jag tyckte det var utomordentligt spännande: jag avundades fru Malycha, som dagligen måste föra detta insektskrig. Den första stunden av besöket ägnade jag helhjärtat åt kackerlackorna. Sen såg jag mig omkring. På väggen i finrummet (som hon hyrde ut åt en byggnadsarbetare men fick disponera, då hon hade främmande) hängde en oljefärgstavla, som hennes son Thomas hade målat. Thomas hade drömt om konstnärsbanan, fast han småningom fått nöja sig med plankstrykarens i stället. I motsats till sin bror Hans hade han aldrig intresserat sig för sin mors hemland och inte lärt sig svenska — men hans konst, åtminstone sådan den manifesterade sig på fru Malychas vägg, røjde ändå modersinflytande. Tavlan hade samma motiv som otaliga planscher i små röda stugor på landet: den åskådliggjorde livfullt och kontrastrikt hur det går för Guds barn och hur det går för världens. De senare, med buteljen för munnen och armen om kvinnan, hamnade småningom i lågor och eld; medan de förra vandrade över en bro av dygd-ädla handlingar till paradiset port. Det enda originella med konstverket var framställningen av himmelri-cket: de saligas sysselsättningar inne i en lund av vår-skira björkar påminde misstänkt om syndarnas på jorden.

Fru Malycha gjorde aldrig några kommentarer till sin sons tavla. Hon fäste över huvud taget föga avse-ende vid den. Den fick hänga där, med sina prunkande och glada färger, men hon talade inte om den. Det var torparen Hasse och inte konstnären Thomas hon skröt med inför sitt helgdagsfrämmande.

Detta främmande delades regelbundet upp på tven-ne bord: de svenska fruarna och deras telningar vid stora bordet i mitten av rummet, hennes utländska vänner och grannar vid ett mindre bord nära köks-dörren. De båda språken surrade babyloniskt genom finrummet; och titt och tätt gick fru Malycha ut i kö-cket för att hämta nytt kaffe i den blanka kopparkan-nan, varvid hon samtidigt passade på att strö lite pul-ver ur en strut över de envisa kackerlackorna.

Både på födelsedagen och till jul var lägenheten festligt helgpydd. Men jag minns särskilt tydligt ju-len: den höga, svenskt dekorerade granen med sina äpplen, nötter, blågula flaggor och papperskarameller, den röda träljusstaken i fönstret, den sammansatta doften av lutfisk, julsinka och pepparkakor ur kac-kerlacksköket. Tidigt varje juldagsmorgon hade fru Malycha år för år tänt staken i fönstret mot storstads-gården — innan hon i sällskap med sina fyra barn be-gav sig till julottan i svenska kyrkan. Det var inte pre-cis den traditionella färden i pinglande släde över blå-skimrande snö förbi andra julupplysta fönster — nej,

det var en högst prosaisk resa i en sömning spårvagn genom regnvåta, tomma storstadsgator. Men målet var enahanda — en ljusstrålande helgedom, där den urgamla psalmen togs upp med samma jubel som någonsin hemma i Småland: var hälsad sköna morgonstund, som av profeters helga mund är oss bebådad vorden. . .

För tre av hennes fyra barn var det inte mer än en flyktig stämningssak; de förstod inte vad som sades och snart efteråt hade de glömt hela julottan. Men för Hans, den yngste, blev det något annat och mer: en symbol för något han ville, för ett bättre slags liv, för landet han ville "hem" till. Han kom tidigt underfund med var och hur hans sköna morgonstund skulle dagas.

Den ena av fru Malychas båda döttrar, det fick jag höra långt senare, hade försvunnit, uppslukad av dunkla och okända öden. Den andra, Maria, var alltid tillstädes vid våra besök. Hon var en bred, tung kvinna, mörkhårig och mörkögd som sin pappa, nästan varje gång havande med ett nytt barn. Hon kunde inte ett ord av sin mors språk utom goddag och tack så mycket.

Fru Malychas man fördes så gott som aldrig på tal. När hon någon gång omnämnde honom, så sa hon inte "min man" utan "min olycka". Han hade dykt upp i hennes liv redan några månader efter det hon kommit till den främmande staden som hembiträde. Svartögd, spelögd, sjungande — son av ett annat och hetblodigare folk än det de båda var gäst hos. "Och så en kväll mötte jag min olycka", sa fru Malycha. Kanske hade det funnits en kort tid, en mycket kort tid, då han inte var olycka utan glans och melodi. Fru Malycha hade ett fotografialbum, som jag ibland brukade bläddra i. Där fanns bilder från hennes barndom, av föräldrar och syskon; och ett foto av henne själv som sjuttonåring, nyss anländ till utlandet, ännu i schalet, storögt förvånad, med en sval, blyg charm. Men där fanns också ett foto, som var häpnadsväckande och nästan chockerande olikt henne: håret var inte slättkammat utan krusat och valkprypt under en enorm hatt med en liten fågel på, de tunna, stränga läpparna hade mjuknat i ett kokett leende, smycken glittrade på den uppsnörda barmen. Det var väl ett minne från hennes flyktiga kärlekslycka. Den hade dränkts i sprit,

misshandel och elände. Mannen hade väl vantrivts i det främmande, frusna klimatet — och kanske också med sin trots en övergående metamofos djupt puritanska hustru. Han var van att ta dagen som den kom, hon att alltid ordna för morgondagen; dessutom kunde ingen av dem någonsin tala sitt eget språk med den andra. Redan efter några få år fick fru Malycha ensam dra försorg om sina barn; hennes liv gestaltade sig till en oavbruten kamp mot fattigdomen. Hon gick regelbundet i svenska kyrkan, men jag undrar om hon egentligen trodde på Gud. Det var nog ordens klang som drog henne och inte deras innebörd. Hon talade aldrig om himlen, hon talade bara om Småland. Hemlängtan hade blivit hennes religion.

En hemlängtan, som aldrig förde henne hem.

Under de sista åren av sitt liv talade hon inte ens om möjligheten att resa hem. Nu ville hon det väl verkligen inte längre. Det var bara två saker hon ville nu: att få avsluta sitt liv på det svenska ålderdomshemmet i den främmande staden och få en gravplats på den svenska kyrkogården. Hennes sista, mödosamt hopskrapade besparingar gällde blott detta enda: en gravplats bland björkar, som påminde om de småländska.

Och den fick hon.

Men flera år efter hennes död kom jag en gång på en cykeltur till hennes hemsöcken och träffade sonen Hans Malycha — eller Malycha hette han förstas inte längre, han hade tagit ett svenskt namn. Jag bjöds in på kaffe och deltog i den sävliga, betänksamma konversationen om väderlek och skördeutsikter. Först efter en lång stund och åtskillig tvekan gled samtalet in på det främmande landet och barndomsminnena. Hans riktade en lite skygg blick mot väggen, där det hängde en tavla av hans bror Thomas — ett rörande men föga porträttnligt porträtt av deras mor.

— Jag har grunnat så över varför mor aldrig ville komma hem, sa han. Jag kan inte förstå det. . . .

Han lät uppriktigt ledsen på rösten, och jag tänkte att här skulle hon nog aldrig komma på undantag — det hade varit hennes livs stora misstag att hon inte vågat eller inte orkat kasta loss. Men hennes drömmar i förskingringen hade ändå inte varit förgäves: de ha-

När Inge Hallman... (Forts. fr. sid. 16)

vet. "Jag vill inte ha svar", skrev han; "jag kommer själv och hämtar det, vad det nu blir. Strax på julen kommer jag, Gelly, du, den enda" . . .

Så hade Inge Hallman skrivit, och det var detta han nu satt och grubblade på från dag till natt, medan tåget rusade genom ett hörn av Belgien, där gruvdistrikten sotat ner landskapet, över Westphalens och Brandenburgs smutsgråa hedar, in över det vita Danmark och upp genom hans eget land. Han hade god tid till funderingar. Det var också ett annat namn än Gellys, som dök upp i hans tankar, men vad som en gång varit mellan honom och Edit Werner begrep han icke längre. Och ändå hade det åstadkommit så mycket ont. I en hastig skrämsel för sitt eget öde och för ovissheten, som sveper omkring allt och alla, i en fasa för att hans lyckas fatalietid kanske redan var utlupen började han gå av och an i kupén som ett djur i sitt fängelse, och han skulle velat signalera åt lokomotivföraren: fortare, fortare. Han tyckte att han kappkörde med ödet självt, och insatsen gällde ett liv eller kanske två.

— — Utomkring i bygderna var det redan julafton nu, och ljuset hade tagit upp sin stora kamp mot det svarta väldet. Enstaka sken sköto förbi kupéfönstren som strimmor och skott, men så blev det natt igen och Inge halvsov vid det jämna dunket mot skenorna. Äntligen splittrades mörkret itu; det var Liljeholmen. Han stack ut huvudet, kände snöluften mot pannan och såg granarna tända i ett par fönster. Så kom han ihåg när han sista gången åkte den här vägen med Gelly; hon hade varit ängslig och gråtit mot hans rock. Och han hade suttit och sett på två små rutor, som brunnit ensamma och stilla. Där voro de nu igen, men de voro icke ensamma längre . . .

En timme efteråt satt Inge Hallman hemma, i sina egna rum. Han satt i gungstolen framför brasan, alldeles som romanernas gamle ungar, och kände sig verkligen så sentimental och övergiven, som man är skyldig sig själv att känna det denna kväll, om man inte har hustru och barn. Kvinnobysten på hyllan smålog alltjämt mot honom med sin ljuva och gåtfulla mun; mitt öde, mitt öde, tänkte Inge. Och åter fick ångesten makt med honom. Han kunde icke sitta stilla längre, det värkte i huvudet, och så kom han ihåg att han icke ätit stort på hela dagen.

Det var egendomligt att sitta på en restaurant en

de skapat en verklighet, som bestod och levde vidare. I grund och botten var hon en diktare, som efterlämnat ett odödligt verk. De linhåriga barnbarnen hade under tiden blivit vuxna och föräldrar. För dem var farmodern, som dött i främmande land, en vacker legend som de mindes ibland i högtidliga ögonblick. För deras barn skulle hon kanske inte ens vara en legend — men då hon tände sin julstake i fönstret mot den främmande stadens mörker hade hon lagt grunden till deras framtid.

kväll som denna; det hade aldrig hänt honom förr. Det var så tyst, intet slammer med knivar och gafflar, och bara två tre gäster som kröpo ihop över sina tallrikar som om de velat gömma sig. När de sågo upp voro deras blickar skamsna och fientliga. Inge var åter på gatan, ville icke gå hem, gick bara och drev och drev i svidande längtan och oro, men också med en egen känsla av tacksam glädje över att han äntligen var hemma och att allting var så förunderligt vackert. Det började bli folktomt omkring honom. Några försenade herrar, fullastade med paket, rusade i väg utefter knutarna, och det var släckt i de flesta butiker. Men i hemmens fönster, vart han såg, brunno julgranarna, översållade med stjärnor och glitter . . .

Det var en liten gata, som han så väl kände till och som han drömt om alla de sista nätterna, men han ville inte gå dit nu i kväll. I morgon, sade han till sig själv, men inte nu — och så stod han där efter en halvtimme. Han såg en skugga på en gardin, kände hjärtat flaxa i bröstet som en instängd fågel, och fick fart i benen tills han nästan halvsprang. Jag är tydligen på väg att bli galen, tänkte han, och med den trösten gick han hem och lade sig. Och när han vaknade igen, var det juldagen, och det var nu han skulle få sin dom.

Hur han kommit uppför trapporna, ringt på, frågat om herrskapet tog emot, fått veta att både frun och fröken voro i kyrkan, stigit in och satt sig att vänta — allt detta var inte vidare klart för honom. Han brydde sig emellertid inte om att anställa några utredningsförsök, satt bara och såg på allting och undrade om han inte äntligen hölle på att vakna ur någon meningslös och förvirrad dröm. Här var lampan som lyst på tre lyckliga människor, och där var pallen, där hon suttit, Gelly, den kvällen, då hon känt hans hand darra och bett honom slå bort alla ledsamma tankar . . .

Så ringde det, och han hörde jungfrun säga: Det är en herre som väntar i salongen.

I samma minut stod Gelly på tröskeln. Han såg, att hennes fingrar famlade ett par tag uppefter dörrposten, men ansiktet urskilde han bara som en vit fläck mot dagern. Det var inte möjligt att få någon klarhet i det hela förrän han kände hennes händer på sina axlar och förstod att han var räddad.

— Låt mig se dina ögon, Inge.

Han böjde sig ner över henne.

— Ja, ja, nu ser jag. Det är den gamla blicken. Om jag kan förlåta, säger du? Käraste, det är gjort långt före detta; du kunde ju intet hjälpa förresten, du stora barn.

Hon tog upp ett brev ur fickan och kysste honom. Och med hans ansikte i sina händer sade hon:

— Du är dig ändå lik, ser jag. — Men det där vecket mellan ögonen fanns bestämt inte förr, och det måste bort igen.

Ja, det trodde Inge Hallman skulle gå för sig — eftersom det nu var jul och han var riktigt hemma.

Soderström

JOHANNES NERGÅRD

av Einar Wallquist

I EN SOCKEN, där samma släkter bebott samma gårdar i århundraden, få har utvandrat och få inflyttat, är det ordning och reda i arvsförhållandena, och kommer man av intresse för blodsbands betydelse för uppkomsten av sjukdomar och folktyper att följa släktleden i de tunga folianterna uppe i prästgårdsarkivet, skall man snart finna, hur säreget lynnesdrag och kroppsformer från generation till generation framträder i de olika familjerna. Där är de ljusa gladlynta släkterna, där de tunga, de grälsjuka, de menlösa, de vrånga. Och kan en gren kännetecknas av snarfyndighet och läslust, är en annan lika bekant för tröghet och små själsliga gåvor. Och till de senare hör Nergårdsfolket.

Pelle och Hanna har helt visst råkat höra många förklenande yttranden om sin klyftighet, men de har knappast blivit misslynta för det. Så sant som att de enfaldigas salighet har sin grund i ett gott hjärta, beror nog Pelles och Hannas förnöjelse med livet på medfött glatt lynne och vänligt sinnelag, och de tar aldrig illa vid sig, när grannar och främlingar skämtar med dem eller gör sig lustiga över dem och spefullt kastar glåpord efter dem. "Låt dem hållas", säger Pelle och Hanna. "De skall ha roligt de också. De stör inte oss. Vi är nöjda med vårt hemma på backen, med kon och grisen och katten och vår stilla dag och har ingen lust att vara lea i truten tillbaka".

Det är ju förståndigt sagt. Och vill nu folk förebrå Pelle och Hanna, att de inte av Vår Herre blivit beskärda större fattningsgåvor, så bör man likväl inte därvid glömma en hjärtats godhet och en vilja till det bästa, som inte är att förakta utan kan komma väl till pass i alla de krångliga förhållanden, som möter oss i denna snöda världen.

Men ibland räcker det inte ens för Pelle och Hanna att vara villig och beskedlig.

Det påstås, att Pelle i sin ungdom hade hört sig för hos mest var ungmö, om hon ville bli hans fru, men ingen ville ha honom. Och Hanna, som sägs ha varit rent omänskligt ful i unga dar, fast jag nu tycker, att hon med sina utpräglade drag och lekfulla rynkor har ett levande ansikte mer än de flesta, hon mötte ingen friare på sin väg från den ena pigplatsen till den andra. När det var hennes tur att bli tillfrågad av Pelle, svarade hon därför bums ja. Bättre en karl att sträva för än tio att drömma om.

De bosatte sig i den gamla stugan i Nergården, som Pelle ärvt efter sina föräldrar, och med vana från alla de hem, där Hanna tjänat hos andra, var hon i sin nya omgivning snart väl tillfreds både med husbonde och grytbänk och mjölkstäva. De båda arbetade hårt veckan lång och vilade den korta söndagen på övligt vis och var nöjda med sin tillvaro. Kom någon där förbi, hade Pelle alltid något dråpligt att säga, som man sedan berättade runt hela socknen och skrattade åt i stugor och kojlag, och hälsade någon grannhustru på hos Hanna, blev tiden henne aldrig lång, så som Hanna pladdrade på om allt och alla. Ja, Pelle och Hanna var ett gott par.

Efter något år födde Hanna under stor vända och mycken svårighet ett barn, en liten svag flickstackare, som inte levde mer än några månader. Hanna sörjde sig mager och arbetslustig, men Pelle tröstade henne. Den förlorade förstfödda var ju bara en jäntunge och inte en pojke, så det kunde de ta lugnt.

Pojken kom året därefter. Den här gången gick det lätt och utan stora besvär. Emma i Korset, som var Hanna behjälplig, har berättat mig, att hon sov stilla och gott mellan värkarna, och barnet kom snabbt nog. Hanna skulle i glädjeyran ha ropat: "Emma, det var då tur, att jag vaknade!" Men Emma går i gårdarna

(Forts. på sid. 40)

Norrlands barn på koloni

Syster Svea Bäckström kommer ut till kolonin och hälsar på. Syster Svea är dispensärsköterska i Lycksele och är den som har överinseende på kolonin.

I sjön har de tillfälle till bad och var säker — den utnyttjas också. Den här lilla tvagningen sker innan maten skall serveras. Det går fortare än att gå till tvättrummet.

Denna sommar vistas på kolonin 30 barn. Föreståndarinna är fröken Ingrid Lindgren (t. v.), hon har även lärarinneexamen, och tar på mycket bra sätt hand om barnen.

En av de sjukdomar som är särskilt utmärkande för Norrland är tuberkulosen. Mycket har gjorts för att stävja denna fruktansvärda sjukdoms framfart i de norrländska bygderna. Framför allt har dispensärverksamheten utvidgats och inriktat sig på att hjälpa barnen från tuberkulösa hem att bygga upp sin kropp att motstå den förhärjande sjukdomens angrepp. Med tanke på detta har Hedlunda barnkoloni upprättats. Den som äger kolonin är föreningen Majblomman, men den har under de tre år den ägt bestånd varit uthyrd till Lycksele dispensär. Alla barn här är fullt friska men kommer från tuberkulösa hem, och under de korta sommarmånaderna på kolonin skall kroppens egna motståndresurser stärkas och ökas.

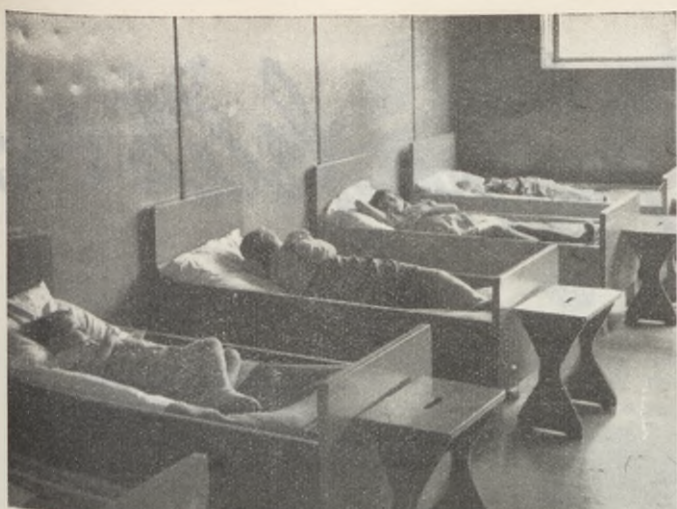
Kolonin ligger vid den vackra Hedlundasjön. Vattnet och den omgivande barrskogen gör att luften här är mycket lämplig för barnen.

I spänd väntan på att få komma in i matsalen, där mjölk och bullar serveras. Maten här är mycket kraftig och närande, men luften ger också barnen en utmärkt aptit.

Margareta Önnerbäck har att se till att barnen får sin mat. Diskning och torkning sköter flickorna om under det att pojkar svarar för vatten- och vedfrågan.

Efter maten måste man vila en stund. Rummen är stora och luftiga och lämnar stor tillgång på sol och frisk luft. Under vistelsen här öka barnen i vikt ganska kraftigt, en pojke ökade under 6 veckor 4 kg.

Träden ger utmärkta tillfällen för pojkarna att nöta ut byxorna och tillfällena utnyttjas också flitigt. Här visar Sixten Karlsson vad han kan för några beundrande kamrater.

Om man tröttnar på att leka i skogen finns den stora verandan att tillgå. Vid sådana tillfällen kommer fröken Lindgrens lärarinneegenskaper väl till pass.

Efter dagens lek och ras är det skönt att gå till sängs, men först skall man tvätta sig och borsta tänderna. Det är mycket sällan att någon smiter från denna procedur, intygar förreståndarinnan.

När syster Svea är ute kommer ibland barnen till henne med sina bekymmer. Här har dockan gått sönder för lilla Ann-Britt, men syster klarar nog den saken tror hon.

Vem har skrivit vad?

VI ÖVERLÄMNA HÄRMED åt våra läsare några litterära nötter att knäcka i helgen. Det gäller att fundera ut vilka av skalderna på sidan härintill, som har skrivit resp. strofer: vem har skrivit vad? Vem är t. ex. författare till strof n:r 1, till strof nr 2 o. s. v. Vid pristävlingen gäller poängberäkning enligt samma grunder som vid frågesporttävlingar. Den, som för resp. strof kan ange författarens namn tillerkännes sålunda 1 poäng, den som därtill kan ange namnet på den dikt, som strofen är hämtad ur får 2 poäng och kan vederbörande även ange namnet på den diktsamling, som dikten är hämtad ur, blir det 3 poäng. Observera att Ni betr. författarnamn har att välja endast bland de 15 skaldar, som återfinnas på vidstående bildsida.

Den, som uppnår högsta antalet poäng erhåller **Första pris 75 kronor**, och den som kommer därefter i poängtal får andra pris, 25 kr. Tredje pris blir 15 kr. och fjärde pris 10 kr. Dessutom utdelas tre tröstpriser, bestående av Tidskriften Status gratis under ett år. Därest två tävlingsdeltagare uppnå samma poängtal, som berättigar till pris, tillerkännes den, vars lösning först öppnats, priset ifråga. Och sedan är det bara att sätta igång! Skriv tydliga lösningar och sänd in dem till Status' redaktion, Kocksgatan 15, Stockholm före den 1 febr. 1943! Lösningar och pristagarnas namn meddelas i marsnumret. Tävlingskuverten skola vara märkta "Vem — vad".

- 1 — "Ha! Tidens sed: att riva hus!
Men bygga upp? — Det är förskräckligt!"
— "Här rivs för att få luft och ljus;
är kanske inte det tillräckligt?"
- 2 Spolarna springa så vilt i min väv
liksom den längtan jag bär i min famn.
Skall inte skutan mer vända sin stäv
och gå till ankars i Backafalls hamn?
Skall jag då svepas som död i den ränning
som är så vit som en fallande snö
och som är sval som en brytande bränning?
— Där växer ve ur den villande sjö.
- 3 Var skall jag födan taga
jag fattig sekreter?
Jag har ju ock en maga
som andra människor fler.
Jag hungrar och jag fryser,
jag ruskar min peruk.
Fast röda kappan lyser
så värker dock min buk.
- 4 Sakta glida vimpelprydda båtar.
Mälarn speglar röda aftonskyn,
ärör plaska under valthornslåtar,
lövs-kog doftar invid vattnets bryn.
Fäll nu äran, slupen lägg på svaj —
vagga utan mål en natt i vackra maj.
Valthorn, tystna nu.
Eko, lyssna du:
Kung Erik leker på luta.
- 5 Vore kärleken värd två fattiga rim,
då vore Don Juan, som stödd på sin klinga
står skrattande kall, ej den ende som trygg
vänt löjets karbas mot den hämnandes rygg.
Är törsten skön för att strupen törstar?
När kärleksskalderna, lögnens förstar,
fått dockan i fönstret, som vart dem så kär,
då svinga de strax för den nästa sin skalltra,
ty ej var det dockan, som kom dem att dallra,
men kärleken till deras eget begär.
- 6 Högt i skogen låg det ringa torpet,
djupt i ödemarken, långt från vägen,
där sen hösten krigets skiften rädde.
Ingen ovän hade funnit stället,
en fientlig fot ej trampat spången,
som dit ledde; bud om blod och strider
gav blott korpen, ropande från molnen,
eller gladan, som satt mått i grannen
eller vargen, som med blodigt byte
sökte hedens skynda klyftor åter.
- 7 När kroppens krematorium
förbränt din själ till aska
och snus och vin och opium
till föga fröjder för,
då tör du nöjsam, bror, och stum
mot evigheten traska
— det är en ren formalitet
för mången att han dör.

- 8 Fjärran och nära sällsamt förenar
sagan med systerligt spinnande hand.
Libanons cedrar och snöskogens enar
binder hon samman med skimrande band,
suset av palmer och furugrenar,
västerländskt vemod och österländsk brand.
— Självt är jag väster- och österland.
- 9 Bara Du går över ängarna
bara jag ser Dig
vandra i fjärran förbi
darra de eviga strängarna.
Säg mig, vem ger Dig
makten som blir melodi?
- 10 Ej längre med tillbringaren du går, så rädd att spilla,
och aldrig mer du frågar efter oxköttets pris,
och aldrig mer din äkta man skall göra dig illa
och rödbrusig törna mot dig vid vagga eller spis.
- 11 De buro ej kaskar och vapenrock,
ej blänkande stål i sin hand,
men de dogo dock i en sluten flock
för sitt folk och sitt fädernesland.
Deras folk var bara en mänsklighet.
Deras land var bara en värld.
Deras yrke och namn är det ingen, som vet.
Det var på Titans färd . . .
- 12 Det är vackrast när det skymmer.
All den kärlek himlen rymmer
ligger samlad i ett dunkelt ljus
över jorden, över markens hus.
- 13 Intet är som väntanstider,
vårflodsveckor, knoppningstider,
ingen maj en dager sprider
som den klarnande april.
Kom på stogens sista halka,
skogen ger sin dävna svalka
och sitt djupa sus därtill.
Sommarns vållust vill jag skänka
för de första strån som blänka
i en dunkel furusänka,
och den första trastens drill.
- 14 Och här är dungen, där göken gol
små töser sprungo här
med bara fötter och trasig kjol
att plocka dungen bärr,
och här var det skugga och här var sol
och här var det gott om nattviol,
den dungen är mig kär,
min barndom susar där.
- 15 För vilna fötter sjunger gräset:
jag är din matta var du går —
räds ej, att natten förestår!
För vilna fötter sjunger gräset:
mot hemmet styr jag dina spår.

Skalderna ävvidstående bildsida äro:

1. Verner von Heidenstam.
2. Hjalmar Gullberg.
3. Carl Spöckky.
4. Gustaf Fröding.
5. Carl Mikael Bellman.
6. Erik Axel Karlfeldt.
7. Erik Lindorm.
8. Pär Lagerkvist.
9. Karl Asplund.
10. Oscar Levantin.
11. Gabriel Jonsson.
12. August Strindberg.
13. Johan Ludvig Runeberg.
14. Bo Berömen.
15. Nils Ferlin.

Nu är det jul igen på hela jorden —
 men allra mest i gamla kära Norden
 där, enligt tusenåra traditioner,
 vi alltid firat den med ljus och toner.
 Tre ting är vissa för vår sanna trevnad
 i julens festliga och glada levnad —
 pro primo: Mat — som är den halva föda
 varmed vi älska oss lekamtligt göda.
 Och pro sekundo: Dryck — i quantum satis,
 av mustig maltbrygd eller jäst potatis.
 Pro tertio är: Tobaken och snuset.
 Sen ler vi, Svenskar, saliga mot ljuset —
 ity, vi är ett folk med njutnings-anor;
 försök att rucka blott på våra vanor
 så skall ni strax få höra hur det gnäller
 i samhällsverket vårt, från morrn till kväller.
 Men denna fjärde krigs jul — vete näcken,
 om den ej går i surrogatets tecken — ?
 Så all vår fest, med pukor och trumpeter,
 den ryker visst åt pipan, som det heter.
 Tja, man förstår nog att vi Svenskar lider
 i dessa krassa ransonerings-tider
 då allt, på kort, i njugghet man får handla,
 och sen med surrogat det måste blanda.
 Vi får gå in för nya rätters tävling
 emellan lyans räv och grytets grävling
 och idets björn och luftens fräna måsar
 och havets säl som tungt i böljan flåsar.
 I denna tid, då ärter, råg och vicker
 man rostar och cirkoriablandat dricker
 och suggererar sig att det är kaffe —
 i dessa tider smakar allting maffe —
 det kvittar lika om det, till exempel,
 bär I:ma eller blott sekundastämpel,
 ty denna tid, får man ej kräset bäva
 ifall det gäller fyllnad i ens kräva.

Och till varenda helg, det är ju brukligt —
 ja brukligt så det nästan verkar sjukligt —
 att varje våning, före julfestbraket
 skall storrengöras ifrån golv till taket.
 Och allt blir upp- och nedvänt uti rummen —
 en air av såplukt står där, fadd och ljunnen,
 i alla vinklar, alla vrår och krokvar
 varhelst man sticker nosen in och snokar.

Där vädras, sopas, dammas, borstas, piskas
 och skuras, skrubbbas, skrapas, putsas, diskas,
 tills allt är rent och blänkande polerat
 och med girlanger grella, dekorerat.
 Sen dröjer det ej länge efter stöket
 förrän det börjar bökas uti köket
 med mat på fat och mat i långa banor,
 i stora sjok, med många, långa tanor,
 ty trots, som sagt, i år vår kost är mager
 enär förråden som vi haft på lager
 i landets stora magasinslokaler
 har smultit hop till rena minimaler —
 så tar vi väl, förutan stort palaver
 och lagar av det lilla som vi haver.
 Men vi beklagar djupt vår husmor, kära,
 som matbekymren denna jul skall bära —
 hon går som ginge hon på hala branten
 och tunnar immerfort den nötta slanten.
 Och hennes ögon stå på skaft och brinna
 för att nåt ätbart, skapligt billigt finna —
 och när hon hemåt drar, är plyskan flater
 och korgen halvfull blott, med surrogater.
 Men även våran kära husfar strider
 förtvivlat, dessa dyra utgiftstider —
 så han får ligga i och gno för fyra,
 på alla fyra, som en arbetsmyra.
 Och när han efter allt sitt slit och möda,
 vid månadsskiftet får sin vinning snöda,
 tar lilla frun det mesta av hans "klöver"
 till hushållskova, som hon väl behöver.

Det enda man ej mäktat ransonera
och så att säga, surrogatisera
och mana in i trista kristidsburen,
det är: den vackra vintriga naturen
som ligger utom stadens gråa tullar
med slätter, vattendrag och skog och kullar
och gråa gårdslan runt kring röda byar
under den blå decemberhimlens skyar —
allt skrudat i den vintervita dräkten.
Och här, till kvällen, från arla morgonväkten
är varje hus — det hör till klausulen —
i fart att gammaldags, få fira julen.
Dock — lämnom landets frid, för stadens ävlan
med ljusreklamer i en färggrann tävlan
som skarpt och braskigt varor annonsera
att folk till köpensaker stimulera.
Man skyltar med modärna cellullkläder
och kristidsskor av imiterat läder
plus damers liksom herrars huvudbonad
av pressad gråpapp, helt finurligt donad.
Och på vart torg, från varje gränd och gata
hörs röster gälla, hesa, desperata,
som vråla och gå på, likt ångmaskiner:
— Här finns de blodigaste apelsiner.
— Här går de sista granarna i stöpet.

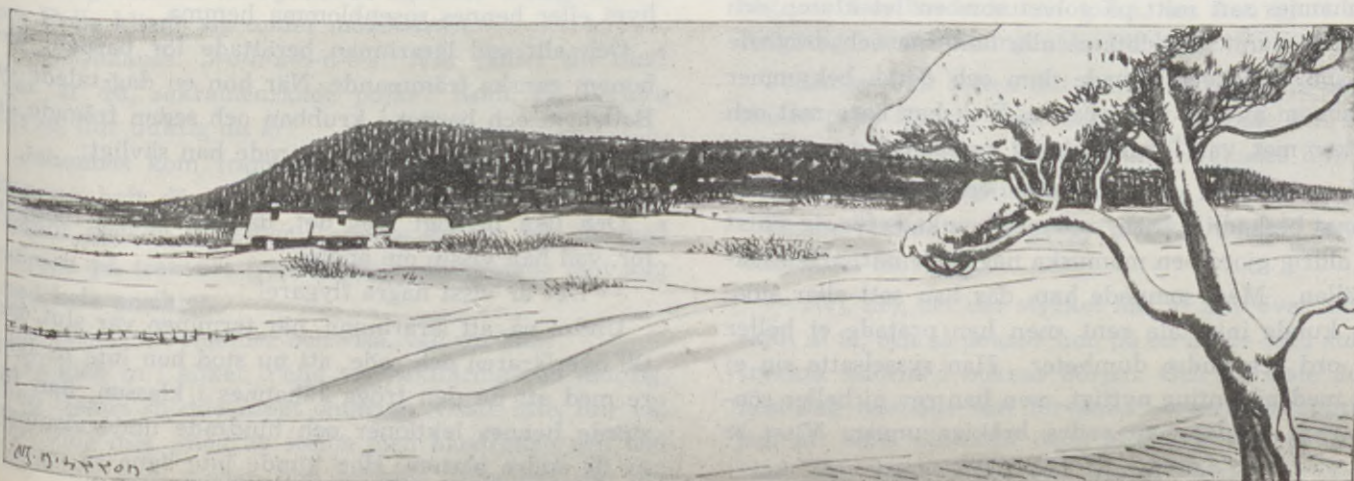
O Svenska folk, vi gnatar Du på staten
och dess system att ransonera maten?
Du rynkar nosen fränt åt surrogatet
och hjälper till att sprida missnöjspratet:
— Dä här ä bara båg, dä där ä dåligt —
gott folk, vi ä för kallt, för ljumt å tåligt —
di styrande, di slingrar sej å snor sej —
på vår bekostnad sitter di å skor sej —
vi ä för svaga uti deras nävar —
ack ja, för slutet rent utav jag bävar.

— Här få's kupongfri korv, med bröd på köpet.
— Här var'e fikon, nötter, dadlar, russin
å äpplen, tio bagis för ett dussin.
— Här var'e Aftonlövet, färskt för kvällen
med hemska brott på minst tre, fyra ställen,
å senaste skandalerna om staten
med ransoneringskoj och surrogaten.
Och Svenska folket ä som arga rackor —
de bräka med, likt gamla skvallertackor —
så fort de vädra en skandal i toppen
då deltar de så gärna i galoppen.

Vi Klagar Du — som äger hälsans gåva
och styrka nog, att lätt och ledigt häva
in varp på varp av jobberisekiner —
Vi, går Du då omkring med sura miner?
Din buk är stinn, och lika stinn är börsen —
Du är en stadig kund på "Svarta börsen" —
där hamstrar Du, för rena ockerpriser,
en vagnslast minst, av julens små syrpriser.
Vet Du ej av, att det finns de som vanka
här runt omkring oss, skröpliga och kränka —
men aldrig om sitt bittra armod knysta —
de bara gå här, lidande och tysta.
Hur vore det, vår vän, ifall Du toge
Ditt stora hamsterlager och sen droge
iväg, att filantropisk gärning öva,
och gav med givmild hand, dem som behöva —?
Dessutom, helt perplex jag skulle bliva
om Du en hygglig summa ville skriva
som bidrag på de sjukas teckningslista —
då skulle jag med fröjd Din runa rista.

Vi hoppas denna önskan blir ett paktum,
ja, att den allaredan är ett faktum —
och i och med den saken är vi klara
att njuta alla surrogater rara,
och heja: Trivsamt Jul i hela Norden.
— Ja, trots all ondska även: Frid på Jorden.

Johannes Nergård (Forts. fr. sid 33)

och hjälper till med slakt och bak — förr i världen även vid barnbörd — och har en tunga, som löper allt för lätt om förhållandena i senaste gården, och sådant folks uppgifter får man ta med en viss måtta.

Pelle blev emellertid mäktigt stolt. Han gick i flera dagar ute på vedbacken och i stallen och grubblade. Vilket vackert namn skulle detta märkliga barn få? Till slut visste han. Hanna skulle få höra.

— Johannes skall han heta. Ingen har skrivit så väldigt som Johannes i Uppenbarelseboken. Johannes måste det vara, ty du skall få se, att pojken blir en sådan där särdeles karl, som skrivkunnig och boklärd kan tolka lagen för andra, när han väl blir stor!

Pelle kände sig säker härpå. Och alla grannungumorna skyndade sig över och tittade på denne stortade pojke, som Pelle så bröstade sig över. Nog tyckte de, att fulare lindebarn hade säkerligen aldrig blivit fött! Och när Hanna frågade dem, om de någonsin sett en pojke med ett så stort huvud, så kunde de sanningsenligt svara: nej, det hade de verkligen inte! Eller med så lustig näsa? Ne-ej, då! Eller med så stor mun? Nej, rakt inte! Eller med så gyllene hår? Nej, rödare hade de inte upplevat! Säg sedan, att inte lille Johannes var ett märkligt barn! Maken fanns visst och sant inte.

Pelle och Hanna älskade detta barn över allt annat i världen, ja, långt högre än grisen, som de knappt nämde slakta till jul av pur ömhet för honom, eller gammelkon, som sinat sedan år men som Hanna var alltför fästad vid för att vilja göra sig av med, eller katten, som var så fet, att han släpade magen, där han gick över golvet, och rent glömt bort, hur man tar en rått. Nej, ingenting gick upp mot Johannes!

Men runt om i gårdarna sade man, att Johannes måste det var något fel på. Grannfruarna beskärnade sig över, att han inte tycktes vilja lära sig gå. Hanna fann det bra. Tids nog skulle han springa från henne och villa sig bort. Tids nog kommer han ut på odygd, brukade hon säga. Och när de föreslog, att hon skulle rådfråga en doktor, då Johannes inte syntes lära sig tala, sade hon, att det var skönt, så länge hon bara hade Pelle att tysta munnen på.

Johannes satt mitt på golvet som en fet klump och sneglade dumt och slött på alla tanterna och dräglade och snörvlade och ägnade dem och deras bekymmer för honom inte en vettig tanke. Fick han bara mat och mycken mat, var Johannes nöjd med sin dag.

Så småningom växte han emellertid upp till ett storlemmat beskedligt barn, som mest vankade för sig självt och aldrig gjorde en människa något för när. Han lekte sällan. Mest somnade han, där han satt eller stod. Han kunde inte tala rent, men han pratade ej heller fula ord och andra dumheter. Han sysselsatte sig ej ofta med någonting nyttigt, men han rev ej heller sönder sina kläder som andra bråkiga ungar. Visst är han rar, sade Hanna.

När Johannes fyllt sju år, kom det brev från överläraren, att nu måste Johannes börja gå i skolan framme i byn. Men det tänkte inte Pelle och Hanna bry sig om. Det skulle bara bli tomt och sorgesamt på gården, om Johannes höll sig i skolan om dagarna. Tids nog lär han sig den där innanläsningen och multiplikationstabellen och rättstavningen och annat påhitt, som varken Pelle eller Hanna någonsin kunnat få ordentligt i sina huvuden. De behöll sin Johannes hemma.

Eftersom det var känt, hur litet begåvad han var, lät myndigheterna därvid bero. De hoppades, att pojken skulle vara mer utvecklad om ett år. Men nästa hösttermin hjälpte inga böner. Johannes måste börja sin skolgång. Honom gjorde det detsamma, var han satt och sov på förmiddagarna, om det var i en skolbänk eller hemma på vedlåren. Ingendera var bekväm, men ingendera förmådde hålla honom vaken. Och att lärarinnan förmanade och grälade på honom, tog han lugnt. Hon fick prata, som hon ville. Det fäste han sig inte vid.

Men hör och häpna — en dag tog hon honom i hans långa lintott och luggade honom ordentligt. Något sådant hade Johannes aldrig varit med om förut. Han blev alldeles förskräckt — för första gången i sitt lugna liv. Han rent vaknade upp, han tog sig för att lyssna till, vad lärarinnan hade att säga, han vågade inte slumra en enda skön minut under lektionerna, han skrev och ritade i räkneboken, stavade och ansträngde sig, så han magrade en mängd kilo den tiden.

Pelle och Hanna blev alldeles förfärade. Johannes måtte väl inte förta sig och bli överansträngd innan terminens slut! De förmanade honom att inte läsa och räkna mer, än han kunde tåla vid. Men Johannes kände ännu, när han så ville, lärarinnans luggning, och han hade en sådan respekt för henne, att han höll sig vaken hela terminen.

Likafullt kom han ingen vart i sina studier. Lärarinnan arbetade verkligen med honom, pekade och stavade, lade ihop och drog ifrån på hans fingrar, ritade före i hans skrivbok, ja, gjorde allt vad i hennes förmåga stod för att få skolvett i honom. Johannes fann blott siffror och bokstäver besynnerliga och kunde inte fatta meningen med, att han upprepade gånger skulle läsa Mor — mor ror och Mor ror — mor och Mor — mors ros. Johannes hade varken en roende mormor i livet eller hennes rosenblomma hemma.

Och allt vad lärarinnan berättade för barnen, blev honom ganska främmande. När hon en dag talade om Betlehem och barnet i krubban och sedan frågade Johannes, var Jesus föddes, svarade han sävligt:

— Kanske i fähuset!

Och lika befängt blev det, då han skulle redogöra för, vad han visste om änglar.

— Det är visst några flygare!

Undra på, att lärarinnan, när terminen var slut, gick till överläraren och sade, att nu stod hon inte ut längre med att ha den tröga Johannes i klassen, han förstörde hennes lektioner och hindrade undervisningen av de andra barnen. Hon kunde inte ägna så mycken

JOHANNES EDVILT

tid åt honom. Det bestämdes också, att Johannes skulle få vila den vintern. Kanske det skulle gå bättre nästa år.

Johannes kom alltså inte, när de andra barnen efter jul samlades på skolgården. Och det gjorde honom detsamma, var han slöade, och han kände varken sorg eller glädje vid att få stanna hemma. Men Pelle och Hanna var förnärmade. Deras Johannes, deras älskade barn, hur kunde lärarinnan säga, att han inte var lika god som de andra ungarna! Hur kunde hon vara så oförsynt! Johannes som var så duktig och redan kunde knäppa byxorna själv och skilja på sol och måne som en riktig karl! Johannes hade helt på egen hand metat upp en abborre i somras, och han kunde sätta i sig sju smörgåsar i rad och mer förmådde inte ens Pelle! Det här kunde de inte finna sig i. De måste tala med överläraren.

Men hur de beskärnade sig, blev det ingen ändring. Johannes fick stanna hemma hela vårterminen och hålla till godo med sällskap av katten och grisen och kon och naturligtvis Pelle och Hanna, som pysslade med honom och skämde bort honom på alla vis, så stygga som människorna nu var mot deras lille tjoce pys. Fryser du, Johannes? Skall du inte ha en palt till, Johannes? Det är rätt, lägg dig och sov en stund, Johannes!, hördes det dagen lång.

Men så kom Pelle och Hanna på något särdeles förståndigt, som de tyckte. Vi skall visa dem, vad Johannes går för, sade de till varandra. Därom får vi nu höra.

Fram på sommaren bad överläraren, att jag vid tillfälle skulle resa till Nergård och titta på Johannes. Han ville gärna höra min uppfattning om honom. Skulle man försöka än en termin, eller skulle man sända Johannes till ett hem för efterblivna barn?

Pelle och Hanna hade blivit underrättade om denna plan, och de hade, efter vad man sade mig, blivit mycket oroliga för, att Johannes skulle tagas hemifrån och skickas till en förfärlig anstalt, där man höll bara idiotiska barn. Där passade inte deras Johannes!

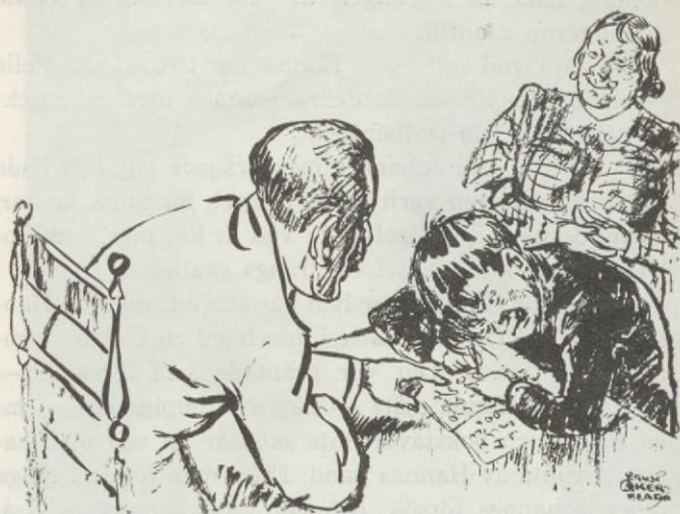
Jag beredde mig därför på att möta en vresig Pelle och en ettrig Hanna, då jag kom till Nergård. Men nej, det var vänliga och soliga människor, som stod på bron och välkomnade mig. Jag kunde dock inte undgå att märka en viss nervositet hos dem, undran och spänning. Hannas små plirande ögon for oroligt av och an. Pelle kliade sig under mösskanten.

— Johannes! J-o-h-a-n-n-e-s! Var håller du hus? Var är du, sakramenskade pojke? Kom, så doktorn får se, hur duktig du är!

Johannes kom framkrypande under loggolvet, vad han nu haft där att göra, klev långsamt och sävligt uppför backen till stugan, ställde sig fet och slö med mössan på trekvart framför mig och grinade mot mig med hela ansiktet.

— Kom nu Johannes och visa, vad du kan!

Vi gick in i köket. Pelle var saktfärdig och fåordig, men Hanna snodde rappt omkring, visste inte, hur väl hon ville mig, gned av stolen med handflatan och bad mig sitta ned, medan hon torkade Johannes ren om

Se, så mycket siffror han har skrivit, sade Hanna ivrigt.

nästippen och kastade hans mössa på vedbänken. Sedan gick hon inte utan värdighet in i kammaren och kom tillbaka med några skriv- och räkneböcker. Trots att hon hade något oroligt vädjande över sig, tyckte jag mig se en triumferande min i hennes ansikte.

— Nu skall doktorn förhöra honom!

Hanna puffade ned Johannes på en stol och ställde sig avvaktande med nävarna i sidorna. Hon var likväl ivrig och nickade menande mot mig.

— Vi har, ser doktorn, läst med pojken.

Jag såg undrande upp.

— Hela våren! Pelle och jag, för vi tänker verkligen visa både lärarinnan och överheten, att Johannes inte är något dumhuvud!

Hanna var fuktig i ögonen.

— Det är inte roligt att vara mor och få höra sådant prat, som vi gjort. Se så, Johannes, läs nu ur boken för doktorn, så får han själv höra!

Hanna satte i Johannes mjuka hand en gammal Abcbok, vars pärmbild med barn på en skolgård jag kände igen från min egen skoltid. Var det Hannas egen småskolebok?

Jag makade mig intill Johannes.

— Ja du, sade jag, vi tar det här stycket — och jag slog på måfå upp några enkla meningar, som jag ansåg, att han borde kunna tolka, om han gjort några framsteg i innanläsningens svåra konst.

Johannes höll boken tätt intill ansiktet, som om han skulle peka för sig med nästippen, stavade och stavade och försökte lägga samman men lyckades inte. Han mumlade obegripliga ord.

Hanna ställde sig ängsligt bredvid honom, hon såg bekymrad mot mig.

— Nej, nej, det där stycket har vi inte övat, det här skall ni ta, och så pekade hon på en av de med stor stil tryckta sidorna i bokens början. Och nu läste Johannes! Jag lyssnade rätt förvånad — men så upptäcker jag, att hans dimmiga ögon alls inte vila på bokens blad. Hur länge Pelle och Hanna stavat och läst för

honom, hade han tydligen till slut lärt sig de enkla meningarna utantill.

Jag höll god min, och Hanna såg tröstad ut. Pelle sysslade obekymrad om denna examen med att snickra räfsnappar vid vedbänken.

— Nå, vad kan Johannes mer, frågade jag, fast hade orden den gången varit ärligt uttryck för mina tankar, borde de ha fallit ungefär så: vad är det mer, som Johannes inte kunnat få i sin trånga skalle?

— Se så mycket siffror han har skrivit, svarade Hanna ivrigt, se! Och hon satte i min hand en blåbok, tummad och fläckig. Där var präntade som förskrift — tydligen av Hanna själv — några klumpiga och ojämna siffror och bokstäver, inte skönare än vad man hade att vänta av Hannas hand. Efter dem följde i långa rader Johannes försök, och var förskriften si och så, blev upprepningarna än värre. Krumelurerna mot slutet var svåra att förstå — de liknade varken siffror eller bokstäver men dess mer trollrunor eller råttfjät i spårnö.

Hanna strök varligt Johannes lugg, och det lyste primitiv ömhet i hennes ögon. Hon log.

— Nu skall du visa, att du kan räkna också, sade hon och räckte mig ytterligare en bok. Hur hade inte Pelle och Hanna på allt sätt försökt efterlikna en riktig skola för sin pojke, enda barnet i deras hemmaklass. De hade skaffat fina blåböcker och letat fram Abc-boken ur kistan och skrivit till Ählén och Holms efter en kulram. Den var nog det enda av all skolmaterialen, som Johannes förlikade sig med, ty det var säkerligen bara lustigt för de tjocka fingrarna att peta på de röda och blå kulorna. Men hur många de var av varje sort och lagda tillsammans, ägnade han helt visst föga intresse.

Jag tittade i räkneboken, medan Hanna spänt iakttog mig. Där var åter rad efter rad med vinda och krokiga siffror, med överstrykningar och märken efter raderingar och rättelser. Där fanns också uträknade tal. Men jag tänkte den ovänliga tanken, att här prövades nog mer Pelles och Hannas kunnighet än Johannes, som säkerligen inte lyckats lösa ett tal på egen hand. Pennan fördes mest sannolikt av någon av föräldrarna, då Johannes skulle lägga samman och dra ifrån.

Efter varje tal såg jag ett prydligt präntat R. Hanna hade som den samvetsgranna och energiska lärarinna, som hon ville vara för sitt älskade barn, i allt försökt efterlikna fröken där borta i byn, och hon hade givit sig tid att mellan mjölkning och bak och sömnad rätta böckerna. Jag blev intresserad och såg närmare på siffrorna nedefter de solkiga bladen.

Vad nu?

$$4 \times 5 = 9 \text{ R.}$$

Hanna har visst själv svårt att skilja på plus och multiplikationstecken. Och vad betyder detta:

$$6 - 13 = 7 \text{ R.}$$

Kära Hanna, det är visst du, som först behöver sitta i skolbänk och bli rättad!

$$8 : 1 = 1 \text{ R.}$$

R-en var frikostigt fördelade på varje blad.

Hanna såg stolt och glad på mig.

— Tycker inte doktorn, att vi arbetat mycket? Hon väntade av mig beröm och uppmuntran. — Vi har verkligen försökt!

— Ja, ja, det tror jag visst, snälla Hanna!

— Tror inte doktorn, att Johannes gott kan börja i andra klassen i höst?

— Nej, det kan jag knappast tänka mig!

Hanna kom närmare mig, orolig, frågande.

Ja, men doktorn kan väl inte säga annat, än att vi har gjort så gott vi har kunnat. Nog skall Johannes väl kunna börja, säg doktorn?

Hon darrade på rösten och såg bedjande på mig. Hon fortsatte ivrigt.

— Svarar han inte rätt på en viktig lärarinns alla tillkrånade frågor, så skall han väl inte behöva kallas svag för det. Vi har läst med honom, doktorn, och han kan snart lika mycket som vi, och det har inte gått oss illa, vi är inte skyldiga ett rött öre hos någon och sköter gården — hon snöt sig i förklädeskanten — och inte omakat någon och . . . och . . . vi vill ha honom hemma hos oss, doktorn, vi vill inte förlora honom, vi kan inte, doktorn . . .

Hanna snyftade.

— Så, så, Hanna!

Nu var det att taga god tid på sig och försöka förklara för Pelle och Hanna, att nu för tiden måste man kunna litet av varje, om man skall ha någon framgång. Läser man inte rent ur finstilt bok, och skriver man inte förstäligt med bläck och penna, och lägger man inte samman och drar ifrån, så att slutsumman stämmer med livets facit, kan man inte lyckosamt sköta ens ett ringa torp och än mindre bli skraddare eller skomakare eller något dylikt, som jag tror skulle passa Johannes synnerligen bra.

— Menar doktorn, att Johannes kan bli . . . De gamla såg tvivlande och frågande på mig.

— Ja visst, men inte om han skall lära sig läsa i gamla Abc-boken och dra 13 från 6, som ni har gjort. Han skall inte heller tillbaka till byn, han måste få komma till en skola, som passar honom och där man förstår honom. Då skall även han med visshet bli en bra karl, som reder sig på egen hand.

De gamle lyssnade vidare till mitt tal, till mitt försiktiga klargörande för dem, att Johannes var nog litet säregen. Han var inte som andra barn, som lekt med syskon och tidigt tillägnat sig vetande och vett. Med värkande hjärtan försökte de följa mina utläggningar. De hade aldrig kunnat, aldrig velat förstå, hur det verkligen var med deras älskade barn. Och här kom nu doktorn och framlade obönhörligt, hur pojken var. De måste om ock motsträvt ge doktorn rätt, de förstod honom nu, de kände, att han menade dem och Johannes väl. De spjärlade inte längre emot. Deras drömmars slöja revs sönder, och nu såg de klarare än någonsin, hur Johannes var skapad.

— Hjälp pojken, doktorn!

(Forts. på sid. 46.)

TVÅ LYRIKER: Hermann Hesse *och* Franz Werfel

DEN MODERNA tyskspråkiga lyriken nådde omkring sekelskiftet en höjdpunkt i och med sådana stora diktare som Stefan George, Carl Spitteler, Hugo von Hofmannsthal, Rainer Maria Rilke, Ricarda Huch och Richard Dehmel. De anslöt sig alla i högre eller lägre grad till symbolismens eller klassicismens konstideal. Endast i Richard Dehmels fall kan man tala om en mer demokratisk, en folklig inriktning. Efter dem och deras epok har den tyska lyriken genomkorsats av vitt skilda strömningar och konstriktningar, ofta i harnesk mot varandra. Den livskraftigaste strömningen blev den, som går under namnet den tyska expressionismen. Den kan nu betraktas som en redan avslutad rörelse. Den visade huvudet redan före världskriget, men sin huvudsakliga inspiration kom den att hämta ur själva det kaotiska världsläget och dess oerhört starka spänningsförhållanden. Det var en poesi, som växte fram på vulkanisk grund och så att säga mellan sönderskjutna gotiska katedraler. Också till sin form och till sitt högtsträvande syfte kan expressionismen ha mer än ett drag gemensamt med gotiken. Många av dess representanter hamnade emellertid i ett svårbegripligt tungomålstalande och kom egentligen inte att prestera något annat än en extatisk svada. Men det finns bland expressionismens företrädare också äkta lyriker, vilkas verk har livskraft nog att övervinna sin egen snäva epok. Till dem hör framför allt Franz Werfel.

Vid sidan av honom är det framför allt Hermann Hesses gestalt som fånglar sinnet, då man betraktar den tyska lyriken av i dag. Han kan inte räknas in i någon av de skolor eller grupper, som i rask följd avlöst varandra i Tysklands litterära liv. Han kan inte räknas till arbetar- eller soldatdiktarna, som framträdde i samlad trupp under världskrigets år och strax efter fredsslutet. Inte heller kan han räknas till inflationstidens garde av hårda satiriska sångare, sådana som Bertolt Brecht, vars namn är förbundet med "Tolvskillingsoperan", eller Erich Kästner, som också hållfullt beskrivit tidens bakrus, "der blaue Montag", och

Franz Werfel.

det förfärande uppvaknandet efter krigsutsvävningarna med alla de oinlösta växlar det hade i släptåg.

Nej, Hermann Hesse hör inte heller till den riktningen. Han är en särling i modern tysk lyrik, en ensam man, en outsider — och likväl samlar han som mycket få moderna poeter i sin lyrik tidens brännande stoff och ger det glans och skönhet med sin lyriska konst. Han förstår alltid att brädda en traditionalistisk form med sin egen samtids problem. Det är sådant som gör skillnaden mellan epigoner och äkta konstnärer.

Hermann Hesses ungdomslyrik, som man återfinner i volymerna "Gedichte" och "Musik des Einsamen", anknyter närmast till den romantiska traditionen från Hölderlin, Mörike och Waiblinger. Det faller sig också helt naturligt, ty Hesse är själv ett barn av det schwabiska land, som fostrat dessa diktare. Ungdomligt vemod och tidig ensamhetskänsla bilda klangbotten i det sordinerade instrument, som den unge Hesse trakterar så mjukt och melodiöst. Det sydtyska gemyt, det relativt balanserade och trygga temperament, som träder oss till mötes i några av Hesses ungdomsromaner visar här sin botten av mörk och bubblande oro. Men det är likafullt en oro, som hålles i tyglar, insvepes i mjuk klärobskyr och egentligen aldrig helt äventyrar harmonien. Denna ton är oss bekant från tidigare skeden: vi har mött den tidigare hos Mörike och Eichendorff. Dessa poeters fördrömda landstrykare och månbesatta nattvandrare återuppstår i Hesses ungdoms-

lyrik, som så tillvida inte är särskilt originell. Det är en evigt romantisk typ, som Hesses ungdomsdikt åter bringar i erinran, "en främling i världen" karaktäriserar Hesse honom. Det är denna "tillvarons utlänning" som i Hesses dikt åter och åter biktar sin hemlängtan till barndomens värld och älskar att frammana bilden av modern. För en sådan vandrare i dimma faller det sig naturligt att tala om människor som isolerade var- relser.

En romantisering av barndomstiden blir för det unga och sårbara sinnet en naturlig akt: denna period av människolivet framstår som en asyl undan livskampens brutalitet. "Ich träume von meiner Jugendzeit" heter det i ett av dessa ungdomspoem, och karakteristiska för diktarens tankebanor är två strofer sådana som dessa:

Nun ist die Jugend schon verschäumt
und ohne Wiederkehr versunken,
ein Teil versonnen und verträumt,
ein Teil verbummelt und vertrunken.

Und die noch kaum mein eigen war,
die Welt der Lieder und der Sterne,
ward über Nacht mir wunderbar
zu Heimweh, Traum und blauer Ferne.

En sådan hemlängtan till barndomens omhågnade värld har emellertid sitt komplement i dödsfruktan. Förgängelsekänslan, som är så typisk för all ungdomslyrik och kanske ett tecken på dess äkthet, varierar med smärtsam envishet hos Hesse och dränkes i bitterljuv musik. Endast undantagsvis lyfter den sig till ett sinnesläge, som har med stoisk resignation att göra. Men så är fallet i denna dikt, översatt av Bertil Malmberg:

Sörj icke! Snart är det natt.
Då lyser vitt över bleka land
den svala månens hemliga skratt.
Då slumra vi hand i hand.

Sörj icke! Allt skall förgå.
Snart är det slut. Bredvid varandra
våra kors skola stå.
Dem skall det regna och snöa på.
Vinden skall komma och vandra.

Få diktare ha så ofta som Hesse återvänt till modersbilden, som ständigt är närvarande i hans lyrik. Hesses ungdomsdiktning skulle kanske förefalla oss monoton, om den inte med sådan finhet varierade naturstämningar. Han kan i få och målande ord återge landskapets linjer och doft, och framför allt är det natten och dunklet som inspirerar honom. "Sommarnatt" heter denna dikt:

Nu droppa träden efter åskans skur.
Bland våta löv står månen ren och sval.
Med rolös stämma ljuder floden ur
osynlig bädd därnere i sin dal.

På gården höja hundarna sitt skall.
O sommarnatt och bleka aftonstjärna
— mitt hjärta drages mot ert vita svall
och följde er i resefeber gärna!

De skönhetsdruckna resebilderna från Södern bidrar också till bildens omväxling. De är graciösa impromptun av en poet, som i högsta grad är utrustad med blick för det sydländska landskapets säregna karaktär. Hesse har för övrigt dokumenterat sig som målare och är som sådan mer än dilletant. Det ges förvisso ett slags turistpoesi av ganska nedslående slag. Men Hesses italienska bilder höjer sig vida över det sedvanliga och kan komma en svensk läsare att tänka på Snoilskys italienska bilder eller på Österlings rese- lyrik.

Det skulle emellertid hårdare vindar och djupare upplevelser till för att av Hesse skapa något annat än en fin kammarmusiker. Först i sin mandoms dikter, samlade i den egendomliga och sköna diktsamlingen "Trost der Nacht", som hör till det mest omistliga i modern europeisk lyrik, skulle han nå en fri och djärv resning. Det är en mörk och bitter brygd diktaren här bjuder de törstande. Vid läsningen av dessa dikter bevittnar vi en underjordisk vandring och den fränt uppriktiga självvransakan den har haft i följe. Diktaren väjer inte längre för det skärande ironiska och han kan understundom tangera det makabra och groteska. Hölderlins ande svävar över dessa sidor, och Novalis' nattmystik finns där också något av. Nietzsches och Dostojevskijs demoni är inte heller den mogne Hesse främmande. Och likväl är dessa poem av stolt och triumferande egenart.

Den djupa själanöd varom de betydelsefullaste dikterna i "Trost der Nacht" vittnar, är ingenting annat än den i det borgerliga samhället oanpassbara, den asociala men eljest förfinade nervmänniskans splitt- ring mellan det intellektuella och det driftsmässiga. Diktaren befinner sig i Nietzsches dilemma: "zwischen Gott und Unterwelt." Prosakommentaren till denna genomgripande kris har Hesse själv levererat i romanen "Stäppvargen", detta märkliga och förfärande dokument om en modern människas andliga nödläge.

Hesses kris hade alltså sina säregna individuella be- tingelser, men det står ju utom allt tvivel, att den också aktualiserades genom tidens egen nöd och förvir- ring. Ingen har heller ivrigare än Hesse slungat sin bannstråle mot världskrigets barbari, och ingen har smärtsammare genomlidit efterkrigsårens exempellösa förvirring. En sådan bakgrund måste man också ta med i räkningen vid bedömningen av dessa krisdikter.

Tonen är i dem på samma gång intensivare och su- veränare än i Hesses ungdomslyrik. De unga årens självbespeglade melankoli har här stegrats till världs- smärta, fått djup och allmänmänskighet. Samtidigt konstaterar man ett djärvare realistiskt grepp och en oförfärat skarp belysning. Dessa dikter med deras fan- tastiska eklärering och ironiska dubbelperspektiv teck- na med lika etsande pregnans som ett feberdiagram

en själs passionshistoria. Slutresultatet efter vandrigen till Venusberget sammanfattas i en dikt, som på svenska skulle lyda ungefär så här:

Var är lustans fladderljus? Blott röken
och förvridenheten återstår.
Gikten genom styva fingrar går.
Plötsligt står jag ensam i en öken
som en stäppvarg. Idel skärvor smycka
nu förgångna fester utan lycka.

Och jag packar mitt bagage att vända
ut till steppen. Nu är allt till ända.
Lev nu väl, förnöjda spegelvärld,
mäskader, kvinnor, alltför ljuva.
Bak ridån, som gör sin nedåtfärd,
skall den gamla fasan ändå ruva.
Tätt går fienden mig in på livet.
Trängre blir min värld, och i sin nöd
slår mitt hjärta hårt och övergivet,
väntar, väntar, väntar på sin död.

Många av dessa heta och nakna dikter talar sitt oförblommerade språk om en idelig strävan efter en syn-tes mellan drift och ande. Någon harmoni vinnes inte, en förlösning i humorns och självironiens tecken föresvävar diktaren som möjlig, men det är ju när allt kommer omkring ingen lösning av problemet. Vad blir till slut kontentan av det hela, av all vår beskäftiga iver frågar diktaren, och det nakna och sträva svaret ger han i en dikt, som i Gunnar Mascoll Silfverstolpes översättning lyder:

Mer eller mindre äro mänskoorden
en bluff och ingenting att lita på.
Vi äro ärliga som riktigt små
och ärliga, min son, till sist i jorden.

I graven kunna vi kanhända duga.
Där bli vi klarhet utan smutsig blandning.
Där skallra våra nakna kotor sanning,
då andra leva vidare och ljuga.

Det är denna med sanning och uppriktighet väd-jande ton, som är den Hesseska diktens vackra sig-natur.

*

Bland den tyska expressionismens många förgreningar sträcker sig en över Atlanten, närmare bestämt till Walt Whitman, broderskapets och frihetens store bard i det demokratiska Amerika. Hans med enastående poetisk energi förkunnade all-känsla har verkat befruktande på mer än en europeisk lyriker, men hans främste lärjunge i europeisk 1900-talslyrik är Franz Werfel — tillika den tyska expressionismens störste diktare. Werfel som är österrikare, förmäler arvet från Whitman med en egenartad hebreisk mystik. Därtill visar han en egendomlig och rörande skarpsynthet för

undanskymda och förtryckta mänskliga existenser. Många svenskar känner till hans stora roman, "De fyr-tio dagarna på Musa Dag", men färre är de som ha kännedom om hans lyrik, där han dock finner väsentligare uttryck för sin ursprunglighet. En utmärkt bild av Werfels lyrik lämnas i ett nyligen utkommet urval, "Gedichte aus 30 Jahren", som omfattar det gedignaste i hans lyriska produktion alltifrån tjugoåringens ungdomsdikter från omkring 1910 och fram till den mog-nade mannens världsbetraktelser av år 1938.

Överlägsnare än någon annan förstod Werfel att re-dan från början ge uttryck för sin epoks livskänsla, att accentuera dess etiska ledmotiv och att fastställa sin plats i tidens kamp. Det grundläggande draget i Werfels lyrik är dess altruistiska förkunnelse, dess av-ståndstagande till varje form av jagets självhärlighet. Redan på första sidan i detta dikturval står en av hans centralaste dikter, poemet "An den Leser", som skulle kunna sättas som motto över denne diktares hela poe-tiska produktion. Denna dikt innehåller en deklara-tion, som gärna skulle ha underskrivits av Whitman, för den uttalar ingenting annat än poetens strävan ef-ter livsförtrogenhet och vänskap till medmänniskorna:

Mein einziger Wunsch ist, Dir, oh Mensch, verwandt
zu sein!

Bist Du Neger, Akrobat, oder ruhest Du noch in tiefer
Mutterhut,

Klingt Dein Mädchenlied über den Hof, lenkst Du dein
Floss im Abendschein,

Bist Du Soldat oder Aviatiker, voll Ausdauer und Mut.

Och poeten tillfogar som sina erfarenheter:

Denn ich habe alle Schicksale durchgemacht: Ich weiss
das Gefühl von einsamen Harfenistinnen in Kurka-
pellen,

das Gefühl von schüchternen Gouvernanten im frem-
den Familienkreis,

das Gefühl von Debutanten, die sich zitternd vor den
Suffleurkasten stellen.

I denna ungdomsdikt har Werfel redan med stor djärvhet och kraft fixerat sitt stående tema. Han kom-mer med tiden att variera det i mångfaldig skala, men det är och förblir ledmotivet: kärleken till medmänni-skorna och till varje stycke liv.

Det kan vara av intresse att undersöka, i vilka spår Werfels medlidande söker sig väg. De människor, som väcker hans deltagande och medkänsla är självfallet de vanlottade och betungade, de undanskymda och av samhället illa hanterade. Med förkärlek besjunger han i sina dikter de tjänande, dessa som leva på skuggsida och som ingen egentligen tar notis om. Hans dikt är ofta ett rop efter rättfärdighet och balans i en värld, som är snedvriden och ofullkomlig. I en dikt, som har sonettens form, tolkar han denna brist på jämvikt och rättvis fördelning på följande sätt:

Den dag ditt väsen rörde mig, och salig
med dig jag levde i det oerhörda,
den dagen levde också en otalig
mängd undertryckta, tyngda av sin börda.

Ja, när din vandring tog mig helt till fånga,
var larm omkring oss, där var svett och möda,
och aldrig lyckliggjorda fanns det många,
och tomrum, gudlöst kallnade och döda.

Och då vi stego till lycksalig eter,
hur många krympte ej vid grå pulpeter
och svettades vid ugnar och vid roder!

Ni dignande på gator och på floder!
Om här ges jämvikt, om Guds kvarnar mala,
hur skall jag kunna denna skuld betala?

Werfels dikter visar under årens lopp en stegrad
tendens till inåtblickande koncentration. Han är en
mystiker, som i kontemplationens stund lyfter sig till
förbundenhet med världen och till sann åskådning. Ty-
pisk för hans tonläge och grundläggande sinnesförfatt-
ning kan följande dikt anses vara. Den bär titeln
Skymning:

I denna skådande stund,
hur sällsamt, o hur sällsamt det känns
att vara en hemlighet
i hemligheternas mitt . . .

Redan skymmer den sjunkande dagen,
och allt genomandas
av järnfärgade rymder.

Att vara förbunden med bergen,
som strängt omgärda mig!
Och att vakta bränning, klippa och mås
i medvetandets bukt!

Människosteg i regn
eka därnere på talande stenar.
De skynda sig in i mig,
förtona i min lyssnande kropp,
mina barn äro de alla
— jag fader, jag moder!

Högtidligt
översvämmas bröst och strupe.
Och knappast kan jag fasthålla känslan.

Werfels senaste dikter ger bland annat också uttryck
för främlingskapets och landsflyktens bitterhet. Den
fosterlandslöses rotlöshet stegras lätt till en känsla av
främlingskap i världen. Så är fallet i denna dikt om
"Främlingskapet", tolkad av Hjalmar Gullberg:

Johannes Nergård (Forts. fr. sid. 42.)

Över dem hade nu kommit den trevandets ångest,
som kan pina den i anden fattige, då han märker sig
intet förmå. Men inom dem välvde också upp all den
gamla ömheten för barnet. Hur han än var, hur andra
än skulle bemöta honom, var han likväl den enda va-
relse, för vilken de känt sann kärlek. De hade värnat
honom, skapat en drömvärld till skydd kring honom,
hoppats för honom, bedragit sig själva och sökt bedra
andra. Nu såg de inte längre saken som förr. De måste
nu obarmhärtigt göra klart för sig, att Johannes inte
var som andra barn.

Beklagansvärda föräldrar! Jag talade vidare, byggde
på den raserade grunden, gav dem något hållbart att
tänka på, så gott jag förmådde, berättade om skolan
för de efterblivna barnen, vilket präktigt hus, man ha-
de där, hur vänliga, kunniga människor ägnade all sin
tid åt barnen, kärleksfullt och uppoffrande arbetade
med dem, verkligen nådde resultat, kanske inte som i
en vanlig skola, men så att de barnen en gång skulle
klara sig på egen hand ute i livet, skulle kunna ett yr-
ke, tjäna sitt bröd och vinna ett aktat namn som andra.

De gamle lyssnade. Pelle hade kommit fram till oss
och betraktade mig med andakt och allvar i sina grå

Förbi en husvägg han sig smög.
Ett rop ur olåst fönster flög.
Ej mer. En flicka blott skrek: Far!
Så fick hon av en basröst svar.
Hans bröst blev häftigt sammansnört,
som hade han Guds stämman hört,
förmanande ur barnamun
den som vid en förtorkad brunn
sig jordiskt samliv undanhöll —
korn som på hälleberget föll.
Blek som ett lik han väntar på
att än ett rop skall honom nå.
Blott med ett brak blir fönstret stängt.
Hans kropp har sig till muren klängt.
Och främlingskapets kyla står
som rimfrost kring hans huvudhår.

Franz Werfels lyrik är en visionär dikt, vävd av
drömmens tyg. Det öververkliga och ofta det makabra
har alltså framträdande plats i Werfels världsbild. Men
samtidigt har han en fast förankring i en etik, som be-
traktar egoismen som livets oförsonligaste fiende. Där-
av följer, att Werfel angriper de krafter i tiden som
syftar till människans och livsformernas begränsning.
I det avseendet är han en sannskyldig lärjunge till den
Whitman, som besjög kamratskapet och broderskän-
slan och höll fram dem som levande begrepp.

Johannes Nergård

"Snälla pappa!"

(Forts. fr. sid 26)

ögon. Johannes skulle bli något. Johannes skulle få komma till goda människor, som skulle hjälpa honom, det var — ja, visst förstod de det — bäst för honom. Inte fick de tänka på sin egen sorg över att behöva lämna honom från sig, blott han finge bra. Det var smärtsamt för dem, men för Johannes skull fick de bära den tungan.

— En dag, sade jag, skall Johannes vara en fullärd skomakare. Han sliter inte och släpar här på torvan som ni den dagen. Han har egen verkstad i byn och dit kommer man för att få hans hjälp med skolagning. Över dörren har han en skylt. Där står:

Johannes Nergård, skomakare.

Hanna log stilla mot mig och såg ljusst på mig genom tårarna. Pelle nickade förstående.

Deras Johannes skulle alltså bli något fint, ja, det var ju det de alltid hoppats och trott!

Emar Wallgren

HEMMETS JOURNAL

*populär, intressant
omväxlande*

Ett par runda armar lindade sig kring hans hals bakifrån och en lock kittlade mot hans kind. Han gitte inte värja sig.

— Pappa, kan du hitta på något ärende åt Gustav i kväll? Jag vill så gärna att han kommer hem. Åtminstone bara för en stund. Tror du han är arg på mej? Säj, om jag tar bil hem och sliter av en sladd, lovar du då att skicka Gustav för att reparera den? Pappa, lova att du gör det! Laga så att han kommer så sent som möjligt, jag menar lagom till gröten och lutfisken. Han är ju ensam i stan och har ingen annanstans att vara.

Verkmästare Jonsson frigjorde sin hals och betraktade dottern med förvirrade blickar.

— Se inte så där fånig ut, pappa. Hör på mej i stället. Jo, jag vill sitta i knät, kontoret är ju stängt nu, så jag får sitta var jag vill för cheferna. Så där ja'. Jo, förstår pappa, det finns en riktig fårskalle här på kontoret. Frans Lindblom, heter han . . .

— Vad hette han, sa du?

— Frans Lindblom. En dag hörde jag nånting när han hade ett av sina många otillåtna telefonsamtal under arbetstiden. Det var fråga om en plats för en ung, blivande ingenjör som måste ha en hel del praktik i förväg, och det passade ju precis för min Gustav, inte sant? Jag beslöt att undersöka saken, förstås, så jag gjorde mej till för Frans så mycket jag orkade. Det var prövande, må pappa tro! Det gick sakta att komma nånstans med honom, för jag vågade ju inte pumpa honom. Och därtill var han svartsjuk så att jag måste visa mej ogin mot Gustav — och inte ville jag säja något till Gustav heller. Alla karlar är ju så konstiga och dumma, tycker inte du det också, pappa? Men äntligen hade jag fått tag i adressen till den där firman, och sedan hörde jag mej försiktigt för — saken är klar på vad mej ankommer! Jag har rekommenderat Gustav — i den här firmans telefon! Jag sa till och med att jag

**PORÖS
HALVHÅRD
HÅRD**

Karlholms A.-B:s försäljningskontor
STADSGÅRDEN 6. Stockholm.

var chefens sekreterare . . . säj, kan det vara farligt? I alla fall så ska jag säja till Gustav i kväll att han måste söka den där platsen genast efter helgen. Och han får den, men det törs jag inte tala om i förväg, förstås! Men pappa, jag tror faktiskt att Gustav är en smula arg på mej, tänk så dum han är, så nu måste pappa ordna så att han kommer i kväll, som om han kom i ett ärende. Sedan bjuder vi honom kvar, och sedan ordnar jag biffen själv. Lova mej att pappa inte lägger sig i saken längre! Pappa bara trasslar till det. Jag trodde faktiskt att det skulle spricka för mej när Frans fick se Gustav komma hem till oss härom kvällen. Skynda på nu, snälla rara pappa!

Verkmästare Jonsson lyfte automatiskt lokaltelefonens lur. Då Maria förstod att han ringde ner till montörsrummet rusade hon upp ur hans knä, rufsade till hans hår ordentligt och skenade ut ur rummet.

Hur var det nu, skulle han skicka upp Gustav på taket, eller be honom skära av en lampsladd, eller köpa pepparkaksgrisar, eller söka plats, eller . . . ja, hur var nu alltihop? Jo, han skulle be honom titta hem för att . . . för att . . . studera ritningarna till ett stort arbete som skulle börja omedelbart efter helgen — det var det enda han kunde hitta på när Gustavs stämman svarade i trädens andra ända. Gustav lät förvånad, nästan en smula förvirrad, men detta senare var ett intet mot vad verkmästare Jonsson kände sig själv.

Han lade sakta ifrån sig luren, som om den varit av glas. Steg hördes nere på materialgården, men hela kontoret var redan tömt. Telefonerna hade slutat att pingla. Han var ensam med sina tankar. Men han fick inte sitta och söla. Först måste han ut på stan och handla, sedan måste han upp på taket och laga antennen åt fru Rundkvist . . . på julaftonen . . . gratis . . .

HERMES MIXTUM

är namnet på den goda, mycket omtyckta, kaffeersättningen. Inneh. äkta cikoria.
PROVA MIXTUM — NI BLIR BELÄTEN
Säljes i parti av

KAFFE A/B HERMES

STOCKHOLM 9. — Tel. 45 12 32, 45 10 45
Säljes i detalj på c:a 1.000 orter över hela Sverige.

Verkmästare Jonsson började helt sakta skratta för sig själv. Han skrattade allt hjärtligare där han satt. Ja, han skulle lyda; han skulle laga antennen ordentligt, och se till så att den inte fick dingla fritt till förgelse för någon hyresgäst. Det är sådant som kallas för Nemesius Diana, eller vad det heter på lärt språk.

Och ungdomarna hade ordnat det bra för sig själva. Han hade varit ute i ogjort väder och gjort sig bekymmer i onödan, det var hela saken. Han reste sig beslutsamt och mumlade för sig själv:

— Det var inte mycket glädje med den sorgen, som gumman sa när hon grätit vid fel grav.

Därpå stoppade han hustruns inköpslista i fickan, knallade ut i vimlet och vandrade mot en angenäm helg.

Waldemar Hammén

Förnya prenumerationen

på
Status för 1943

De av våra prenumeranter, som önska erhålla tidningen utan avbrott nästa år, uppmanas att inbetala prenumerationsavgiften 6 kronor på vårt postgirokonto nr 154420, varefter tidningen kommer som vanligt i korsband.

Observera, att Ni för dessa 6 kr. erhåller även Status värdefulla jul- och nyårs- samt midsommarnummer. Enbart julnumret torde vara värt halva prenumerationspriset!

Lungsjuka erhålla tidskriften för 3 kr. per år, d. v. s. till självkostnadspris.

Tidskriften STATUS, Kocksgatan 15, Stockholm.

Hushållsskolan Margareta

Aven i dessa tider goda och rikliga måltider till billiga priser.
Rabatt genom kupongsystem.

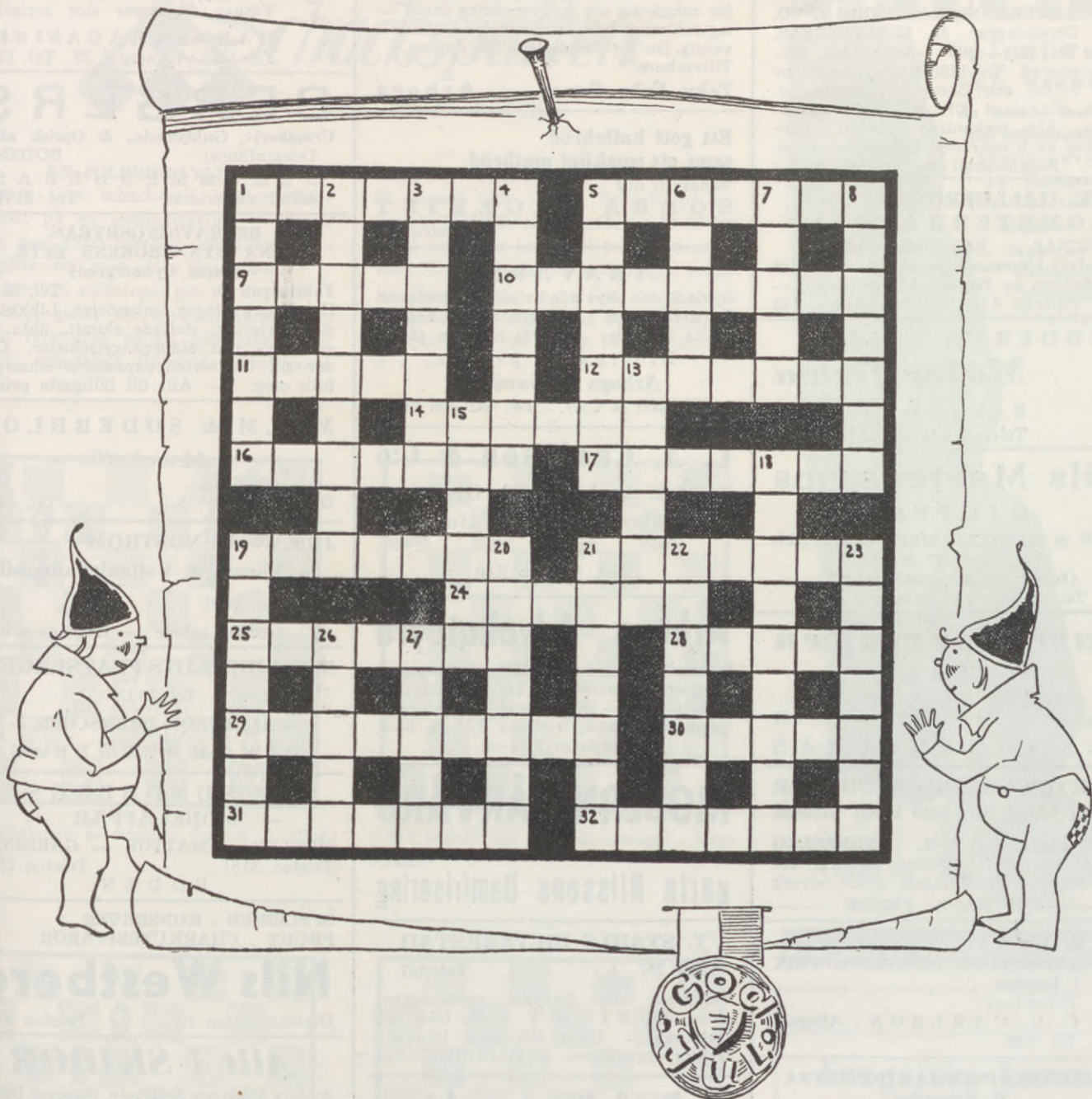
STOCKHOLM: Norrmalmstorg 1
Drottninggatan 69
S:t Eriksplan 2
FENIX, Ad. Fr. Kyrkog. 10

BORÅS
HÄLSINGBORG
LINKÖPING
ÖREBRO

GÖTEBORG
JÖNKÖPING
MALMÖ

Matsalar Festväningar Butiker Elevkurser

JULKORSORD 1942

VÅGRÄTA ORD.

1. Ingen mörkläggning av hemmet, på julafton, nej hellre ett veritabelt —! (7)
5. En liten en, som nog inte lider av matbrist under helgen. (7)
9. Julstjärnans enklare släkting. (5)
10. Kring den vi samloms, lekt och lärde, förväntansfullt den tjugufjärde. (9)
11. "Lelle" Grahn på plan. (5)
12. Är svensken mindre gärna och allraminst till jul. (7)
14. Besked fortast möjligt. (6)
16. Var fästet av kvällens guldmoln i Stagnelius' bekanta dikt. (7)
17. Societet eller själens adel. (7)
19. Sörjer för att det blir julstämning ombord. (7)
21. Ej på nykteristens julmiddagsbord. (7)
24. Imbecill och firas jul i svartaste Afrika. (6)
25. Däri far man under bjällerklang till julottan. (7)
28. Uppmanade Måns Bock soldaten att vara. (5)
29. Med drev eller julspäckad plånbok. (9)
30. Kan man bli av för många supar till fisken. (5)
31. En jämtländsk kyrkby med fors. (7)
32. Före puppa. (7)

LODRÄTA ORD.

1. Kan en svensk svårligen tänka sig en julafton utan. (7)
2. Äro damer i dekolletage. (9)
3. Lite grönt till julen men nästan för mycket mat för en vanlig familj. (7)
4. Välkommen stuvning i vinter. (7)
5. Låter onekligen lite hurtfriskare än "Ursäkta mig!", när man trampat någon på tårna. (7)
6. Ett obehag i juli, ej i jul. (5)
7. Brukar inte maten på svenska julförd, (5)
8. Silvernitrat på saltsyra ger svart fällning. (7)
13. I Tyskland före Neujahr. (6)
15. Är familjen Hamsterlunds julmat. (6)
18. Är julens träd när ljusen tänts. (9)
19. Spirande granar. (7)
20. Gjorde man kanske vid valet av julkappar. (7)
21. Staffan stalleträng vattnade sina fålar fem . . . (7)
22. Helgens förlovningsannonser. (7)
23. Egenskap som övervinner världen. (7)
26. Grötrimmaren är också en. (5)
27. I gran och gris. (5)

Lösningar

till "Julkorsord 1942" skola vara oss tillhanda före den 1 febr. 1942. Tre pris utdelas: 1:sta pris 25 kr., 2:dra pris 15 kr. och 3:dje pris 10 kr.

F. ö. gäller som vanligt, att kuvert, innehållande korsordslösning, skall vara märkt, denna gång "Julkorsord 1942".

Pristagarnas namn meddelas i marsnumret.

ALINGSÅS'

BIL- & MOTORVERKSTAD
ANDERSSON, KARLBORG & CO.
Drottninggat. 32, — ALINGSÅS.
Tel. 221 — 406 — verkst. 407.

Auktoriserad Volvoförsäljare. Lager av äkta Volvo- och Chevrolet Reservdelar. Utför alla slags Bil- och Motorreparationer. Alla mekaniska arbeten. Försäljning av Ringar och Smörjoljor m. m. Bärningsbil dygnet om!

ERIK HALLBERGS

BLOMSTERHANDEL

ALINGSÅS, REKOMMENDERAS
Årstidens blommor - smakfulla binderier
— Medlem av Blomsterförmedlingen —
Tel.: Butiken 410 — Trädgården 209

BRÖDERNA TELL

Målerifirma

Rekommenderas
Telefon 941 — ALINGSÅS

Nils Mårtenssons

GJUTERI

JÄRN & METALL - MEK. VERKSTAD
Tel. växel 53 & 651
(Inneh. av Alingsås Gjuteri)
Telegr.-adress "Gjuterimårten"

Damfriseringen

Landelius Eftr.

ANNA JOHANSSON

Plang. 25 — ALINGSÅS — Tel. 501
REKOMMENDERAS

ELEKTRISKA ANLÄGGNINGAR
för såväl ljus som kraft utföras

Elektriker A. H. ANDERBERG
Nygatan 8 (Drottningg. 33) Tel. 994
Entrepr. för Alingsås stads elverk
— HUMANA PRISER —

TYROL glass

PRISBELÖNT vid GRAND PRIX
i London

Tillverkare:

C. G. CARLSON - Alingsås
Tel. 988.

ALINGSÅS INSTALLATIONSBYRÅ

H. Holmgren

Norra Strömg. 24 - Alingsås - Tel. 155
Utför kraft- & belysningsanläggningar.
Försälja Elektrisk installationsmaterial,
Armatur, Lampor, Kok- och Värmeappara-
rater. — Radioapparater.

MARTA OLSSONS

BRÖDAFFÄR

Västra Kyrkogatan 2 ALINGSÅS
Telefon 904

REKOMMENDERAS

Värmeledningar o. sanitära anläggningar,
vatten-, gas- och avloppsledningar

utföras av undertecknade omsorgsfullt
och till billigaste priser — Reparationer
utföras! — Införda anbud!

Rörledningsfirman DAN STRANDBERG

(J. Larsson & J. Lundgren)

Villa Kullen - ALINGSÅS - Telefon 581

ARBOGA

EDERT BO möblerar Ni smakfullt
och till lägsta pris hos
oss. Stort urval såväl
finare som enklare
Möbler.

AXELSONS

MÖBELAFFÄR

ARBOGA — Tel. 261

ELEFANTEN

för tvätten av bomull och ylle och linne,
för rengöring ute och rengöring inne,
tag tvålarnas tvål, som är tvålen Elefanten,
valuta Du får för den billiga slanten.
Tillverkare:

Tekn. Fabr. Örnén — Arboga

Ett gott kaffebröd
samt ett smakligt matbröd

finner Ni hos

SÖDRA BAGERIET

Telefon 190

TRÄVAROR

hylvade och ohyvlade av alla dimensioner.
Furu-Plywood, Takpapp, Torr Ved av
alla kvalitéer — såväl hel som sågad.

Billigaste priser.

Arboga Trävaruaffär

(ALUND & C:o) - Tel. 441 och 341

C. A. Carlsson & C:o

Mek. Verkstad och Gjuteri

Förstklassigt arbete — Humana
priser.

Tel. 10 och 210

Arboga Advokatbyrå

Innehav.: Jur. kand. Herbert Bengtsson
Kontor: Nygatan 37. Tel. 56, 539; bo-
staden 556. — Kontorstid: Måndagar-
torsdagar 9,30—5; fredagar 9,30—5, 6—8;
lördagar 9,30—4.

MODERN HÅRVÅRD

— i —

Karin Nilssons Damfrisering

T. STÅHLS BILVERKSTAD

Tel. 297

Tel. 157

Tillverkar och försäljer gengasaggre-
gatet JUNIOR T 3 för bilar och
traktorer. — Utför alla slags bil- och
traktorreparationer. — BÄRNINGSBIL

A.-B- Arbogamaskiner

Tel. Arboga 20 212

Specialitet:

Elektriskt direktdrivna små-
maskiner.

BODEN

En gedigen sak

får Ni alltid vid köp hos

OSSIAN FORSLUND

Urmakare - Guldsmed - Optiker

FORSBERGS BOKBINDERI

— INRAMNING —

Drottninggat. 12. - Tel. 20 49

— Alltid förstklassigt arbete —

BÄSTA KOPIOR och FÖRSTORINGAR

— från —

HARNESK FOTOATELJÉ

Kungsgat. 23.

Tel. 20 67

Köp handsken i Specialaffären

Dam-, Herr- och Barnhandskar
Väskor, Strumpor stor sortering

HANDSKMAGASINET
Tel. 1252 Kungsgat. 29 Tel. 12 52

BERGERS

Urmakeri-, Guldsmeds- & Optisk affär
Telegrafhuset BODEN

REKOMMENDERAS

Alltid väl sorterad — Tel. 21 78

BEGRAVNINGSBYRÅ
ANNA SYNNERGREN'S EFTR.
(Runa Synnergren)

Fabriksgat 19. Tel. 21 60.
Hela begravningar ombesörjas. Likkistor,
stor sortering; stoffade ekimit., äkta ek,
sarkofag- och eldbegångelsekistor. Or-
der till landsorten expedieras omsorgs-
fullt omg. — Allt till billigaste priser.

MALM & SÖDERBLOM

— Guldsmedsaffär —

Drottninggatan 19.

Tel. 24 06

JOHAN LUNDSTRÖM

Värme- & Vattenledningsaffär

Tel. 20 91.

Gediget arbete — Humana priser.

N. G. LIDFELDT'S PLÅTSLAGERI

Tel. 23 13.

— ALLT INOM BRANSCHEN —

REKOMMENDERAS

G. SUNDBERGS

— MÖBELAFFÄR —

MÖBLER — MATTOR — GARDINER
Telefon 23 81 Telefon 23 81

BODEN

SPECERIER - KONSERVER
FRUKT - CHARKUTERIVAROR

Nils Westberg

Drottninggatan 10

Telefon 24 30

Allt i SKIDOR

Anders Perssons Splitkein. Stavar, Bind-
ningar, Vallor, Skidskor. Stor sortering i
WALLSTENS JÄRNHANDEL, Boden
Tel. 10 43 — 43

Rüdens Herrekipering

Spec.: STILKLÄDER

BODEN

Tel. 20 65

Efter att ha sett en god FILM på
ROYAL-BIOGRAFEN

drick en kopp gott KAFFE på

WALLSTRÖMS CAFÉ

Tel. 20 74 BODEN Tel. 20 74

BJÖRKBOMS

FINBAGERI och CAFÉ

Kungsgat. 10 Boden Tel. 598

Rymliga och trevliga lokaler

Beställningar emottagas

Begravningar arrangeras

Hedenbrons Kafé

rekommenderas vid utflykter och
promenader

Gott kaffe. - Hembakat bröd.

Telefon 2357 — BODEN

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

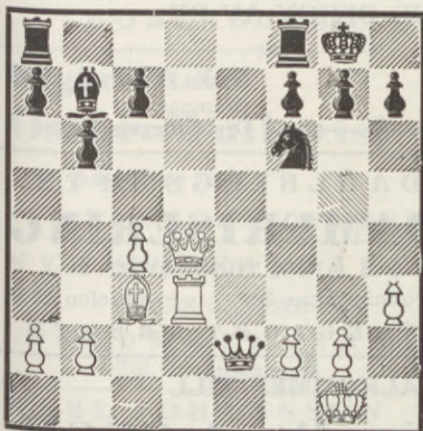
EN JULPRISTÄVLING.

Årets sista schackspalt bjuder traditionellt på en lösningstävling — denna gång med extra trevliga och lagom svåra uppgifter och med extra fina priser.

I samtliga ställningar gör vit första draget. Det gäller att med en variant om högst fyra drag ge ett acceptabelt svar på de uppställda frågorna. Lösningarna

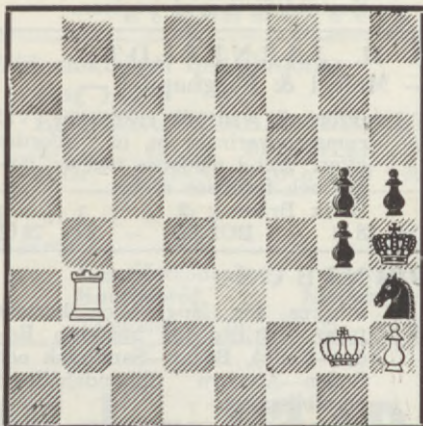
skola vara insända till Status senast den 31 januari 1943. Skriv "Schack" på kuvertet! Följande priser utdelas: 1) 25 kr., 2) 15 kr., 3) 10 kr., 4—5) schacklitteratur. Den först öppnade rätta lösningen erhåller första pris o. s. v. Om ingen av de tävlande lyckats lösa alla uppgifterna, får den som har de flesta rätt första pris o. s. v.

1.

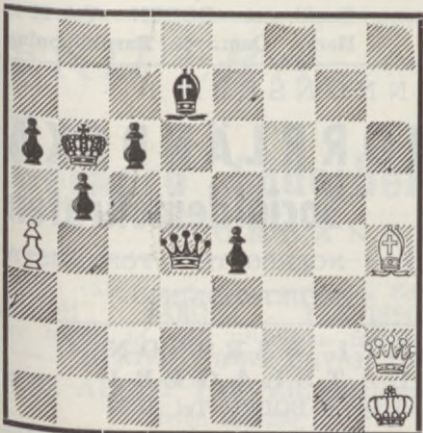
Ställningen är hopplös för vit — eller hur?

2.

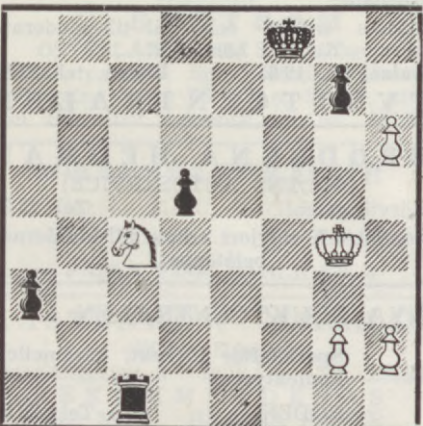
Ett enkelt och lärorikt slutspel. Vem vinner?

3.

En svår situation för vit, men kanske han klarar sig?

4.

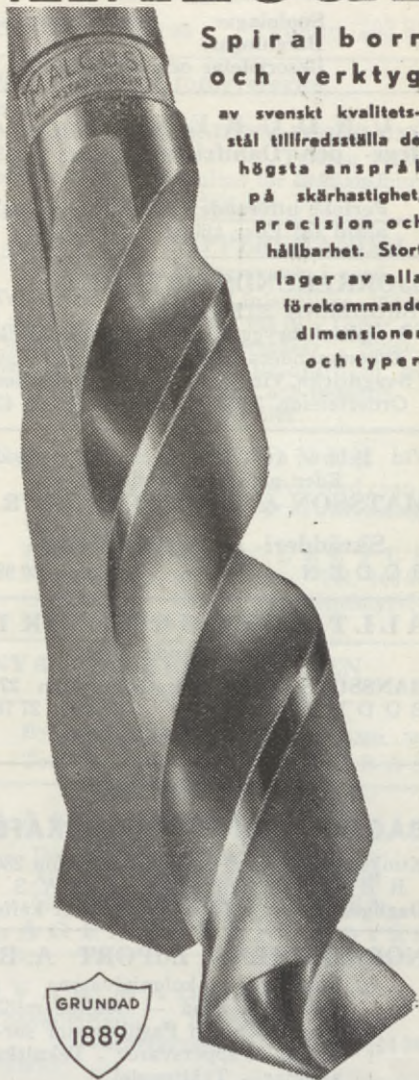

I själva verket är väl denna ställning förlorad för vit?

MALCUS

Spiralborr och verktyg

av svenskt kvalitetsstål tillfredsställa de högsta anspråk på skärhastighet, precision och hållbarhet. Stort lager av alla förekommande dimensioner och typer.

A.-B. MALCUS HOLMQUIST - HALMSTAD

Lungsjuka konvalescenter i Stockholm!

Av medel som insamlats bland allmänheten i Stockholm kommer att till jul utdelas understöd. Ansökningsblanketter finnes å exp. Kocksgatan 15 I, vardagar 9—4, lördagar 9—1, och skola vara inlämnade senast den 5 dec. 1942.

FLIS
Föreningen för Lungsjuka
i Stockholm

Vid hosta

Tussipect

BILSERVICE NILSSON & COMP.

Fabriksgatan 10 - Boden - Tel. 16 09

FULLT MODERN SERVICE

Spolningar - Smörjningar -
Bärgningar.

Reservdelar och tillbehör

LUNDGREN S

Herr- och Damfrisering

Tel. 27 95

Perfekt utförande. Skicklig personal
alltid till Eder tjänst**BJÖRKELUNDS BRYGGERI**

(BRÖDERNA STENBÄCK)

Svagdricksbryggeri o. Läskedrycksfabrik

Rekommenderar sina tillverkningar av

Svagdricka, Vichyvatten o. Läskedrycker

Ordertelefon 22 33. - Bryggeriet 27 47

Vid behov av **KLÄDER** vänd
Eder med förtroende till**MATSSON & NÄSLUNDS EFTR.****Skrädderi- & Herreklipping**

BODEN

Telefon 20 98

ALLT FOTOGRAFISKT

i bästa utförande från

HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27,

BODEN

Telefon 27 78

Zeiss-Ikon-kameror och Film.

E. A. HEDMANS**BAGERI, KONDITORI och KAFÉ**

Kungsgatan BODEN Telefon 280

REKOMMENDERAS

Dagligen färskt bröd o. gott bryggt kaffe

NORRBOTTENS IMPORT A.-B.

Partilager av kolonialvaror

Skellefteå-bröd - Malmö-mjöl.

Choklader och Pastiller stor sor-

tering. Pappersvaror - Tekniska

artiklar - Tvättmedel

Telefoner 27 02, 27 03.

Hyvlade och ohyvlade**TRÄVAROR**

Parti- o. minutförsäljning

Nordlunds Säg & Hyvleri

Boden. - Tel. 28 19

VI BYGGERhuset åt Eder. Vår mångåriga erfaren-
het i byggnadsbranschen kan vara Er
till god hjälp. Råd och upplysningar
lämnas beredvilligt.**M. HEDQVISTS Byggnadsfirma**

Byggmästare O. A. Hedqvist

Bagaregränd 7 BODEN Telefon 24 53

Boqvists Mek. Verkstad

Strandplan 5

Tel. 10 72

REKOMMENDERAS**ALLA SLAGS****BYGGNADSARBETEN**

utföras

SKYDDSRUM iordningställas till hu-
mana priser.**Byggmästare BERTIL SELBERG**

Adr. Erikslund 16, BODEN Tel. 15 24

KEM. TVÄTT och ÅNGFÄRGERI

Inneh. R. LUNDMAN

Ågatan 14

BODEN

Tel. 24 05

Rekommenderar sig till prompt utföran-
de. Förstklassigt arbete.**UNIFORMER och KAPPOR**

kemiskt tvättas o. renoveras

VIDAR JOHANSSONS**Radioförsäljning**

Drottninggatan 10. Tel. 26 61

Radioapparater av förnämsta märken.

GÖR PENGARNA DRYGA —**ät på Mjölkbaren**

Kungsgatan 36.

BODEN

BYGGM. G. ERIKSSON

Boden.

Tel. 11 83

Utför alla slag av byggnadsarbe-
ten, reparationer, värderingar
m. m. till moderata priser.
Kostnadsförslag på begäran.**P. H. JÄRNFELDT S****— Måleri & Färghandel —**utför allt vad till yrket hör. Vid
rumsrenoveringar m. m. infordra
offert. Allt i moderna tapeter, fär-
ger och fernissor m. m.
Butik Brännag. 2

Tel. 28 01 — BODEN — Tel. 28 01

OMNIBUSuthyres för längre och kortare
turer. Turlista för bussarna Bo-
den—Luleå, Boden—Sandträsk och
Boden—Älvsbyn tillhandahålles i
omnibussarna.**BODENS OMNIBUS A.-B.**

Rt. 29 21, 10 06 och 20 90

L. Eriksson, H. Nyman, V. Eriksson

Herr-
Stärk-
Gardin-
Hushålls-**tvätt**utföres snabbt och väl till moderata
priser. Ring så hämta vi!

Luleå, tel. 19 65. Boden, tel. 22 85

TVÄTTCENTRALEN**BRÖDERNA HEDMAN**

(BODENS AUTOSERVICE)

Rörviksgatan.

Tel. 25 25

Snabbt och välgjort arbete till kundernas
belåtenhet.**NYA FRUKTCENTRALEN**Specialaffär i frukt, karameller,
konfektyrer.

BODEN.

Tel. 26 50

Nya Konditoriet

REKOMMENDERAS

Gott kaffe och bröd — Tel. 25 69

GUNHILD ISAKSSONS**DAMFRISERING**

Tel. 11 49.

YRKESKICKLIG PERSONAL

alltid till Eder tjänst.

BESTÄLL TIDBeställningsavdelningen för hrr. Klipp-
ning, champonering, ansiktsbehandling,
oljerakning, herrpermanent m. m.

Bekväma frisérstolar. Modern inredning.

Ring. 29 83

Ingen väntetid

ROLFS HERRFRISERING, Kungsg. 19

BODEN

(Invid postkontoret)

C. H. BAUDIN

BAGARE - Kungsgatan 59

BODEN.

Tel. 26 36

CENTRALKAFÉET

Ö. Strandvägen 8. - Tel. 20 30

GOTT KAFFE. GOTT BRÖD

REKOMMENDERAS

CARL G. PETERSSONS**KONDITORI**

DROTTNINGGATAN 9

TEL. 21 26

REKOMMENDERAS

ELSA ISAKSSONS**— DAMFRISERING —**

Drottninggatan 6, BODEN

(Hedvig Nybergs fastighet)

Telefon 28 04

VID BEHOV AV BIL

Ring

NYA TAXI

(Namnanrop)

Drottninggatan 24

DAHLBERGS EFTR.**DAMFRISERING**

ANNA THÖRNQVIST

Drottninggatan 28.

Telefon 29 59

VÄLGJORT ARBETE**VÄLKOMMEN TILL****Konditori CECIL**

KUNGSGATAN 23

BODEN

JEAN FORSBERGS**FRISÉRSALONG**

Bankhuset BODEN Tel. 21 41

Herr-, Dam- & Barnklipping

ANNONSERA i**NORRLÄNSKA****Socialdemokraten**

NORRBOTTENS FÖRNÄMSTA

NYHETSTIDNING

AXEL LARSSON**PLÅTSLAGERI**

Brokläppen BODEN Tel. 11 32

Utför alla slag av till yrket
hörande arbeten. Infordra offert**HOLMGRENS DAMFRISERING**

(EVA HOLM)

Kungsgat. 36, 1 tr.

BODEN

Tel. 25 14

MODERNA FRISYRER

HÄRVÄRD och SKÖNHETSVD

allt efter nyaste metoder

ELEKTROTEKNISKA**BYRÅN**

Boden.

Tel. 22 55

REKOMMENDERAS

Ska' de köpas tyger eller kläder

gå vi till

ÅKERLUNDS

EKIPERING FÖR ALLA ALDRAR

FULL VALUTA

för Edra pengar får Ni på
KAFÉ KRONAN
Gör ett besök.
Tel. 27 63.

A.-B. EKLÖF & DEGERMAN
SNICKERIFABRIK

Välgjort arbete. Humana priser.

BETALD ANNONSPLATS!

BOLLSTANÄS

F:ä Harry Askeroths Livsmedel
Bollstanäs
REKOMMENDERAS

BORENSBERG

Byggmästare
Oscar Wallqvist

Borensberg 124.

INFORDRA OFFERT!

NYA MODEAFFÄREN
(SIGNE JANSSON)
REKOMMENDERAS
Tel. Borensberg 38.

KARL JOHANSSON
Borensberg Tel. 51.
Välsorterad i Specerier & Konserver.
Bosättnings- & Presentartiklar.
Stor sortering i Vaxduk & Linoleum-
mattor. Stragulammattor.

BORLÄNGE

EKIPERA

hos

Gerhard Söderberg
BORLÄNGE

I vårt välsorterade lager erbjudes Eder
OLJOR - FÄRGER - FERNISSOR
av högsta in- och utländska fabrikat.
— **TAPETER I RIKT URVAL** —
A.-B. ALGOT TAPPER, Borlänge
Telefon 113, 259.

Verners Konditori

BORLÄNGE

REKOMMENDERAS

**BORAS OCH SÖDRA
ÄLVSBOGSLÄN**

**Borås
Fabriksnederlag**
DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Axel Högberg — Rörläggarfirma
Utför: Värme- och Sanitetsanläggningar
av alla slag. Ång-, Kok- och Tvättan-
läggningar. Program och kostnadsförslag
på begäran. Tel. bost. 121 54, förråd
Magasinsgatan 131 32.

Garnaffären HÄRVAN
BORÄS

REKOMMENDERAS

NYNÄS-BAGERIETS BRÖD
REKOMMENDERAS

PRÖVA VÅRA SMÅKAKOR
ALLT INOM BRANSCHEN
Västgötagatan 25 — Telef. 139 90

J. A. FEHRM
SKROTAFFÄR
H. JOHANSSON - Tel. 120 17
Rekommenderas

Vid elektriska installationer
ring 122 47
ELEKTROFIRMAN MAGNET
Kontor: LILLA BROGATAN 38.
Affär: STORA BROGATAN 36.

F. ÖLUND
I parti:
Bageriförnödenheter, Margarin
Knäckebröd, Konfektyrer
Telefoner 157 20 - 157 25 - 181 91

Hjelms Bil AB.

Infört g:m Älvsborgs läns läkareförening
Med. dr
G. BOSTRÖM
ÖSTERLANGG. 16, 3 tr. (hiss).
Allmän praktik. Spec.: Hudsjukdomar.
Mottagning vard. 13—15 o. 17—18, an-
nan tid efter överensk. pr tel. 181 55

BORÄS NYA FISKAFFÄR
(Inneh. KARL ENGLUND)
Lilla Brännerigatan 10 - BORÄS
— FÄRSK FISK DAGLIGEN —

KASTENHOW MATSALAR
(EDLA DAAG)
Österlånggatan 8 BORÄS Tel. 133 62
REKOMMENDERAS
GOD MAT BILLIGA PRISER
Abonnenter mottagas
Måltider även för avhämtning.

BIL-SERVICE

Auktoriserad reservdelsförsäljare för
Plymouth-delar. — Utför reparatio-
ner för alla slags bilar. Bärningsbil
hela dygnet Tel. 146 93

**HEMTREVNADS
MATSALAR**
- REKOMMENDERAS -
ÖSTERLANGGATAN 46
BORÄS — Tel. 115 28

A.-B. LINDSTRÖM & SJÖBERG
BORÄS
ALLT ELEKTRISKT
Platsens största och äldsta affär
i sin bransch
Representant för A. S. E. A.
Tel.: Kont. 103 22, Lagret 100 14

"Kafé Metropol"

Hallbergsgatan 5

Rekommenderas Telefon 103 81

Vid behov av fotografering
Kom ihåg
ATELIER WALLANDER & WERNLUND
Stora Brogatan 7 Telefon 142 01
Inlämna Edra filmrullar för framkallning
och kopiering hos oss.

AHNVIKS PAPPERSHANDEL
Påsfabrik — Pappersvaror i parti
Telefoner: Kontoret Linjeväljare 122 39
Lager och exp. 135 44, 164 10. Lager av
Omslagspapper - Papperspåsar - Skriv-
papper - Papeterier - Bindgarn m. m.
Trycksaker för handel och industri.
BEGÄR OFFERT.

DESINFEKTIONER
utföras under garanti, såväl med cyan-
väte, som med metoder utan utflyttning
Västsvenska
Desinfektionsanstalten LECTUS
Petersbergsg. 20 Borås Tel. 160 07
Godkänd av Kungl. Medicinalstyrel-
sen och Hälsovårdsnämnden.

NYA SNICKERIFABRIKEN
— G Å N G H E S T E R —
Byggnadssnickerier - Trävaror m. m.
Telefon 128 01 BORÄS

LAGERBODEN, Borås
Den moderna detaljhandeln för
ALLA SAMHÄLLSKLASSER
Specialité: **STRUMPOR - TRIKA**
LAGERBODEN, Borås

IVAR MAGNUSSON
Charkuteriaffär o. Fabrik:
Varbergsvägen 16. Tel. 114 76
Filialer:
Järnväggsgatan 24. Tel. 142 66
Sturegatan 17. Tel. 104 66
Förstklassiga varor till lägsta dagspriser

ENGLUNDS PLÅT
BLECK- & PLÅTSLAGERI
(KARL ENGLUND)
Sandgårdsgatan 13.
HUMANA PRISER — ALLT I
BRANSCHEN — Telefon 142 55

TVEKA EJ
vid köp av möbler. Gå till
ENGSTRÖMS MÖBELAFFÄR
Yxhammarsgatan 17. — BORÄS
Tel. 158 50.

**AXEL HEDLUNDS
MÄLERIAFFÄR**
Engelbrektsg. 7 - BORÄS - Tel. 132 42
INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG!

Aktiebolaget

Marks Jacquardväveri

Tel. 600 08 Björketorp Tel. 600 08

Tillverkar:

Möbeltyger, Duchatelltäcken Gar-
diner och Draperivaror i såväl
bomull som konstsilke

D:r Henrik Hoborn - Fritsla

Mottagn.: kl. 10—13, 17—18.

Onsd. och lörd. kl. 10—13

RÖR & SANITET, Kinna
Tel. 104 05 **Klaesson & Son** Tel. 104 05
Utför nyanläggningar, omläggningar,
reparationer och undersökningar för
vatten, ventilation och sanitet.
Anbud lämnas kostnadsfritt på begäran.
Säljer all modernaste materiell inom
branschen.

GÖR SOM SÅ MANGA ANDRA!
Gå in till oss och köp Edra
Mattor, Möbler och Möbeltyger
MÖBELMAGASINET
Smedsgatan 1 BORÅS Tel. 114 70

J. A. JOHANSSONS EFTR.
CLAES W. ANDERSSON
Glasmästeri, Glassliperi o. Inramningsaffär
Lilla Brogat. 4 BORÅS Tel. 104 92

HAJOMS SNICKERIFABRIK
Telefon 420 02
Specialité:
Byggnadssnickrier och Trävaror
OBS! Trävaru-upplag i Kinna

A.-B. BREDIN & C:O - KINNA
Värme- och Sanitära anläggningar
utföras fackmässigt under garanti
Telefon 3 23.

A.B. Fritsla Gardinfabrik
FRITSLA
REKOMMENDERAS

D:r Simon Ståhl
FRITSLA
Mottagn. kl. 10—12.

ÄT GOTT! ÄT BILLIGT!
Ät på
MJÖLKBAREN - KINNA
Vid G:la Skolgatan. Tel. 102 06
Kaffeservering - Utskickningar
Klubbrum.

Kinna Wäveri
Bröd. Nilsson & Rydberg
KINNA

FÖR DET MODERNA HEMMET
Gör ett besök på vår utställning! Där
kommer Ni aldeles säkert att få en hel
mängd goda uppslag för Ert hems
möblering.
SKENE MÖBELAFFÄR
Telefon 401 27

Blommor, Krukväxter, Kransar, Buketter
Kistdekorationer m. m.
fördelaktigast från
ALHEMS HANDELSTRÄDGÅRD
SKENE Telefon 401 32
Platsens största och modernaste
blomsterodling.

ANLITA
Hallstorps Snickerifabrik, Öxabäck
vid behov av BYGGNADSSNICKERIER
Billiga priser - Begär offert - Tel. 490 06

FOLKETS HUS CONDITORIET
SKENE Tel. 401 98
Beställningar av
Tårter - Krokaner - Efterrätter
Servering av gott kaffe o. goda kakor

STIL OCH KVALITÉ
känneteckna SVENLJUNGA-möblerna
Gör oss ett besök — det lönar sig
SVENLJUNGA MÖBELAFFÄR
Bröd Lindblad Telefon 11 43

BETALD ANNONSPLATS!

BOXHOLM

CYKELN Ni önskar Eder
finner Ni hos oss.
Vi föra Hermes, Rambler, Tranan, Wik-
lunds, Rex m. fl. märken i lager.
Snabba o. billiga reparationer. Välsorterat
reservlager.
ERIK JOHANSSONS Cykelverkstad
Tel. 107 Boxholm Tel. 107.

DEGERFORS

Sjöholms Konditori
DEGERFORS
REKOMMENDERAS

DRICK EDERT KAFFE
— hos —

Norléns Konditori

NI ÄR ALLTID VÄLKOMMEN
— till —

Nya Konditoriet

(Inneh. FRIDA HALLDIN)
Degerfors

EKSJÖ

R. E. KARLSSONS
— Egendomsaffär —
EKSJÖ
REKOMMENDERAS

JOHN DAVIDSSONS
SKRÄDDERI — Tel. 300. — EKSJÖ
Måttbeställd konfektion å Kostymer,
Dräkter och Kappor. Egna tyger få
medtagas.

Eksjöortens Jordbruksskassa
FÖRENING M. B. P. A.
Telefon 11 50 Södra Storgatan 2
Beviljar till medlemmar växel- och
checkräkningskredit samt reverslån. In-
låning emottages även från icke medlem-
mar å sparkasse- och kapitalräkning till
högsta ränta.

AKTIEBOLAGET J. BRUN
Rikstel. 161 o. 319 — EKSJÖ
Försälja till lägsta priser: Foder och göd-
ningsämnen, alla sorters spannmål och
utsäden, fröer, hö, halm, torvströ och
kalk.

Uppköpa Spannmål, gräsfröer och hö.

BYGGMÄSTARE
OSCAR CARLSSON
utför alla slags
— BYGGNADSARBETEN —
Telefon 5 57 EKSJÖ

BLIXT HERREKIPERING
Tel. 5 89 EKSJÖ
Kostymer, Rockar, Hattar, Mössor.
Skjortor, Slipsar samt allt vad som
tillhör
en VÄLSORTERAD herrekipering

GRAND KAFÉ & KONDITORI
Innehavare: A. NILSSON
Erkänt gott kaffe och bröd.
Humana priser.
Norra Storgatan 46, Eksjö - Tel. 2 64

BETALD ANNONSPLATS

ENKÖPING

FELIX BLOMQVIST
— Ur- & Guldsmedsaffär —
Tel. 2 43 — ENKÖPING — Tel. 2 43
Armbandsur vattensäkra och stötsäkra
PRESENTKORT — REPARATIONER

NYA FISKAFFÄREN
— CARL SUNDQUIST —
Dagligen färsk Mälare- och Saltsjö-fisk.
Frukt, grönsaker, konserver. - Tel. 2 32

Lundevalls Eftr. KONDITORI
REKOMMENDERAS. Förstklassiga kon-
ditorivaror. — Beställningar mottagas.
SERVERING Tel. 1 20

Enköpings BEGRAVNINGSBYRÅ
Tel. 106 Kyrkogatan 33 Tel. 106
(Nära Busstationen och Stora torget)
Vår uppgift är att taktfullt och försynt
ordna allt, som står i samband med be-
gravningen. — Allt inom branschen till
billigaste priser. — Ombesörjer svep-
ningar även i Uppsala och landsorten —
Vänd Eder därför vid behov med för-
troende till oss. - BALSAMERING

HOS
FR. KEKONIUS BAGERI
finner Ni det BRÖD som till-
fredsställer de högst ställda an-
språk på ett gott och närande
bröd.
Kungsgatan 30 och Kyrkogatan 12.
Tel. 105 - 542

ENKÖPING S
KVARNSTENSFABRIK
ENKÖPING — TELEFON 1 93
tillverkar maskiner för kvarnar och
spannmålslagerhus, utför ritningar
och planerar nyanläggningar och
ombyggnader — Specialtillverkning
av säll och sorteringsanläggningar
för mineralier och andra produkter.

Judells RÖRLEDNINGSBOLAG
Stureplan 1 ENKÖPING Tel. 1 83, 8 24
Värme- och Vattenledningsinstallationer
Utför: Gas-, vatten- och avloppslednin-
gar. Alla slags värmeledningar. Brunns-
borrningar för anskaffande av vatten.
Vattenklosetter. Toalett- och badrums-
inredningar. Rostfritt sanitetsgods m. m.

FOTOGRAF**ESKIL ANDERSSONS EFTR.**

Inneh.: JÖHAN DAHLBERG.
Fotografiskt magasin: Stora Torget.
Fotografiateljé: Kungsgatan 19.

Fotografier i alla moderna utföranden
samt seriefoton. — Förstoringar o. inram-
ningar. — Fotografering i hemmen, även
på landsorten.

Tel. Fotomagasin 129. — Bost. 283

Reparera Edra motorfordon hos oss!

Med erfarna och pålitliga montörer
åtaga vi oss reparationer av alla slags
bilar, traktorer, motorecyklar och båt-
motorer. Smidesarbeten för motorfordon,
svetsningsarbeten, omslipning av cylin-
derlopp, lagring och laddning av batterier
m. m. Gengas, kol o. ved. Bärgningsvagn.
AUTOCENTRALEN, ENKÖPING.

Tel. 636, 637. Verkmästarens bostad 336.

**A.-B. K. A. SCHILDS
SÄGBLADSFABRIK
ENKÖPING**

Tillverkning av:
Bågfilmsblad, maskinsågblad, slitsfräsar
o. metallfräsklingor av högsta kvalitet.

BETALD ANNONSPLATS**ESKILSTUNA**

Konsumrestaurangen
Konsumkondis
Konsumkaféet

KONSUM

Eskilstuna

ADOLF STÅHLS A.-B.

ESKILSTUNA

STRYKJÄRNSSTÄLLET**"RIGOR"**

Strykjärnsstället "RIGOR" n:o 1
gamla mod.

Strykjärnsstället "RIGOR" n:o 2
nya mod.

GOLVBELÄGGNING

Parkett - Mattor
Maskinslipning
Renovering, boning

T. TORKELSSON

Rydbergsgatan 3 Eskilstuna . Tel. 42 12

Drick en kopp gott kaffe

— på —

STOCKHOLMSKONDITORIET

Melkers Konditori
Eskilsgatan 5 . Tel. 9 75

— ALLTID FÄRSKA VAROR —

Brödcentralen

Fristadstorget 6

REKOMMENDERAS

Köp den handgjorda borsten

som garanterar största hållfasthet och
längsta slitstyrka. Vid behov av SPE-
CIALBORSTAR vänd Eder med för-
troende till oss. Infordra offert.

**WENUS & GRANLUND
BORSTBINDERI — ESKILSTUNA**
Telefon 3 53.

Tag en promenad till DJURGÅRDEN!**och besök****RESTAURANG PILKROG**

Servering av **GOTT KAFFE.**

Musik dagligen under sommarsäsongen

Telefon 20 60 Eskilstuna

WIENERKONDITORIET

Köpmangatan 66

Gott bröd! — Gott kaffe!

— GÖR ETT BESÖK! —

Norra Hembageriet

Storgatan 6

REKOMMENDERAS

**RAKKNIVAR
OCH RAKHYVLAR****A.-B. C. V. Heljestrand**

ESKILSTUNA . Etabl. 1808

Tel. 6 20 Slipn. utföres.

Bröderna LUNDIN & LINDBERG

METALLVARUFABRIK

Eskilstuna . Telefon 13 64

Husgerädsvaror i koppar och aluminium.

Presentartiklar i tenn.

BETALD ANNONSPLATS**ESLÖV****A.-B. LARSSONS Järnhandel**

— REKOMMENDERAS —

St. Torget 14, Eslöv. Tel. Namnanrop

FALUN**FALU BYGGNADSINDUSTRI**

åtager sig alla till yrket hörande ar-
beten såsom: snickeri, murning, mål-
ning, cement- o. grovarbeten samt
kakelarbeten m. m. Utför samtliga
arbeten med största omsorg och till
humana priser. Inf. alltid vårt anbud.
Telefon 881 o. 10 96 — Box 697

ESKILSTUNA - BODEN

Telefoner: 123, 223 och 11 23 FALUN

REKOMMENDERAR
SITT VÄLSORTERADE LAGER
AV ALLA SLAGS JÄRNVAROR

BYGG MED TEGEL

Innan Ni bestämmer Eder för bygg-
nation infordra offert från oss å
Murtegel, Lättegel samt Högoröst
tegel. Vår tillverkning garanterar
Eder en prima vara.

BACKA SÄG- & TEGELVERKS A.-B.
Korsnäs - Tel. Falun 15 22 o. 10 01 a.

PRIMA

Konsumtionsmjölk — Grädde
och Mejeriprodukter

Dalarnas Mejeriförening**DALA KEMISKA TVÄTT**

Svärdsjögatan 11 Falun Tel. 25 81

För kemisk tvätt, färgning, pressning.

— ANLITA FACKMANNEN —

HOLMENS HERREKIPERING

FALUN

Holmgatan 26 . Telefon 10 74

Rekommenderar sina förstklassiga
ekiperingsartiklar

Byggnadsfirma**GÖSTA LINDBORG**

Bergmästareg. 17 Falun Tel. 15 33

Alla slag av byggnadsarbeten

ELEKTRISKA INSTALLATIONER

Nyanläggningar — Reparationer
utföras omsorgsfullt till hu-
mana priser.

CARL GRENS ELEKTRISKA

Mormorsgat. 24 — Tel. 183

FASTIGHETSMÄKLARE**Gösta Lindström**

FALUN — Tel. 111.

Vid behov av SKODON rekommenderas

L. Berggrens

SKO AFFÄRER — FALUN

Åkeri & Lastbilscentralen

i Falun sammanslagna åkerier

REKOMMENDERAS

Tel. 30 41, 30 42, 30 43, 30 44

Östlunds Järnhandel

Holmtorget - Falun - Tel. 88, 588

REKOMMENDERAS

STÄMPLAR

och alla slags

TRYCKSAKER

A.-B. Lindarnas Tryckeri, Falun**A.-B. BRÖDERNA RYLANDER**

Tel. 544 FALUN . Tel. 544

Utför värmeledningar och sanitära an-
läggningar. Försäljer från lager rör, rör-
delar, armatur, vattenklosetter och
tvättstall.

MELKER OLSSON

- CHARKUTERIAFFÄR -

Slaggatan 23 FALUN

Dagligen färska varor av våra välkända
tillverkningar. Modern kylanläggning.
Telefon 1344.

BETALD ANNONSPLATS**FELLINGSBRO****Vårt dagliga bröd**

samt tårter, bakelser och småbröd

I. Fredins Bageri- & Konditori

Fellingsbro. Tel. 33

BETALD ANNONSPLATS

**Fru Nanna Hedlund-Ohlanders
D A M F R I S E R I N G**
— R e k o m m e n d e r a s —
Modern apparatur och modern hårvård.
Tel. 401 Gällivare

**E. SELLD AHL & C:O
A G E N T U R A F F Ä R**
Gällivare. Tel. 1 62

**HILDING FORSBERGS
FRUKT- & KONFEKTYRAFFÄR**
R e k o m m e n d e r a s
Order till landsorten expedieras snabbt
och omsorgsfullt.
Tel. Gällivare 173

**VID BEHOV AV PERSONBIL
ring
G Ä L L I V A R E 161
MARTIN PAULSSON**

J. F. SJÖSTRÖMS Snickerifabrik
Levererar de bästa snickerier såsom:
Fönster, Dörrar, Trappor, Moderna köks-
inredningar, Affärsinredningar, Möbler
m. m. Vålgjort arbete garanteras.
Tel. 177 GÄLLIVARE Tel. 177

Ö S T M A N S E F T R.
— Herrekipering —
(E. Pettersson)
R E K O M M E N D E R A S
Stort urval av Kostymer, Skjor-
tor, Underkläder m. m.
Telefon 290 — GÄLLIVARE

G U L D S M E D A. G A H M
Telefon 281
Vigsel- och förlovningsringar. Egna sil-
verarbeten. Gravering. - Reparationer.

— P A —
KAFÉ TEMPERANCE
går vi litet till mans.
Tel. 199. Gällivare

HOTELL CECIL
R e k o m m e n d e r a s
B R A — B I L L I G T
Inneh.: M. STRANDBERG
Tel. 56.

**VID BEHOV AV BILSKJUTSAR
ring 170
SANDBERGS BILSTATION**

**BIRGER
BLOMGRENS LAST
BILSTATION**
Tel. 2 80 G Ä L L I V A R E

SÄG DET MED BLOMMOR!
IRIS Blomsterhandel
Telefon 176
R E K O M M E N D E R A S
(Inneh. Fröken Maud Andersson)

**O. H. LUNDKVISTS
Charkuterifabriks**
välsmakande och kvalitativt förnämliga
produkter rekommenderas
GÄLLIVARE Telefon 135

**F: A A. MOOSBERGS
— Diversehandel —**
Telefon 79 GÄLLIVARE Tel. 79
R E K O M M E N D E R A R
SINA ENRISRÖKTA RENSTEKAR

KAFÉ DUNDRET, GÄLLIVARE
Rekommenderas för kafébesök
och brödköp.
Begravningar anordnas.
Telefon 57.

A L L T B R Ö D
från limpan till tårtan, köpes
fördelaktigast från
Anna Eklunds Hembageri
Telefon 1 57
Order till landsbygden expedieras noggrant

**Omnibuslinjen
GÄLLIVARE—JUNOSUANDO**
Bekväma bussar. - Hållplats vid
Handl. Moosberg. Inlämning av
gods in på gården kl. 2—3 e. m.
Tel. 420.
GÄLLIVARE BUSSAKTIEBOLAG

**Alfa Danielssons
MODE- & PÄLSVARUAFFÄR**
Stor sortering i Pälsar och Skinnvaror.
Kappor, Hattar, Klänningar.
ALLTID NYHETER. Telefon 110

**JOHN HEDMAN
Parti & Agenturaffär**
Tel. GÄLLIVARE 181

Kemisk o. elektrisk permanentning
samt i övrigt modern hårvård utföres
snabbt och omsorgsfullt. Brudar
klädas.
Evy Widmarks Damfrisering
Tel. GÄLLIVARE 11.

Radio- & Sportaffären
GÄLLIVARE Tel. 2 07
Radioapparater - Serviceverkstad

**B. A. OSCARSSONS
— Lastbilsåkeri & Vedaffär —**
R E K O M M E N D E R A S
Tel. 141 GÄLLIVARE

FREDRIK BODINS LIVSMEDEL
Tel. 111
R E K O M M E N D E R A S
Till allmänhetens tjänst
FINNS ALLTID EN BIL
FALCKS AKERI — Tel. 21

G Ä V L E

SÖDRA MATSALARNA
S. Kungsgat. 28. Tel. 65 71
Beställningar å middagar och supéer
för sammanslutningar emottagas
tacksamt. — Även barservering.

M. WENNEBERGS Bageriaffär
3:dje Tvärgatan 44 Gävle Tel. 13 72
Utför allt vad till yrket hörer
— Beställningar emottagas —

ELEGANTA NYHETER
i Kapp- och Klänningstyger, Strum-
por, Handskar, Vantar, Underklä-
der och Korsetter hos
JACOB BELLANDER
— S T A D S H U S E T —
Försäljningslokaler i Falun o. Örebro

SJÖMANSKYRKANS CAFÉ
— Gävle —
R E K O M M E N D E R A S
Tobaksvaror - Konfektyrer m. m.
— Tel. 3 64 —

**J. HEDMANS
LITOGRAFISKA TRYCKERI**
Eftr. LISA KRUSE
Spec.: Reklam-, Emballagetryck m. m.
Box 690 a — GÄVLE 1 — Tel. 28 92

Vid behov av Desinfektion
mot alla slag av ohyra samt ut-
läggning av gift mot råttor och
möss, vänd Eder med förtroende till
Desinfektionsbyrån HANSA
N. Rådmanng. 12. Tel. Gävle 13 14

C. HÄNSCH' Eftr.
— ERIC JOHANSSON —
GLASMÄSTERI — RAMAFFÄR
S. Kungsgat. 21. Tel. 6 36
— G Ä V L E —

VID BEHOV AV BARNKLÄDER
vänd Eder med förtroende till
Spets Eftr. Manufakturaffär
Esplanadgat. 9. — Tel. 13 34

Värme-, vatten- o. avloppsledningar
Davoust Rörlägningsaffär A.B.
Telefon 11 73, 3673 GÄVLE
Firman etabl. 1899.

**A.-B. MOTORTJÄNST
I GEFLE**
S. Skeppsbron 20, Tel. 929, 970, 1070, 5429
Representant för: Ford Motor Company
A.-B., Svenska Bensin- & Petroleum
A.-B., BP, Vacuum Oil Company A.-B.
Gummi A.-B., Englebort, Gengasaggregat:
Ford, SF, Källe, Svedlund, Gragas.
ELBILAR — RESERVDELSLAGER

Lantmännens Tryckeri
VESTLUND & Co.
N. Kungsgatan 31 - GÄVLE - Tel. 30 83
Specialitet: Tidningar och Tidskrifter

Lilla Hotellet St. Esplanadgatan 15
REKOMMENDERAS

GEFLE Metallgjuteri
Sven G. Dahlqvist
Sikviksgatan 2 — Gefle — Telefon 44 99
Utför metallgjutgods i alla rödgodsle-
gningar, i styckevikter upp till 600 kg. —
Lagerbussningar alltid i lager.
BEGÄR OFFERT.

K. E. KLING, Mek. Verkstad
5:te Tvärgatan 1 Tel. 24 21, 54 62 GÄVLE
Svarvning - Fräsning - Slipning - Fixtu-
rer - Experimentarbeten.
Detaljer till Flygplan.

GYNNA ANNONSÖRERNA!

G Ä V L E

SÖDRA KAFÉET
Södra Kungsgatan 32. — Tel. 130
Alltid gott kaffe och goda smörgåsar.
Även hemskickning.
Obs.! Ny regim.

C. NORDSTRÖMS
Begravningsbyrå
Emottager beställningar å allt, som tillhör
branschen (även vid eldbegångelse). Alla
sorters KISTOR och SVEPNINGAR alltid
på lager. OBS! Fri transport
Skickliga sveperskor. Tel. 536 Gefle

ALLA
bil- o. motorreparationer
SÖDERLUND & LINDSTRÖM
GÄVLE Tel. 73 20, växel.

Praktiska Byggnadsaktiebolaget
Hamntorget 1 GÄVLE Telefon 29 68
Uhför allt inom branschen.
Infordra offert.

BETALD ANNONSPLATS

HALMSTAD

Dam-, Herr- och Bartrikå
samt strumpor i stor sortering
BORÅSBAZAREN
Brogatan 10 Halmstad. Tel. 19 53

GLAS, PORSLIN och KERAMIK
finner Ni i stort urval och till låga priser
hos **HOLMS**, som nu är stans stora bo-
sättningsaffär. Vi ha allt i köks- och
husgeråd — från det minsta till det
största.
CHR. HOLMS VID LILLA TORGET.
Tel. 1 78, 2 78.

ELEGANTA SÄSONGNYHETER
i Damkappor, Damdräkttyger, Kostym-
tyger, Överrockstyger, Klädningstyger.
Rikhaltig sortering. Lägsta möjliga priser
Wallbergs Försäljningsmagasin
Storgatan 29 — Halmstad — Tel. 93

Vid besök i Halmstad
ät på
Halmstads Folkrestauranter
Rest. **Halmkärven.**
" **Makrillen**
" **Västerbro**

RADIO
Nyanläggningar
Reparationer
W. HÖGLUND
Kungsgatan 27 HALMSTAD Tel. 210

Café Hörnan
Köpmansgatan 39 — Tel. 7 88
REKOMMENDERAS

Nykterhetsfolkets
CAFÉ & LÄSRUM
— NORRE KATTS PARK —
REKOMMENDERAS

BILLGREN lagar cyklar,
grammofoner, primuskök, vågar,
kassaapparater och f. ö. allt, som
inte är "olagligt".
BILLGRENS VERKSTAD
Stenvinkelsgat. 9. Tel. 13 51

HALMSTAD

Aktiebolaget O. F. JANSSON
Brogat. 47 HALMSTAD Tel. 7 03 o. 30 73
Byggnadsplatslageri, takmålning samt
alla slags bleck- och plåtarbeten.

Tårtor och andra Bakverk
beställes fördelaktigast från
LILLYS WIENERKONDITORI
Margaretagatan 19 Tel. 1 39

FIRMA P. J. SVENSSONS
— Mekaniska verkstad —
Innehavare: Oskar Johansson.
Furuväg. 4, Halmstad. Tel. 179.
Bost. Tel. 1699
Alla mekaniska arbeten. Grovsmide.
Elektrisk och Autogensvetsning samt
Plåtarbeten.

BETALD ANNONSPLATS

HUDDINGE

Huddinge Elektriska Installationer
(D. Stenqvist)
El. spisar, kok- och värmeapparater, ar-
matur, dammsugare, el. pumpar. Radio
och radioreparationer. Utför kraft- och
belysningsinstallationer. Av Huddinge
Elverk antagen entreprenör. Tel. Hud-
dinge 544, ankn. bostaden.

HUDIKSVALL**HUDIKSVALLS
BRYGGERI A.-B.**

HUDIKSVALL
Telefon 13 och 302
Rekommenderar sina tillverkningar av
Klass II Pilsner, Klass I Lagerdricka,
Mineralvatten samt Läskedrycker.

WALLNERS ALLMOGEDRÄLL
är en handuksväv av högsta kvalitet, till-
verkad av rent, långfibrigt linnematerial.
Handdukar av denna vävnad äro därför
mjuka, behagliga och hållbara.
Illustrerad katalog på begäran.
Wallners Helsingelne-industri
HUDIKSVALL

MANFAKTUR- & GARNAFFÄR
DAM- & HERREKIPERING
RESEFFEKTER
Alltid väl sorterat lager av senaste nyhe-
terna i branschen.
Hudiksvalls Manufaktur Aktiebolag

HÄLSINGBORG

J. E. PERSSONS
— Tapetserareverkstad —
S:a Storgatan 6 — Tel. 149 86
(In på KFUM:s gård).
Omstoppning samt Klädsel av
Möbler och Madrasser.

Zoégas**kaffetillsats**

ZOÉGA & SON
KAFFEROSTERI
Drottningg. 30—36

Tel. Namnanrop:
Zoégas kaffe
eller 204 70

HÄLSINGBORG

FRILUFTSFOLK
ta alltid in på
KULLASTUGAN i Hittarp
Telefon HITTARP 52

CARL ÅBERGS Maskinverkstad
Hälsövägen 31. Tel. 103 86
HÄLSINGBORG
Tillverkar mindre specialmaskiner o.
apparater. Utför maskinreparationer

BETALD ANNONSPLATS

HÄRNÖSAND

NORMA — Bar och Konditori
Långgatan 8. Tel. 19 75
Frukostar, lunch och mid-
dagar serveras. Abonnen-
ter mottagas.
OBS! BARENS BILLIGA PRISER

— **NYA PAPPERSHANDELN** —
Tel. 108 — Köpmannagatan 9 — Tel. 108
Väl sorterad pappershandel — Foto-
grafiutensilier — Fotografiramar —
Album och Toilettartiklar.

A.-B WIRSTRÖMS KONDITORI
— Medlem av Tårtförmedlingen —
Rekommenderar sina tillverkningar
Rikstelefoner 21 45 och 14 92

JÖNKÖPING

Reparera Eder cykel hos oss
Vi utföra arbetet fort, väl och billigt
Väl sorterat lager av **cykeldelar**
PERCY Cykel-, Sport- & Radioaffär
Klostergatan 65. Tel. 41 43

MILTONS HANDELS A.-B.
Järnvägstorget 9. Tel. 421, 457
KORTA VAROR — SYBEHÖR —
VÄVNADER — ARBETSKLÄDER
och TRIKÅVAROR m. m.

Systrarna
APPELGRENS BAGERI
Kanalg. 30 - Jönköping - Tel. 29 94
REKOMMENDERAS

Vid behov av möbler
vänd Eder med förtroende till oss.
Där får Ni en god vara till hu-
mant pris.
HJERP- & JOHANSSONS
— Möbeltillverkning —
Affär och verkstad Klostergatan 47, Jön-
köping. Mitt emot Idas skola. - Tel. 14 13

Elander & Lundbergs
JÄRNHANDEL
JÖNKÖPING

KONDITORI
VILLA ROSENBERG
Tel. 13 67 ROSENLUND Tel. 13 67
Jönköping
rekommenderas på det bästa

JÖNKÖPING

A.-B. J. L. PETERSON — Jönköping
Ö. Storgat. 28 - Etabl. 1900 - Tel. 797
Musikhandel, Piano-, Orgel-, Radio- och
Fotografiskt Magasin.
REKOMMENDERAS!
Största lager av Grammofoner och Ski-
vor. Senaste nyheter. — Framkallning
och Kopiering på kortaste tid.
Bästa utförande.

J. A. EKBERG, Smidesverkstad
JÖNKÖPING Tel. 149
Utför:
Byggnads-, Ornamentsmiden, Järn-
konstruktioner, Svetsning och Repa-
rationsarbeten m. m.

JUNE - MUNKTELL
MARINMOTOR
för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg.
AKTIEBOLAGET
JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK
JÖNKÖPING Telegramadress: Motor
Telefoner: 197, 897

KALIX

TANDLÄKARE
Gunnar Holmberg
Tel. KALIX 233

KALMAR

MEIJERS DAMFRISERING
Permanentondulering med och
utan apparat. Hårfärgning, blon-
dering samt allt inom yrket
Meijers Damfrisering, S. Långg. 23 Kalmar

Södra Kalmar Läns Fiskförsäljningsförening

Kontor S. Långgatan 46. Tel. 13 48
Lager: Ängöbron. - **FISK I PARTI**

— **TURISTBAREN** —
S. Långgatan 25. Tel. 28 89
Serverar hela dagen vällagad mat, även
halva middagar. Gott kaffe med hembak-
kat bröd. Månadsabonnenter mot billig
taxa.

Det är icke likgiltigt var Ni köper Edra
HATTAR, MÖSSOR och PÅLSVAROR.
Hos PALMQVIST'S
finner Ni det bästa urvalet, den
största valutan. Beredning, Färg-
ning, Montering. Uppköper skinn.
S:a Långgatan 13—15, Kalmar. Tel. 361.

Köp Edra **TOILETTARTIKLAR**
— i —
Tekniska Magasinet
STORGATAN 29.

Byggmästare **J. Alb. Andersson**
Söderportsgat. 5 - KALMAR - Tel. 13 17
GÄVLE - Tel. 14 84
Utför nybyggnader och reparationer.
— **INFORDRA OFFERT** —

SÄTT I N E N S L A N T
för bildande av livränta. Slanten växer
med största möjliga ränta och arvsvinst.
Vid fyllda 55 år erhålles livränta å upp-
kommen behållning.
Besparings- & Livränteanstalten i Kalmar
Larmgatan 26 Exp.-tid 10—2

KALMAR

Kalmar Sjukvårds- & Optiska affär
(f. d. Lundbergs Etablissement)
SÖDRA LÅNGGATAN 5 — Tel. 4 15
Största sortering av Glasögon och Pin-
cenez, Maggördlar, Bräckband, Åder-
bråcksstrumpor, Liggringar, Varmvat-
tenpåsar, Gummihandskar, jämte rikhal-
tigt lager av alla övriga Sjukvårdsartik-
lar, Kirurgiska, Optiska och Tekniska ar-
tiklar. All mättagning och avprovning
verkställs av examinerad sjuksköterska.

M J Ö L K B A R E N
S:a Långgat 22. — Tel. 7 62
Frukost, Lunch och Middag. Varma
rätter serveras hela dagen - Kaffe
The o. Choklad. - Trädgårdsservering

SPECIALAFFÄR FÖR
GLASÖGON och OPTISKA ARTIKLAR
Optiker TOTTIE
Kaggensgat. 25, KALMAR. Telefon 24 25

ELNA SJÖGREN'S
DAMFRISERING
SÖDRA LÅNGGATAN 26
REKOMMENDERAS!

SVEN SVENSSONS
CHARKUTERIAFFÄR, Kalmar
STENSÖVÄGEN 32 — Telefon 16 14
SÖDRA LÅNGG. 11 — " 28 14
JOHANNESBORG 26 — " 18 14
Endast kvalitetsvaror - Försäljn. å Torget

RING UPP oss eller gör oss ett besök,
då Ni är köpare av **FRÖ** eller **UTSÄ-
DESSPANNMÅL**.
Vi erbjuda Eder fullständig sortering av
utsädesvaror i förstklassiga kvalitéer och
till konkurrenskraftiga priser.

Aktiebolaget Kalmar Frökontor
(Landets äldsta och länets enda special-
affär i utsädesbranschen)
Tel. 175. Tel. 405.

BIL
-OLJOR
-TOPPAR
-BÄRGNINGAR
-GARAGERINGAR
-DÄCK och SLANGAR
-REPARATIONER
BENSINSTATION.

A.-B. SIFVERT & FORNANDER
S. Vägen 30, Kalmar. Tel.: 7, 2 15, 15 15

BETALD ANNONSPLATS

KARLSHAMN

FRANS Konditori
Tel. 36.
REKOMMENDERAR
sina bakverk, desserter och konfektyrer

E. W. LUNDINS Plåtslageri
Styrmansg. 26, Tel. 512.
ALLT I PLATSLAGERIARBETEN.

BETALD ANNONSPLATS

KARLSKOGA

BRÖD. AXELSSONS
— Bleck- & Plåtslageri —
Bofors. Tel. 323 14
REKOMMENDERAS
Allt inom branschen.

KARLSKOGA GJUTERI
A. BERGMAN. Telefon 305 25
Tillverkning av gjutgods såväl tackjärn
som metall samt tillverkning av modeller
ävensom idrottsmateriel.
Infordra offert. Fullgott arbete

Bäckmans Bilverkstad
REKOMMENDERAS
Telefon 282 95

EDER FOTOGRAF
MÖRK
Bregårdsgatan 32 Telefon 317 99

ADVOKATFIRMAN
Malmberg & Apelgren
Kungsvägen 57 KARLSKOGA
Telefon 317 60
Bokföringsteknisk avdelning

Byggnads-, Reparations-, Bläster-,
Fläkt- och Bil-
PLATSLAGERIER
Ivar Svedberg. Skranta, Karlskoga
Tel. 312 04.

Utför fackmässigt arbete. Allt inom bran-
schen. Med moderna verktyg utföres
riktningsarbeten å bilar, fort och väl av
fackman.

Kom, se och hör
ÅRETS NYHETER
Dux-, Philips och Centrum-Radio
Johanssons Elektriska Affär
och Radiobyrå
Sparbankshuset, Karlskoga - Tel. 308 60
Filial: Degerfors - Tel. 402 60

E. LENÉUS Snickerifabrik
Aggerud. Tel. 300 79 KARLSKOGA
Tillverkar: Möbler, Butiks-, Kontors- och
Köksinredningar, Skåpluckor, Lådor
och Lådinredningar samt utför svarv-
ningar och alla slag av Snickeriarbeten.

KARLSKOGA ANGBRYGGERI
Rekommenderar sina tillverkningar av
Sackarin fria läskedrycker, Kolsyrat
vatten m. m.
Telefon 300 21.

Nydala Konditori och Hembageri
KARLSKOGA
rekommanderas
Telefon 302 68

LIDO lunchrum
Kungsvägen 57 A.

A.-B. TVÄTT & PRESS
Kemisk tvätt - färgning - pressning
Kungsväg. 59, KARLSKOGA. Tel. 320 82

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Tvätt - Elegans

Bregårdsgat. 46. Tel. 322 20.

Ring och vi ombesörja hämtning och hemsändning!

RADIOCENTRALENTel. 318 30. Karlskoga.
Reparerar radioapparater av alla märken. — Moderna serviceinstrument. — Spec.: Trimmingar. — Platsens enda specialverkstad.**Karlskoga Tidning**Ledande annons- och nyhetsorgan för Karlskoga-Bofors med omnejd.
Upplaga 9000 exemplar.

En firma med F Ä R G

LINDGREN'S

Kungsvägen 21 KARLSKOGA Tel. 309 90

När det gäller urval av **Möbler, Mattor, Möbeltyger m. m.** finner Ni med lätthet just vad Ni önskar Eder till de billigaste priserna i
J. W. ERICSSONS Snickeri- & Möbelaffär
Huvudaffär, Bohult. Tel. 303 10
Karlskoga Filial, Torget. Tel. 301 78**FOTOGRAF Paulus Andersson**
Atelier och Fotomagasin
KARLSKOGASågade o. hyvlade **TRÄVAROR** ribbved, fyllnadsspån samt alla slags byggnadssnickeri jämte övrig byggnadsmaterial till salu **Sågtimmer uppk.**
ARV. SAMUELSSON
Trävaru- och Snickerifirma, Karlskoga.
Telefon 270 59.**KÖP OCH FÖRSÖK**
Konditori Kronans
dagligen färska varor
Tel. 317 45 SKRANTA.**Konditori Solbringan**
A. LUNDQUIST
Tel. 216 KARLSKOGA Tel. 216**MÖBELKOMPANIET**
Aronsson & Svensson
KARLSKOGA Telefon 312 92
MÖBLER förnämliga stilarter, såväl hela möblemanng som för komplettering. Gör ett besök, vi lämna de bästa råd o. villkor**JOHN SUNDSTRÖMS**
ELEKTRISKA INSTALLATIONSBYRÅ
Verkstaden: Bregårdsg. 46, Telefon 312 42
Bost.: Karlberg, Tel. 308 42. Karlskoga
Utför elektriska anläggningar för ljus, kraft, värme & signalering samt reparationer av alla slag.**R. KRANTZ BILVERKSTAD**
Hantverkaregatan Telefon 304 43
REKOMMENDERAS
Volvo Service. Reservdelar i lager.**FIRMA RÖRINSTALLATÖR**
G. H. ONELL. Rekommenderas
Telefon 314 13 Box 3626
Värme och sanitära installationer**Karlskoga Mek. Verkstad**

H. PERSSON. Tel. Verkst. 305 25

Järnkonstruktioner
Balkongräck - Trappräck.
Elektrisk svetsning Infordra offert.**Bergs Konditori-Bageri**HAR ETT GOTT RENOMMÉ
Tel. 319 09

BETALD ANNONSPLATS

KARLSKRONA**GLASÖGON**
ONELIUS SPECIALOPTIKER
GLASÖGONHuset
Ronnebygatan 39 — Karlskrona
Telefon 27 68**ALBERT SVENSSON**
Tel. Sturkö 6 KARLSKRONA 15 74, 25 56
Färsk **FISK** i parti**Bjelkes Blomsterhandel**

Sandbrogatan 3

REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS!

KARLSTADVid val av **BRÖD**
köp ett med hög kvalitet från
Värmlands kooperativa
bageriförening u. p. a.
— Karlstad —**Karlstads Ångtvätt****KEMISK TVÄTT och FÄRGNING**
— Enda färgeri på platsen —**Byggmästare KNUT HANSSON**
Stagneliusgat. 3 — Tel. 124 64
Ny- och ombyggnader samt reparationer.
Värderingar och besiktningar**LILIUS FOTO**
Drottninggatan 5 — Telefon 10 32
KARLSTAD
Populära nya kortstorlekar: 42, 24, 16 och 12 foton, RAMAR, ALBUM m. m.**RÄVARUKOMPANIET**
— Engrosaffär i avfallsprodukter —
Tyggårdsviken — KARLSTAD — Tel. 666
Köper Sticksylle, Ull, Lump, Tomfat, Järn- o. metallskrot m. m. till absolut högsta dagspris. Pappersbruksfilt ständigt i lager.**ROBERTS MOTORMEKANISKA VERKSTAD**
Fullständig verkstadsrörelse.**Bröderna Falk - STENHUGGERI**
KARLSTAD — Telefon 40 33
Stilrena GRAVVÄRDAR i granit och marmor utföras. Specialritningar och förslag till gravanläggningar lämnas på begäran. **Porträtt** i granit och brons utföras konstnärligt. **Allt i humana priser.****Mineralvattenfabriken Falken**
rekommenderar sina drycker för julen:
Vichyvatten, Sockerdricka, Pommac, Tonic, Låskedrycker alla slag. **Julmust, Juldricka, 5 och 10 l.****NICKEBO RESTAURANG**
Naturskönt läge vid Klarälven. Öppet året om. Sommartid terrassvering.
Lunch, middag och supé från 2:—.
Förstklassig konsert- och dansmusik.**HABKO****Trävaror o. byggnadsmaterial**
Handelsaktiebolaget Karl Olsson
Tel. 153 50 växel KARLSTAD

BETALD ANNONSPLATS

KIRUNA**ÖSTLUNDS**
SPECERI- & MATVARUAFFÄR
Hj. Lundbomsvägen 72 Telefon 3 33
Dagligen färskt **KÖTT** o. **FLÄSK**
Prima Charkuterivaror, Specierier, Konserver, Delikatesser m. m.
— **KORTVARUAVDELNING** —**STILFULLA FRISYRER**
utföras till såväl fest som vardag. — Brudslöjor och diadem till uthyrning. — Yrkesskicklig personal. — Praktik i Paris - Berlin.
WINSAS DAMFRISERING
Arent Grapegat. 17. Tel. 5 17**ALLT FÖR GENGAS**
såväl reservdelar som reparationer
Bröderna Backlunds Bilaffär
— Telefon 3 92 —**EN GOD PERMANENTNING**
är grunden till en hållbar frisy. Yrkesskicklig personal och moderna apparater garanterar ett gott resultat. Allt inom yrket hos
ASTA DUFVAS Damfrisering
KIRUNA Telefon 3 06**E. ESPLING**
Tel. 7 — KIRUNA
Stort lager — Billiga priser. Klänningstyger — Kapptyger — Kappor, Kostymer — Sybehör m. m., m. m.
— 5 % rabatt å kassakvitton —**STOR SORTERING** av
Hattar, Mössor, Handskar, Lösa skinn i
MODEAFFÄREN "W E A"
(f. d. KARIN SVENSSON)
Tel. 4 46 KIRUNA Tel. 4 46**GUSTINS**
MODERN HERREKIPERING
Tel. 3 39 — Kiruna — Tel. 3 39**ALLAS** gemensamma intresse är låga varupriser. Nedbringa Edra levnadskostnader genom köp i **KONSUMTIONSFÖRENINGEN KIRUNA M. O.**

MÅLAREMÄSTARE

Herman Eriksson

Hantverkaregat. 26 B

Tel. 6 50

Utför allt vad till yrket hörer

— INFORDRA OFFERT —

MAGDA JOHANSSONS BAGERI

Laestadiusgat. 9 B

Tel. KIRUNA 1 92

ALLTID GOTT BRÖD!

NORRBOMS EFTR.

(P. ERIKSSON)

Speceri- och Matvaruaffär

REKOMMENDERAS

Tel. KIRUNA 5.

V. AHLSTUNDS MÅLERIAFFÄR

Hantverkaregat. 32

Tel. 8 46

REKOMMENDERAS

UTFÖR ALLT I BRANSCHEN

Hos THULE Matvaruaffär

Tel. 315 — KIRUNA — Tel. 315.

Väl sorterat lager i
Specier, Kött Fläsk,
Frukt o. Konfekt**ALLT för det moderna hemmets
Möblering**

köpes till förmånliga priser i

Löfgrens Möblering — Sven Lindgren
Telefon 424 KIRUNA**Martinssons BAGERI**rekommenderar sina tillverkningar
av Franska, Limpor och Skorpor
samt grovt bröd.

KÖPMANGAT. 9 B

TEL. 597

Filialen: Hj. Lundbomsväg. 84. Tel. 806

Utbildade Fackmänställa sin mångåriga erfarenhet till
Eder tjänst för att sy Eder en ny
kostym eller ulster. — Vi kunna ga-
rantera ett förstklassigt arbete.**J. E. PERSSONS SKRÄDDERI**

Tel. 191

Affären Arent Grapeg. 7

LINDÉN**BYGGNADSVIRKE** alla
slag, hyvlat och ohyvlatListvirke, dörrar, stegar, flaggstänger,
papp, spik, Torex, tegel o. cement m. m.
PLYWOOD (kryssfanér)

Telegrafadr. Lindén Kiruna Tel. 48

Manufaktur- och Kortvaruaffär**Ida Modins Eftr.**

Tel. 50

KIRUNA

Tel. 50

Väl sorterat lager

Billiga priser

HEDERSGÅVOR i silver och tenn— det är gedigna och värdefulla
presenter, som alltid skattas högt.**J. A. Gidlöws Guldsmedsaffär**

Föreningsgat. 11

Tel. 1 13

En god CIGARR eller CIGARRETT

smakar ypperligt efter middagen.

Den finns i

LUNDGREN'S TOBAKSHANDEL

Tel. 6 10

BURGMANS

Ur- & Optiska affär

Tel. 562 KIRUNA Föreningsgat 5

Fullständig sortering:

Fickur - Armbandsur - Väggar
Glasögon expedieras efter recept.
Glasögonbågar i rikhaltig sortering
Reparationer av alla slag utföras
till humana priser.**DAMER!**Skall Ni permanentas, välja frisyr,
färga Edert hår, klädas till brud,
eller önskar Ni ett gott råd,
vänd Eder då med förtroende till**JUHLINS DAMFRISERING**Snabb expediering av skicklig personal
Tel. 5 19 Hj. Lundbomsv. 46, Tel. 5 19**MÅLAREMÄSTARE E. HOGDIN**

Hj. Lundbomsv. 84.

Tel. 3 58

UTFÖR ALLT INOM YRKET.

— INFORDRA OFFERT —

Kiruna Vulk- & Regummeringsverkstad

JOHN HÖGSTRÖM

Tel. 3 80 KIRUNA - Tel. 3 80

Försäljning och reparation av

BILDÄCK, SLANGAR samt CYKLAR

Moderna

FINSKA BASTUN

Rikstel. 520. (E. Stralström)

RekommenderasÖppet: För Damer: torsdagar kl. 2—10
För Herrar: fredagar 1—10 och
lördagar kl. 1—9. - Våg finnes!**A.-B. EDVIN MARTINSSONS
JÄRNAFFÄR**

Telefon 4

KIRUNA

STOR SORTERING. LÄGSTA PRISER

— SPORTARTIKLAR! —

MÅLARMÄSTARE**K. A. Jonsson**

Konduktörsgatan 17.

Telefon 245.

Drick Sigill-Kaffet

Finnes endast hos

H. JAKOBSSON

Kiruna 302

Telefon 92

KIRUNA BLOMSTERHANDEL

Nils Bergbom

Flerårig praktik - Modernt binderi

Bästa sortering

KARL KÄLLÉNS

Färg- & Kem.-Tekn. affär

Tel. 598 KIRUNA Tel. 598

Färger - Fernissor, - Tapeter

Tekniska och Sjukvårdsartiklar

ASPMANS**BLECK- & PLATSLAGERI**

REKOMMENDERAS

Utför allt vad till yrket hörer.

snabbt och billigt.

Stingsgatan 10.

Tel. 3.

CENTRUM

KIRUNA

Telefon 510

REKOMMENDERAR sin väl sorterade

— HERREKIPERING —

**ALLTID FÄRSKA BAKVERK
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN**

(PAUL LAVÉN)

Tel. 109

Tel. 109

TÄRTOR — EFTERRÄTTER

BROR JOHANSSONS**ELEKTRISKA - Rikst. 293.**Utför alla inom yrket förekommande ar-
beten, såväl ljus som kraft. Ständigt la-
ger av förstklassig material i ledningar,
strömbrytare och kontakter, kokappa-
rer, strykjärn och dammsugare.
Vid större anläggningar infordra offert.**CAFÉ ROYAL**

REKOMMENDERAS

Gott kaffe med bröd från eget ba-
geri. Choklad och te samt smör-
gäsar. Beställningar mottagas
tacksamt Tel. 575**KOLSVÄ****GUTTSTA BRYGGERI
KOLSVÄ**Rekommenderar sina välkända tillverk-
ningar av **MÅLTIDSDRICKA**
tappat å 5 o. 10 liters glasflaskor samt
LÅSKEDRYCKER och **VICHYVATTEN**
Telefon Kolsva 21**KRISTDALA****PARKERA CYKELN**

med det patenterade

cykelstödet "ELITO"

Praktiskt! Hållbart! Effektivt!

Efterfråga detsamma hos cykel-
handlaren. Tillverkare o. partiför-
säljare:**ELIAS TÖRNGRENS MEK. VERKSTAD**
Kristdala**KRISTIANSTAD****Pälsateljén, E. ÅGREN**

STÖRSTA SORTERING I PÅLSVERK

Tel. 1902 Östra storgatan 41 Tel. 1902

INDUSTRIRESTAURANGEN

KRISTIANSTAD

Erkänt god mat. Propra

lokaler. Humana priser

Direktion: Skånes Allmänna Restaurang-
aktiebolag.**A.-B. BJÖRKLUND & C:os**

NEJLIKEODLINGAR I HAMMAR

KRISTIANSTAD

Landets största specialodling i sitt slag
Nejlikor i alla variationer erhållas hos
varje blomsterhandlare i riket.**VI SÄLJA**alla slag av byggnadsmaterial till
patsens lägsta priser. Ljusneply-
wood och Jonitex. Ivä cement.**CARL NILSSONS TRÄVARUAFFÄR**

Kristianstad

Telefon 11

Filial Långebro. Telefon 1 13

KOPPERSLAGERI och**MEKANISK VERKSTAD**Arbeten utföras omsorgsfullt
och billigt**EKSTRÖM & SON**

Tel. 259, 2359. Industriomr., Kristianstad

BYGGMÄSTAREFIRMAN

BRÖDERNA PERSSON

Kontoret: Ö. Storgat. 42 - Tel. 14 67

— Kristianstad —

Utför alla slag av byggnadsarbeten

KUNGSBACKA

HJELMFORS GARNER
REKOMMENDERAS
Kemisk tvätt och färgning emottages
Telefon 126.

FORSBÄCKS
MÖBELSNICKERIFABRIK
REKOMMENDERAS

ESKILSTUNA-BODEN
KUNGSBACKA — Tel. 8 och 383
Välsorterat lager av byggnadsbeslag,
hushållsartiklar och lantbruksredskap.

KUNGSÖR**UTAN LICENS**

kan Ni ännu köpa dessa utmärkta kopplingar.
"Gå in för" att till de installationer Ni skall göra i år använda: Lavoarkranskopplingen "Bogårdh" och Spolcisternkopplingen "Standard" av vilka under 1939 — deras första år — såldes c:a 5,000 st.
Kungsör i dec. 1942.
TH. BOGÅRDH — Tel. 2 07 & 115
Postgiro 90558

Nya Hembageriet

— Martin Skog —
KUNGSÖR, TEL. 188

Rekommenderar sina förstklassiga tillverkningar.

Byggnadsfirman
BRÖDERNA HEDBERG
Kungsör. — Tel. 116—315

Utför nybyggnader och reparationer
INFORDRA OFFERT

KUNGÄLV**KUNGÄLVS MÖBELAFFÄR**

— I VAR JOHNSON —
är Eder bästa inköpskälla vid behov av möbler av alla slag, mattor o. armatur. Stor sortering. Efterhör våra priser. Resan lönar sig. Tel. 269

Allt Ni behöver i Cykel- & Sportbranschen, Radio o. Gummiskor m. m. finnes i
CYKEL- & SPORTCENTRUM
A. GUSTAFSSON. Tel. Kungälv 311
GAMLA CYKLAR tagas i utbyte

CARL JOHANSSONS EFTR.
BJÖRKLUND & EDVARDSSON
BAGERI — Västra gatan 18
Tel. 194.
REKOMMENDERAS

Vid behov av
VÄRME- & VATTENLEDNINGAR
vänd Eder med förtroende till
ALGOT AXELSSON
KUNGÄLV — Tel. 146

BETALD ANNONSPLOTS!

KÖPING

MANUFAKTURLAGRET
GUSTAF PETTERSSON, KÖPING
Telefon 629

God sortering i arbetskläder, skinnvaror, tricot- och yllevor för herrar, damer och barn.

KÖPING

Motorcentralen SVEN BLIXT
Tel. 118 KÖPING Tel. 118
utför alla slag av
Bil- och
MOTORREPARATIONER

BETALD ANNONSPLOTS

LANDSKRONA

INSTITUT BEAUTÉ, Skönhetsalong
Östergat. 17. Landskrona. Tel. 10 65
OBS! NY REGIM!

Ansiktsbehandling, specialbehandling, make up, manicure, pedicure, färgning av ögonfransar och -bryn.
Elevbehandlingar halva priset.

LIDKÖPING

TANDLÄKARE
ERIK NYQVIST

Skaraborgsbanken — Ingång B
LIDKÖPING — Tel 57
Mottagning måndag—fredag 10—2,
5—6, lördagar 10—2

KARLSSON & ARTIG, Glasmästeraffär
Tel. 149 LIDKÖPING Tel. 149
Fönsterglas, Spegelglas, Favoritspeglar, Mattslipat glas, Muslinsglas, Ramlister jämte inramning, Katedralglas, Ornaments- och Kulörta glas. Glastegelpannor m. m.

EFVERTS KONDITORI
Rekommenderar sina förstklassiga tillverkningar av tårter och allt vad till ett konditori hör. SNABB LEVERANS, BILLIGA PRISER.
Mellbygatan 3 Telefon 165

- LIDKÖPINGS BILVERKSTAD -

utför alla slags bilreparationer, mek. arbeten, svetsningar m. m.
Gediget arbete. Billiga priser.

Lastbilscentralen

utför alla slags transporter.
Namnanrop: LASTBILSCENTRALEN

G. Åd. Roséns Spannmålsaffär
Lovene
Köper och säljer: Spannmål, kraftfoder och gödningsämnen.

BRÖDERNA SJÖHOLMS
- PLÅTSLAGERI -
Östergatan 19 - LIDKÖPING
REKOMMENDERAS
— Telefon 10 92 —

Ekiperat Eder hos
ERIKSSONS
Herr- & Gossekipering
Nya Stadens Torg 11 LIDKÖPING Tel. 90

Målningsarbeten av alla slag
utföras till moderata priser. Reellt arbete garanteras.
Carl-Eric Ericson — Måleriaffär
Tel. 10 94.

STANLEY HALLER
SPECERI-, MJÖLK- & MATVARUAFFÄR
Esplanaden 30, Telefon 598
REKOMMENDERAS

LIDKÖPING

Besök AMERICAN BAZAR
LIDKÖPING TEL. 652
där erhåller Ni alltid de senaste nyheter-
na i Dam- & Barnhattar, Gossmössor,
Klänningstyger & Klänningar, Koftor,
Jumpers, Underkläder, Strumpor, Van-
tar, Skjortor, Kragar, Slipsar, Handsticka-
de Täcken, Filtar, Reseffekter & Para-
plyer m. m.

LINKÖPING

DEN RÄTTA STRUMPAN
till det rätta priset finner Ni hos oss.
Dam-, Herr- och Barnstrumpor i finare
och grövre kvalitéer i ett urval som ger
er möjlighet att finna det Ni önskar.
Manufakturlagret "GÖTA"
Storgatan 38 LINKÖPING

Modeaffären NINETTE

(B. SVENSSON)
Platensgatan 7. LINKÖPING. Tel. 41 70
REKOMMENDERAS!

BAUER & ANDERSSON
Färgeri- och Kemisk Tvättanstalt
Tullgränd 4 LINKÖPING Tel. 24 44
Vårt motto:
Gott arbete och humana priser

FÖR HEMMET! Tel. 665
Fätöljer i olika stilar och prislägen.
2-mans Ottomansoffor, Köksottoma-
ner, Stålottomaner. Omstoppning och
omklädning av möbler o. madrasser.
Efterhör våra priser.
STOPPMÖBLER, Kungsgatan 41.
NILSSON & EDOFF

CYKLAR —
Stor sortering — Låga priser.
Reparationer utföras omsorgsfullt.
TANNEFORS CYKELAFFÄR
Nya Tanneforsvägen 54 - Linköping
— Telefon 37 73 —

CONRADS MÖBLER & RAMAR
CONRAD JOHANSSON.
Möbelutställningslokal och kontor:
Djurgårdsgat. 2. — Tel. 28 13
Glasmästeri, Ramar, Tavlor, Rullgardiner
och Mattor — Apotekarg. 7. — Tel. 40 76.

C. A. ROSÉNS Begravningsbyrå
Etablerad 1877. Inneh.: Gustaf Stillström
LINKÖPING
Apotekaregatan 17 (vid domkyrkan)
Telefon 217, ankn. bostaden. Efter stäng-
ningstid även 43 46.

AUTOMOBILFIRMAN
VILHELM ERICSON
KONTOR, UTSTÄLLNING, SERVICE
Kungsgatan 1—3. Linköping. Tel. 67 00

ÖSTERGÖTLANDS
KREATURSFÖRSÄKRINGS-BOLAG
Linköping. ÖMSEIDIGT. Stiftat 1876
Häst- och Nötkreatursförsäkring
Foster- och Fölförsäkring.
Häsförsäkring genom hrr Veterinärer,
dock kunna föl under födelseåret även
försäkras utan veterinärbesiktning.
OBS! Fri veterinärbesiktning vid för-
säkring av lantbrukshästar.

H. HANZONS Möbelverkstad
HJALMAR ERIKSSON & C:O
Telefon 11 48 — LINKÖPING
Beställningar utföras av såväl
enklare som finare möbler. I an-
tika o. moderna stilar. Renove-
ringar utföras.
— Allt till moderata priser —

BYGGNADS A.-B. AUG. NETZ

Telefon 10 77, 477

— LINKÖPING —

NY- OCH OMBYGGNADER

Resande till Linköping!

Intag Edra måltider å

RESTAURANTEN

Hantverkaregatan 1

GOD OCH BILLIG MAT.

Linköpings Kaféaktiebolag

LINDS BAGERI

Rekommenderar sina tillverkningar av Matbröd, Kaffebröd, Småbröd, Skorpor m. m. — Beställningar mottagas tacksamt - Tel. 53 70

JOHN BOKLUND & C:O

MÖBLERINGSAFFÄR

Ågatan 26 — LINKÖPING — Tel. 5 28

MATTOR — MÖBLER

BETALD ANNONSPLATS!

LULEÅ

SVEN NILSSONS

Reparationsverkstad

LULEÅ

Gammelstadsvägen - Tel. 19 60, Bost. 31 30

REKOMMENDERAS

Fullständig bilservice.

MARTHZ EKIPERING

Storgatan 26 Telefon 29 50

LULEÅ

Specialaffär i: Damunderkläder Strumpor, Corsetter, Klädningar, Blusar, Jumpers, Barnkläder, Herr- och Gossunderkläder m. m.

Årstidens Blommor

från egna driverier

Gustafssons Blomsterhandel

Tel. 11 21

Medlem av blomsterförmedlingen

CENTRALTRYCKERIET

LULEÅ

utför ALLT inom branschen korrekt, tidsenligt, snabbt.

Kortbeställningar dagsleverans

Telefon 29 76

Telefon 29 76

Bürén & Nilsson

1:a klass Herrekipering & Herrkonfektionsaffär. LULEÅ Tel. 22 60

REKOMMENDERAS

V. & A. Anderssons**MÅLERIAFFÄR**

Kungsgat. 16 — LULEÅ — Tel. 21 63

EILLACKERINGSVERKSTAD.

Besök ÖHLÉNS!

Stor sortering i grövre och finare skodon.

E. A. Öhléns Skoaffär A.-B. Malmberget tel. 45, Gällivare tel. 71

A. Å. ÅBERGS BAGERI

Kaptensvägen 11. Tel. Malmberget 199

Dagligen färskt bröd, såväl kaffesom matbröd. — Särskilt rekommenderas mina omtyckta skorpor

Lämpligaste PRESENTEN köper Ni i

J. A. ANDERSSONS

MÖBELAFFÄR

Telefon 41 Malmberget Telefon 41

Skidor Stavar, Bindningar m. fl. vintersportartiklar.

Nyhet:

Splittkonkskidan med lignostonekant

O. Löfströms Cykel- & Sportaffär

Telefon 5 MALMBERGET Telefon 5

Elvira Lindéns Fotoateljé

Tel. 3 83 MALMBERGET Tel. 3 83

PORTRÄTT, MULTIFOTO

Amatörarbeten, Förstoringar

Vid behov av PRIMA VAROR

vänd Eder med förtroende till

H. Sundvalls Livsmedel

Tel. 258 Malmberget. Tel. 192

NYA HOTELET

MALMBERGET - REKOMMENDERAS

(Inneh.: FRU EMMA FORSELL)

Tel. 178. Telefon å resanderummen.

MARKLUNDS MATSALAR

Köpmangat. 2 - Malmberget - Tel. 269

REKOMMENDERAS

God och vällagad mat. Humana priser.

CARL W. L. ANDERSSON

Tel. Malmberget 353

Musik-, Foto- & Pappershandel

Grammofoner och skivor alltid på lager.

LA LANDERS - Malmberget

Sedan mer än 30 år den goda inköpskällan för

Kappor, Kostymer, Klädningar, Rockar, Tyger, Högtidskläder.

Modern Dam- och Herrservice.

Tel. Malmberget 57

VID BEHOV AV BIL

Ring 116 eller 151

Malmberget

S. BLOMQVISTS BILSTATION

Massage, Sjukgymnastik, Värmebehandl., Elektrisk behandl., Kvartslampa etc. — Fotbehandling med den mod. Beldamapparaturen, smärtfritt. Beställningar av hälfofsstöd efter fotavtryck samt åderbräcksstrumpor efter mått mottages tacksamt.

GABRIEL SUNDSTRÖM

Leg. sjukgymnast. Fotspecialist

Köpmang. 5. Tel. 363

GYNNA ANNONSÖRERNA!

ENGSTRÖMS EFTR.

(E. Pettersson)

Tel. 85

KAPPOR, MANUFAKTUR SY-BEHÖR och MODEVAROR
REKOMMENDERAS

EL. INSTALLATIONER

i Malmberget, Gällivare samt å Gällivare landsbygd utföras. Ring tel. 297.

EMIL MATTSSON, Malmberget

HARTVIG CARLZON

Speceri- & Matvaruaffär

Tel. 1 09

MALMBERGET

S. A. Lundströms

Lastbilsåkeri & Vedförsäljning

REKOMMENDERAS

Tel. MALMBERGET 282

J. W. Sandstedts

Installationer av värme och vatten

Rekommenderas.

Införda offert. Tel. Malmberget 71

EN FIRMA MED FÄRG

A. O. Palm

MALERI — Tel. Malmberget 4 36

Marklunds**BILSTATION**

Tel. MALMBERGET 3 69

J. A. Fredriksson

utför sten- och cementarbeten samt entreprenadarbeten.

Även Lastbilsåkeri.

Telefon Malmberget 409

Skogs Diversehandel

Koskullskulle. Tel. Malmberget 111

REKOMMENDERAS

KRISTIN OLSSONS EFTR.

(G. Engblom)

Telefon 322

REKOMMENDERAS

H. ÖSTMANS

SKO- & LÄDERAFFÄR

Tel. 243

Tel. 243

REKOMMENDERAS

RYDSTRÖMS BRÖD

ÄR OMTYCKT — KÖP DET!

Telefoner: Bageriet 2 44, Bostaden 2 50

MALMBERGET

J. W. SMEDBERGS

— Läskedrycksfabrik —

Malmberget. Tel. 108 Rekommenderas

BAD & TVÄTT

Karbad, äkta finsk bastu! Hushållstvätt med och utan mangling. Hemtvätt med strykning. Industritvätt. Allt utföres omsorgsfullt.

**Malmbergets
BAD- & TVÄTTINRÄTTNING**
Tel. 1.

MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK

Elektrobehandling. Ljusbad, Kvarts- och övriga medicinska bad samt sanitetsbad utföres av leg. sjukgymnast.

Mottagning, tel. 1 Malmberget.
Vördsamt **J. A. SPETS**

BETALD ANNONSPLATS!

MALMÖ**RESTAURANT LORRY**

Stortorget 9 Tel. 196 45
Serverar god och välagad mat till humana priser
— Vi rekommendera ett besök —

CAFÉ RUNDELN

— Mäster Nilsgatan 8 —
serverar alltid gott kaffe med bröd. Låskedrycker, the m. m.
REKOMMENDERAS

Astrid & Ediths Matsalar

Västergatan 13 Tel. 148 76, 174 45
REKOMMENDERAS

Brunnsborrningar

utföres av **A Persson**, Malmö. Tel. 119 60
Fridhem, Postadress Hindby

ELEKTRISKA A.-B.**Erik Borgström**

MALMÖ

IVAR IVERSON & C:O

(Inneh. Oscar Gustafsson)
Gråbrödersg. 8. Tel. 718 35 (växel), Malmö
Bokbinderi, Kontorsboks- och Kartongfabrik. Linjeringsanstalt

Teaterkaféet - Pildammarna

REKOMMENDERAS
OLGA HELLQVIST

BEG. SKRIVMASKINER

fr. kr. 40:—, Räknemaskiner fr. kr. 100:—
Full garanti

ÅTVIDABERGS

Östergatan 1 — MALMÖ — Tel. 223 64

FOTO - GRAMMOFON - RADIO

Framkallar — Kopierar — Förstorar

STÖLTENS

Gust. Ad Torg 47 Ö. Förstadsg. 29
Hamngat. 1 Tel. 710 80 Bergsgat. 3

MATH. MÅRTENSSONS EFTR.

(Inneh.: ELLA JACOBSSON)
Linnég. 25 Limhamn Tel. 502 52
Etabl. 1899.

CONDITORI & CAFÉ

1:a klass Hembageri
Specialité: Kaffebröd och småbröd

Byggmästare KARL LARSSON

Säfstaholmsgatan 9 - MALMÖ
Tel. 279 10, 170 53.

Utför nybyggnader och reparationer. Infordra offert.

**MARMOR, KALKSTEN
och GRANIT**

INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON
— Villa Daisy, Mariedalsvägen —
MALMÖ Telefon 153 80

Kungshörnan Konditori

Kungsgatan 1

REKOMMENDERAS

SKÅNESTUGAN

— Mäster Johansgatan 12 —

REKOMMENDERAS

Kafé WILHELMINA

St. Nygatan 46 — Tel. 297 77

REKOMMENDERAS

Söderbergs Konditori

Kalendergatan 10 — Tel. 274 92, 217 49

— REKOMMENDERAS —

Byggmästare HUGO ÅBERG

Regementsgat. 56 — Tel. (växel) 717 90

UTFÖR Nybyggnader och ombyggnader.
VERKSTÄLLER Värdering o. besiktning

KAFÉ SKÅNELAND

Ö. Förstadsg. 3 Tel. 266 63
Serverar GOTT KAFFE, GODA SMÖR-
GASAR, THÉ, SAFT, MJÖLK och
LÅSKEDRYCKER

— Vi rekommendera ett besök —

LUMP- & SKROTAFFÄREN

Exercisgatan 18 — Tel. 214 43

Köper Lump, Järn och Metallsrot
m. m. till dagens högsta pris. Säljes
till dagens lägsta priser.

ERIC PERSSON.

MALMBAREN

Drottningg. 6 - Tel. 120 97

Rekommenderar sin mat
Självservering, inga drickspengar.
Konditoriserivering.

Restaurant S. Görman

S. Förstadsgatan 36 — Tel. 237 70

LYRANS MATSALAR

(Inneh.: K. SCHARNELL)

Gråbrödersgatan 7 — Tel. 226 49

REKOMMENDERAS

Adelgatans KONDITORI

Adelgatan 3 — Tel. 151 34

REKOMMENDERAS

MATTOR

Gardiner - Möbeltyger - Draperi-
tyger m. m. Alltid största urval till
förmånliga priser.

A.-B. Orientaliska Mattaffären
Skandinavians största specialaffär
Södergat. 18 MALMÖ Södergat. 18

Olof Hanssons BILVERKSTAD

Slussplan - MALMÖ - Tel. 271 26

Bostad: Kvarnby 212

ALLT I BRANSCHEN

Specialverkstad för Dodge, Chrysler, Plymouth, Renault

C. F. Welinders Skrädderiaffär

Södergatan 19 MALMÖ Telefon 214 15

Vårt 1:sta klass Dam- & Herrskrädderi
rekommenderas. De högsta kvalitétéer
å in- och utländska tyger

Köp alltid KÅ-KÅ-MARMELAD

Apelsin-, Aprikos-, Äpple-, Hallon-, och
Lingonsylt. Garanterat rena naturpro-
dukter — högfina kvalitétéer. Förpack-
ningar i halvkilosglas.

Äpplemarmelad även i helburkar
KAFFE- & KOLONIALAKTIEBOLAGET
N. Vallgatan 44, MALMÖ.
Tel. Linjeväljare 230 71, 225 82

Aktiebolaget**J. PERSSONS Eitr.**

MALMÖ

Tricotage, Strumpor**Garn och Vävnader**

En gros

Cederholms Byrå

Grundad 1914

Löjtnantgat. 8. MALMÖ. Tel. 226 96
Bokföring - Revisioner - Rättshandlingar

BETALD ANNONSPLATS

MJÖLBY

Intag Edra måltider på

BELLEVEUE Matsalar & Café

Föreningsgatan 1 Tel. 695
där serveras alltid god mat till hu-
mana priser - Abonnenter mottagas

WESTERGRENS KONDITORI

Telefon 5 85

REKOMMENDERAS

— Fullständig Konditorirörelse —

REMNER'S Fotografiska affär

Föreningsgatan 5 Tel. 552

Specialaffär för amatörfotografer.

Reklam- och industrifotografering.

Atelier för det populära **Ultrafoto**

MORA

Ilva Danielssons

DAMFRISERING

MORA Tel. 679

Allt inom modern hårvård.

— Moderna apparater —

Skicklig dipl. damfrisörka.

Framkallning, kopiering, förstoringar,
skioptikonbilder och fotograferingar
utföres av

SAM. LAWSON

Reparationer av Kameror utföres.

MORA. — Tel. 101.

Kostnadsfria råd o. upplysningar be-
träffande allt inom amatörfotografering
lämnas!

Frosts Rostfria knivar

med skärpa

I ändamålsenliga typer och modeller
FÖR SPORT, JAKT OCH FISKE

Till salu hos:

JÄRN- OCH SPORTAFFÄRER

BÖHLMARK & C:o, MORA

STEGEN av stålrör eller duraluminiumrör finnes i specialkonstruktioner för industrier, brandväsende och fastigheter. Även byggnadsställningar, grindar, räck och staket av stålrör tillverkas! Begär utförlig katalog.

Tillverkare: **WI-BE, Mora. Tel. 4 80**

Isidor Holms Bleck- & Plåtslageri
Telefon 86 MORA Telefon 86
Tillverkar och försäljer:

BLECKKÄRL i parti och minut
Utför alla slag av
PLÅTSLAGERIARBETEN

CENTRALTVÄTTEN

Tel. 6 38. Inneh.: A. Östberg. Tel. 6 38
En modern maskintvätt till allmänhetens tjänst. — Snabb expedition. — Skonsam behandling av kläderna.

MORA GJUTERIAKTIEBOLAG

Rikstelefon 71 MORA

REKOMMENDERAR

sig till utförande av allt slags

Gjutgods, såväl **Byggnads-** som grövre och finare **Maskingjutgods.****Fordrande amatörer**

gå alltid till specialisten för
FRAMKALLNING och **KOPIERING**
Anlita alltid oss, vi garanterar kvalitet till humant pris.

POLYFOTO Harald Loqvist
MORA Telefon 6 42

Carl Anderssons Knivfabrik

MORA — Tel. 42.

Landets äldsta och förnämsta fabrikat av tälj- och slidknivar, dolkar m. m.

FRISKS SNICKARVERKSTAD

Hantverkaregatan Mora Telefon 5 84

Kompletteringsmöbler**Köksinredningar****Reparationer****VID INKÖP**

anlita alltid

Koop. Föreningen

Ovan Siljan

Färskt bröd dagligen

fås i

P. E. SVANSTRÖMS BAGERI

MORA - Tel. 20

Beställningar till fester o. d. emottagas.

Beus & Mallson A.-B.

Skogsredskap — Tillväxtborrar.

MORA — Telefon 32.

TRYCKSAKER

för handel och industri

A.-B. WASATRYCKERIET

Mora Tel. 342

SVESSES ADVOKATBYRÅ

MORA

Juridiska uppdrag av alla slag.
Tel. 455 och 488

Innehavare Advokat A. AULIN

HELMERS KONDITORI

(H. CLAESON).

KYRKOGATAN, MORA. — TEL. 11.
Serverar och försäljer förstklassiga varor i förstklassiga lokaler. Alla slags konfekttyper av egen tillverkning.
— Terrasserering —

Gå till

MORA KAFFESTUGA,

om Ni tycker om gott kaffe med dopp!

J. ABERGS SLAKTERI A.-B.

garanterar

FRISKA, GODA MATVAROR
VARJE DAG

Högsta kvalitet på kött och korv.

P. AXELSONS**Handelsträdgård**

MORA 363

REKOMMENDERAS**MOTALA****Byggm. SIXTEN REHNSTRÖM****HYDDMARKEN — Tel. 803**
utför**NYBYGGNADER** o. **REPARATIONER** till moderata priser**MJÖLKBAREN**

Stora Torget - Motala - Tel. 9 07

Goda, billiga rätter. Smörgåsar, mjölk m. m. — **KAFFE****Anna Johanssons Eftr.****BAGERI & KONDITORI**Drottninggatan 21 - MOTALA
Telefon 441

Vår konditoriservering rekommenderas

NORRKÖPING**OHLSSON & ANDERSSON**

Snickeri- och Byggnadsfirma

Norrköping — Telefon 21 64

UTFÖRA: Alla slags Snickerier, Villa-
byggnader, Fullständiga Kyrko-
restaureringar, Butiksinredningar,
Reparationer m. m.
OBS! Humana priser.

Låt Permanenta och fingervåga
Edert hår

hos

HALLINGS

Drottninggat. 12. NORRKÖPING

RÖRLEDNINGSBETEN

av alla slag för gas, vatten, avlopp, värme samt reparationer utföres omsorgsfullt och billigt.

DAVID ANDERSSON,
Gas- & Vattenledningsentreprenör

GUSTAF FR. SVENSSON, Glasmästare
& Glashandel, Norrköping, Hospitalsg. 24.
Telefon 215 70. Försäljer alla sorters Fönsterglas, Råglas, Katedralglas, Spegelglas till partipriser i parti och minut. Tavelinramningar och insättningar av glas till billigaste pris. **Stor sortering.**
Fotografiramar och Speglar.

E. BJÖRKLUND & C:O**PAPPERENGROS**

G:a Rödstugugatan 1 B

Tel. 211 22 o. 212 99.

Kjellman & Bothvidsons Tryckeri

(inneh.: N. HELLRON)

Trädgårdsgatan 1. Tel. 200 56.
Smakfulla Visit- och Bjudningskort.
Utför alla slag av Trycksaker för handel och industri

Snabbt utförande — Humana priser.

KNUT HAGBERG

— Fabriksaktiebolag —

— Norrköping —

TILLVERKAR FINARE KVALITÉER AV HERRTYGER**VID MÖBELKÖP**

vänd Eder med förtroende till
A.-B. APPELGREN & SVENSSON
MÖBLERINGSÄFFÄR, V. Kungsgatan 18, Norrköping. Tel. 227 96
STILMÖBLER — LAGA PRISER

MOR ANNAS**HEMBAGERI & KAFFESTUGA**Hospitalsgatan 23 - Norrköping
Telefon 222 26.

Beställningar mottagas tacksamt!

NORRKÖPING'S Stav- & Lådfabrik

Lindövägen. Tel. 226 61, 233 91

Doktor R. FRÖLINDER**SKEPPARGATAN 56**

Mottagning:

Månd. o. fred. 10—12 f. m., tisd. o. torsd.
3—5 e. m., lördagar 1—2 e. m.

Övriga tider enligt överenskommelse per telefon 285 00

GUSTAF NYSTRANDS EFTR.

NORRKÖPING

Kolonialvaror - Kaffe - Sill

Telefoner 200 10 — 214 87

ERIC W. JONSSON**MURBRUKSFABRIK**

Tretong, Mellanväggsplattor, Grus, Sand,

Singel, Makadam

Stockholmsvägen 16 — NORRKÖPING

Tel. 204 75, 240 66, bostad 215 38

INGENJÖR S. A. BOLINS**Elektriska Installationsbyrå**

Skolgatan 10

Telefon 238 41

Utför Nyanläggningar och

Reparationer av alla slag

NEONANLÄGGNING**KAJSAS HEMBAGERI**

NORRKÖPING

V. Nygatan 15

Telefon 230 28

REKOMMENDERAS!

NORRKÖPING**FIRMA MARTIN JANSSON**

Godsgatan 11. Telefon 244 98
— NORRKÖPING —
Säljer: Byggnadsmaterial.
Utför: Asfalt- o. Isolationsarbeten,
Massagolv m. m.

BETALD ANNONSPLATS

NORRTÄLJE**MÄLARDALENS****LANTMANNAFÖRBUND.**

f. u. p. a. NORRTÄLJE

Köper: Spannmål, Fröer samt Stråfoder.
Säljer: Kraftfoder Gödselmedel, Utsäde
samt övriga jordbruksföremådenheter
Telefon 417, 517, 767. — Kvarn 231.

Norrtälje Rörledningsaffär

E. R. ÅKERLUND.

Verkstad: Posthusgat. 7. — Norrtälje
Telefoner: Verkstaden 479, bostaden 434
Utför: Värme-, Vatten- & Avlopps-
ledning samt alla slags Sanitärinred-
ningar — Rör, Rördelar, Pumpar, Sani-
tetsgods m. m. på lager.

NYBRO**MELLSTRÖMS**

Elektriska Byrå Eftr.

Tel. 269 — NYBRO — Tel. 269
— Auktoriserad Philipsförsäljare —
Reparationer utföres av fackman till
billiga priser.

KOSTYMHÄNGARE

Välgjorda, starka, billiga. Begär offert.

Aktiebolaget A. W. RYDÉN

Tel. Nybro 58 och 84. - Kristianstad 7 67

till hushållens tjänst

charkuteri

speceri

manufakturavdelningar

KOOPERATIVA

Örsjö

NYBRO

Flerohopp

Tandläkare

GÖSTA STREIJFFERT

Fabriksgatan 3

Mottagning kl. 10—12, annan tid efter
överenskommelse. Telefon 3 02

Kompletteringsmöbler

köpes förmånligast hos

MÖBELKOMPANIET - NYBRO**A.-B. Kalksandtegel fabriken NYBRO**

Försäljer: Kalksandtegel, bränt lertegel,
eldfast tegel, taktegel, cement o. kalk,
kronkalk, trädgårdskalk. Brunnsringar
och cementrör. Pool-block för grunder
och andra byggnader, tretong o. tretong-
plattor för golvbeläggning ytterväggar
och mellanväggar. Förstklassigt mur-
och putsbruk lämpligt för puts och mur-
ning av tegel, pool-block och tretong-
plattor. Reell behandling. Infordra offert
Telefon Nybro 69.

TANDLÄKARE

TORA TORÉE

Järnh. O. Nyvalls hus, Långg. 16, Nybro.
Mottagning kl. 11—12 och (utom lördag-
gar) kl 6—7. Telefon 183.

NYBRO**Madesjö och Örsjö
kommuners sparbank**

Öppen alla helgfria dagar 10—2

NYBRO KOSTYMPRESS &**KEMISKA TVÄTTANSTALT**

Telefon 439

REKOMMENDERAS

A.-B. CLAES ÅGREN

NYBRO

KOLONIALVAROR I PARTI

Tel. 11 och 61

NYBRO FASTIGHETS-**& UTHYRNINGSBYRÅ**

Storgatan 34 - NYBRO - Telefon 396
Förmedlar försäljningar av Stadsfastig-
heter och Lantgårdar. Uthyrningar m. m.
Försäkringsagentur.

BETALD ANNONSPLATS!

NYKÖPING**MJÖLKBAREN**

NYKÖPING

Bagaregatan 29

Telefon 17 63

REKOMMENDERAS

C. H. ALFREDSSON**BLOMSTERHANDEL**

Telefon 3 67 Stora Torget 2 Telefon 13 67

Nyköping

REKOMMENDERAS!

N. J:s LIVSMEDEL

— allt i matvaror på ett ställe, speceri-,
charkuteri-, bröd- och mjölkaffär.

Tel. 20 13 - Borgaregatan 12 - Tel. 20 13

A.-B. Exportlist

Hamnvägen, Nyköping.

Tel. 435, 109 och 1400

J. U. OLSSON

BYGGMÄSTARE

Strindbergsgatan 6 — NYKÖPING

Telefon 10 86. - Infordra kostnadsförslag!

**Södermanlands Läns
Fiskförsäljningsförening**

u. p. a.

Tel. 555, 551, 275 Nyköping. Tel. 61 Trosa

STRÖMMING, FJÄLLFISK, BÖCKLING

Färska och Prima varor

Läs

Södermanlands Nyheter!**NYKÖPING****Sörmländska****Lantmännens Centralförening**

Huvudkontor: NYKÖPING
Avdelningskontor i Eskilstuna, Flen,
Gnesta, Katrineholm, Strängnäs
och Södertälje

Mjöl, Spannmål, Torvströ, Fodermedel,
Kalk m. m.

NYNÄSHAMN**SKÅNEBAGERIET**

Tomtebovägen 10 — Tel. 888

— NYNÄSHAMN —

REKOMMENDERAS

Rör- & Installationsfirma**BRÖDERNA LARSSON**

Nynäshamn

Centralgatan 73

Tel. 895

Konditori ÄRLAN

NYNÄSHAMN — Telefon 10 95

REKOMMENDERAS

EINAR ABRAMSSONS**Elektriska Installationsaffär**

Fredsgatan 11 Nynäshamn Telefon 5 18
Armatyr, Radio, Elektriska Kokspisar
Värmeapparater, Dammsugare.

Representant för Elektrolux Kylskåp.
Installationsarb. och reparationer utföras

BENGTSSON & GJERDMAN**Rörledningsentreprenör**

Värme-, vatten- o. avloppsinstallationer
samt reparationer. — Infordra offert!
Tel. 700 Kapstensgatan 5

Snitt och kvalitet**LAGERSTRÖMS**

specialité.

WICKBERGS KONDITORI

Rådhusstorget — NYNÄSHAMN

Telefon 12 06

REKOMMENDERAS

NYNÄSHAMNS**FÄRGHANDELS A.-B.**

Centralgatan 12. Tel. 137 o. 584

Förbands-, Sjukvårds- o. Fotografiska
artiklar. Parfymeri m. m.

TRÄVAROR

av alla slag

MASONITE, TREETEX, PLYWOOD

SPIK och PAPP

Köpas fördelaktigast hos

Nynäshamns brädgård

IGELSTA TRÄVARU A.-B.

Centralgat. 57 - Nynäshamn - Tel. 2 70

Aug. Erikssons Eftr.**MÖBELAFFÄR**

Inneh. ISIDOR ERICSSON

NYNÄSHAMN Telefon 12 28

Välsorterat lager av Möbler, Mattor,

Gardiner m. m.

ORSA**TRYCKSAKER**

för industri, affärer och re-

klam förmånligast genom

BECKMANS TRYCKERI.

ORSA. - Tel. 247.

BRANDTS Vilohem & Pensionat
ORSA Tel. 173
Öppet året om. Ljusa, trevliga gästrum med utsikt över Orsasjön. Centralvärme, w. c. Moderata pensionspriser. Utmärkta promenadvägar. Medicinska bad, alla former, enl. Skodsborgsmetod. Kvartslampa. Examinerad sjukgymnast.
Innehavare:
Fru **SIGNE BRANDT-PETTERSSON.**
— Ölrättigheter —

OSKARSHAMN

A.-B. Eric Hagström
Skeppsmäklare, Speditörer, Haveriagenter
— Telegramadress "Hagström" —
Tel. 7, 46, 289 och 522
Ombud för de flesta in- och utländska rederier och assurancesföreningar
Lloyds-agents Oskarshamn

NY, MODERN
Lackerings- & Reparationsverkstad
Specialité: Cylinderborrningar med ny modern maskin. OBS! Nederlag för delar till Lockheed-bromssystem
BILREPARATIONER
(Inneh.: B. G. Persson)
Köpmangatan Fiskehamnen
Tel.: Verkst. & kont. 271. Bensin- & service. 709. Chef. bost. 635.

S. HELLGRENS EFTR.
Telefon 72 (A. Persson) Oskarshamn
SPECIALAFFÄR I KAPPOR
Damskrädderi & Klädeshandel
Lager av Wettergrens och egna fabrikat av Kappor
Ständigt sorterat lager av senaste modet

Bröderna Westerströms Skrotaffär
Telefoner: Affären 925, Bostaden 707
Uppköper till högsta priser: Lump, järn- & metallskrot. Utrangerade bilar m. m.
Upplag: Norra kajen och Köpmangatan 14, Oskarshamn.

ALMQVISTS EFTR.
Järn-, Sport- & Bosättningsaffär
— OSKARSHAMN —
REKOMMENDERAS
Tel. 229 - 257

RÖNNINGE

K. Engbergs Reparationsverkstad
Rönninge
REKOMMENDERAS

SKARA

NOCKES KONDITORI
ZETTERBERGS EFTR. H. SVANTESSON
Tel. 303 - SKARA - Tel. 303
Allt i konditoribranschen
Beställningar emottagas tacksamt

SKELLEFTEA

Bröderna Forslunds Automobilaffär
Telefon växel 12480 - SKELLEFTEA.
Försäljer samtliga General Motors automobilmärken. Tillverka och försälja BF.-hydrauliska tippar, BF.-gengassaggregat för ved eller kol. — Godkända av Statens Bränslekommission, Gengasbyrån.

En angenäm kväll
får Ni vid besök på
CITY, PALLADIUM eller RÖDA KVARN
SKELLEFTEA

SKÖVDE TANDKLINIK
Modern tandklinik med låga taxor. Tandläkare **FOLKE AHLIN.** Mottagningstid 9-1 och 6-7. Lördagar endast 9-1.
Annandag efter överenskommelse
Telefon 12 66

KVALITÉETS BRÖD
är brödet från
K. W. Bergkvists Bageri
Telefon 136 - Kyrkogatan 20 - SKÖVDE

Vid besök i Skövde, gå till
F. O. KJELLSTRÖMS
Färdiga DAMKLÄNNINGAR —
STRANDKÖFTOR — UNDERKLÄDER för Damer, Herrar och Barn
Prima varor — Lägsta priser
Telefon 332

Gaskök, Gasspisar och Varmvattenberedare
FÖR KÖK OCH BADRUM.
Tel 664 GASVERKET Tel. 664

RADIOLAGRET
SKÖVDE. Tel. 13 89
Antennuppsättningar - Reparationer
Försäljer: CENTRUM RADIO

1229 KONSTSTOPPNING
av alla slags vävnader, kläder, kelims, äkta schalar, äkta mattor m. m.
Uppmaskning av silkesstrumpor, maskinstoppning och märkning.
Affärstid: Vardagar 9-6, Lördagar 9-3.
Ateljé Konststoppen, Kungsg. 22, Skövde

BROR ALLERT
Åkeri och reparationsverkstad
Större och mindre lastbilar. Fullständig Reparationsverkstad. Bärgningsbil. Tel. Kontoret 788. Ankn. verkstaden 13 88.
Bost. Sveagatan 17. Tel. 788.

JUNGKVISTS Juridiska Byrå
Centrumhuset, Hertig Johans Torg, SKÖVDE
Jur. kand. och fil. dr. **Sigfrid Jungkvist.**
tel. 1254. Tel. 1254.

Besök Wivex
GOTT KAFFE — GOTT BRÖD
Rådhuset 16

MJÖLKBAREN
KYRKOGATAN 12. Tel. 14 39
REKOMMENDERAS!
God och vällagad mat - Billiga priser
Inga drickspengar

Skaraborgs Enskilda Bank
AKTIEBOLAG
Grundad 1865 Allmän bankrörelse
HUVUDKONTOR: SKÖVDE
Kontor: Stockholm, Falköping, Falköping-Ranten, Finnerödja, Floby, Grästorp, Gullspång, Götene, Hjo, Hova, Järpås, Karlsborg, Kvänum, Lidköping, Lyrestad, Mariestad, Moholm, Nossebro, Saleby, Skara, Stenstorp, Tibro, Tidaholm, Tidån, Tråvad, Töreboda, Vara, Vartofta, Vedum, Väring, Ålgårås.

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Utför: Värme-, Vatten och Avloppsledning, Hydroforanläggningar. Alla slags Reparationer utföras. Entreprenör för Vatten- och Avloppsledning i Skövde och Tibro. Dessutom entreprenör för Gas i Skövde.
NILS SNYGG
Telefon 12 59. Kåpplunda, Skövde.

WAHLGRENSEFTR.
— Reparationsverkstad —
Tel. 238 SKÖVDE Tel. 238
Reparationer av CYKLAR & MOTORCYKLAR samt mindre mekaniska arbeten. Försäljning av nya & begagnade cyklar samt reservdelar.

N. W. E. JULIENS KONDITORI
Etabl. 1856 Skövde

BETALD ANNONSPLATS!

SOLLEFTEA

GREENS Konditori
Tel. 111 - Sollefteå - Rekommenderas Wienerbröd, småbröd och tårter. Choklad och konfektyrer. Beställningar mottagas tacksamt och utföras omsorgsfullt.

C. A. GARNEIJS
— Bleck- & Plåtslageri —
(Inneh.: IVAR LINDSTRÖM)
Utför alla inom branschen förekommande arbeten i koppar, bleck, plåt och rostfritt. Begär offert.

SOLLERÖN

BETALD ANNONSPLATS!

STOCKHOLM

FISKAFFÄREN
Fleminggatan 101 — Telefon 50 46 36
REKOMMENDERAS!
Prima varor: Fisk, Frukt, Grönsaker, Konserver till billigaste priser. Delikat fetsill. God sandjordspotatis.
Ring 50 46 36!

En Hedersgåva från
AUG. LJUNGQVIST URMAKERI
är alltid välkommen
Beridarebangatan 23 a
Telefoner 11 16 48 och 21 16 49

Reinholds goda bröd
Birkagatan 28, Sveavägen 45
Götgatan 96, Nytorosgatan 38

LUMP och METALL
Skrot uppköpes till dagens högsta priser.
Firma J. A. JAKOBSSON
Ynglingagatan 6 — Telefon 33 38 87

Hotell Hellman
Bryggaregatan 5 - STOCKHOLM
65 RESANDERUM - BILLIGA PRISER
VART OCH KALLT VATTEN
Tel. Namnanrop - REKOMMENDERAS

**FIRMA NYA SVENSKA
SKROT A.-B.**

Solnavägen 21, STOCKHOLM

Telefon 30 65 23

KJOLPLISSERING

i moderna veck och mönster, märkning, hålsöm, brodering, stråveck, knapphål och knappslagning utföres fort och väl. Gamla plisséer ompressas. Order till landsorten.

"S P E C I A L" - STOCKHOLM

Tel. 10 43 71

Malmskillnadsgatan 23

Firma L. F. LENNSTRAND

Etabl. 1903

FREJGATAN 3 — Telefon 33 95 60

Förstklassig billackering

Reparation av bilskador

Tryckeri Balder

DAVID BAGARES GATA 5

Telefoner 20 04 17, 11 45 84, 21 35 20

Snabb och omsorgsfull expedition.

A.-B. Stockholms Patentbyrå

K. Y. Zacco & E. H. Bruhn, Verkst. dir., bergsing., jur. kand. Axel Hasselrot, f. d. byrådir. i Kungl. Patent- o. Regist.-verket, docent vid Kungl. Tekn. Högskolan. Tel. växel 2309 70, Centrum, Kungsgat. 36, Stockholm. Grundad 1878. Vår handbok med råd och upplysningar rörande patent sändes på begäran.

Patent varumärken.

Tekniska Allären SKATAN

Sjukvårds- & förbandsartiklar

Tekniska varor, Parfymer, Tväl.

Hantverkargatan 37 - Tel. 51 05 73

**A. PERSSON
GULDSMEDSAFFÄR**

Hornsgatan 154 — Telefon 40 63 90

Vigselringar — Lysningspresenter

Egen guldsmedsverkstad

**Pettersson & Mentzing
MÖBELAFFÄR**

Gamla Brogatan 17 STOCKHOLM

Telefon 11 95 19

Reellt arbete Moderata priser

O. MÅRTENSSONS Bilverkstäder

HÖGBERGSGATAN 32

Tel.: 40 98 24 — 40 98 34

Automobil-, Smides- & Mek. arbeten

Inga spruckna putsytor mer om vid re-
vetering användes **ARMERINGSMAT-
TAN IDE A L.** Armeringsmattan Ideal
är tillverkad av prima vassrör och galv.
trådduk och nedbringar reparationskost-
naderna i avsevärd grad. Stockholms Re-
veteringsfabrik, K. M. Johansson, Norr-
tullsgatan 34, Stockholm. Tel. 33 27 05
Tillverka vanliga reveteringsmattor av
högsta kvalitet. Utför gipsrörningsarbeten
på entreprenad. Införda offert!

**Införda anbud å
MALERIARBETEN**

Arbetet utföres omsorgsfullt.

Endast 1:ma material användes.

MALERIFIRMAN OLOF NILSSON A.-B.

Kungl. hovleverantör.

Kontor och verkstad, Malmskill-
nadsg. 45. Tel. 10 74 28, 20 30 80**TAPETER****A.-B. Rudolf Björklund & Co**

Malmtorgsgatan 8 — STOCKHOLM

Affären grundad 1855

Telefoner:

10 17 20, 10 17 21, 10 17 22, 10 17 23

STRÖMBERGS**MÖBLER**

REGERINGSGAT. 66. Tel. växel 23 12 30

Obs.! Besök vår utställning.

FIRMA EMIL BÄCKLIN

Glasmästeri och Ramfabrik

Ad. Fredriks Torg 1 — STOCKHOLM

Insättningar av: Fönsterglas, Spiegelglas,

Råglas i nybyggnader och reparationer.

Telefoner 43 18 21, 43 47 21.

köp ekonomiskt —

köp kontant

**KOOPERATIVA
MÖBELAFFÄREN**

Klarabergsgatan 42 Telefon 20 25 01

LINDBERGS SKROTUPPLAG

Solnavägen 54 — Norrtullsgatan 69

Tel. Växel 33 42 50, 33 42 51, 33 42 55

Säljer och köper: Kaminer, Spisar, Spik,
Räls, Balk, Vatten- o. Avloppsrör, Vär-
meledningsrör, Rördelar, Dörrar, Fön-
ster, Tvättgrytor, Badkar, Staket och
Stolpar, Takplåt, Remskivor, Axlar,
Lump, Järn- o. Metalls-krot, Tagel, Mo-
torer, Bilar, Maskiner.

KORKMATTOR — VAXDUK

GÅNGMATTOR m. m.

köpes bäst och billigast hos

LINOLEUM AKTIEBOLAGET

Adolf Fredriks Kyrkogat. 13

INGENJÖRSFIRMAN**EDWARD LARSSON & C:O**

Kungsgatan 44, STOCKHOLM

Tel. 21 17 18, 21 24 33. Tel.-adr.: Larscomp.

Leverera: Transport- o. Sällanläggningar

ERICSSONS PLATTSÄTTNING

Tranebergsvägen 50 Telefon 25 66 85

TRANEBERG

PLATTOR - KAKELUGNAR

ÖPPNA SPISAR

"Det där gjorde du bra"

sa' herrn till sin fru, när kostymen

kom tillbaka från Saltsjöbadstvädden

Namnanrop: "Saltsjöbadstvädden".

DAWID FORSBERG & Co.

(Inneh.: Ekenberg & Rydberg)

Solnavägen 109 — Tel. 33 52 39, 33 76 99

Utländska träslag och fanér

A. Z. SELBERGS ÅKERI A.-B.

STOCKHOLM Ynglingagatan 4

Telefon (växel) 23 05 10

Transporter av alla slag med hästar och
bilar. Leverans av grus och singel, sand
och matjord m. m.

Gårdsrenhållning, Schaktningar, Riv-
ning, Grävmaskinsarbeten**PRESSVERKTYG**

L. S. THÖRN

Fixturer — Svarvning — Pressningar
Massfabrikationer utföras. Moderna ar-
betsmetoder! Precision!

Hudiksvallsgatan 4 Tel. 31 46 34
STOCKHOLM

Landets största urval i

RESEFFEKTER OCH DAMVÄSKOR

finner Ni hos

Väska KUNGSATAN 23

Filialer: Norrmalmstorg 1 - Götgatan 23

FJÄDERFABRIKEN**SPIROS A.-B.**

Ranhammarsv. 11 STOCKHOLM

Telefoner 25 48 08 - 25 48 09 - 25 48 10

Vid behov av: Papperspåsar, Omslags-
papper och Bindgarn m. m., vänd Eder
med förtroende till

A.-B. CARL O. PALMGREN

PÅSFABRIK & TRYCKERI

Luntmakareg. 79, STOCKHOLM.

Tel. 30 40 50, 30 08 04, 30 88 50.

Ulvsundatvätten

INEDAL, ULVSUNDA

Telefon 25 67 79

ALL SLAGS TVÄTT

Förstklassigt, välgjort arbete

HERMAN ANDERSSON & SON

TRYCKERI - Dalagatan 12, tel. 31 51 00

Rekommenderas för gediget

Affärs-, Illustrations- och Boktryck

AKTIEBOLAGET**R. & H. LUNDIN**

STOCKHOLM 4

Telefoner 49 45 80 - 49 45 81

Specialaffär i tarmar.

Dagligen alla sorters Slaktavfall — färskt
och lättsältatMaskinavdelning för charkuterimaskiner
Utställning och kontor:

LILLA NYGATAN 4, STOCKHOLM

Telefoner: 20 05 89 — 21 15 22

**STOCKHOLMS LÄNS OCH STADS
HEMSLÖJDSFÖRENING**

Hornsgatan 82 B — Telefon 40 39 22

Stockholm

MATTOR — MÖBELTYGER — GAR-
DINER — TRÅ — TENN — GLAS

Uppsättning av vävar i hemmen

Garn och mönster

Alla råd o. upplysningar gratis. Dräkter
från Stockholms län. Husmodersdräkter**Ljunglöfs Litogr. A.-B.**

Igeldammsgatan 22

Tel. 23 37 50 Stockholm Tel. 23 37 50

BOKTRYCK - BLECKTRYCK
OFFSETTRYCK**A.-B. Björklund & Wedin**

Entreprenör för

Gas - Vatten - Värme - Avlopp

Nyanläggningar - Reparationer

Linnégatan 56 STOCKHOLM

Telefoner: 62 71 31, 62 71 32

Efter kontorstid: 41 80 68, 25 31 14

PAPPERSAFFÄREN
SVENSKT PAPPER
AKTIEBOLAG

Sveavägen 98 V, Stockholm.
Tel.: Växel 23 11 20

AB. Brusafors-Hällefors
Försäljningskontor

Lager av olika papperssorter samt
kartong och kuvert.

Gör Edra julinköp hos
BRUNDINS

Humlegårdsgatan 11 — STOCKHOLM
Välsorterad avdelning för
Manufaktur och Vävnader, Trikåva-
ror - Damkonfektion - 1:sta klass
Herreklipping

M. F. Åkerdahl - BOKBINDERI
Skomakaregatan 13 Telefon 10 05 30
STOCKHOLM

GEDIGET ARBETE - HUMANA PRISER
Firman grundad 1828

Furu- **MÖBLER**
Björk-

Största urval i trevliga modeller

A/B OTTO DAHLIN

11 54 56 - Sveavägen 62 - 10 72 89

DAVIDS Konditori & Kafé
S:t Eriksgatan 30 Telefon 50 17 28
Kaffe Bakverk Våfflor Smörgåsar
Abonnemang för
KLUBBAR, SÄLLSKAP, FÖRENINGAR

"STUREHOF"

- STUREPLAN -

Specialrestaurang för

FISK och SKALDJUR

GUNNAR ENGSTRAND
STOCKHOLM Nybrokajen 5
Telefon 11 28 82 Tel.-adr.: Guneng
— **INDUSTRIFÖRNÖDENHETER** —

H. P. ERIKSSONS
Skinnvaru A.-B., Malung

Telefoner: Malung 144. - Rege-
ringsgatan 17, Stockholm, 10 77 79
PÅLSVAROR o. SKINNKLÄDER

Körsnär Axel Johansson

Västerlånggatan 60

REKOMMENDERAS

BAGARSTUGAN

65 FOLKUNGAGATAN 65
Tel. 40 73 37

37 HORNSGATAN 37
Tel. 40 70 00

KOM ALLTID IHÄG

Arbetarnes Uraffär

Upplandsgatan 1 Telefon 11 66 68
Hederspresenter - Optik - Reparationer
BILLIGAST I STOCKHOLM

WALD. WALDÉN A.-B.

Triewaldsgränd 2 Tel. 10 06 56

Byggnads- och Möbleringsmaterial

P. D. LINDEEN's EFTR.

G. Rick. Wimmergren — **SNICKARE**
Upplandsg. 2, 1 tr. ned, STOCKHOLM
Tel. 20 36 49. Utför allt vad till yrket
hörer: Finare och enklare möbler, re-
novering av antika möbler samt butiks-
o. kontorsinredningar m.m. **Humana priser**

CARL JOHANSSON

Skoaffär (med reparationer)

Hagavägen 19 — Andersvägen 2
HAGALUND — Tel. 27 15 39

Kooperativa Skrädderiet

Upplandsgatan 5. Tel.: Växel 23 40 95

Beställning och Konfektion
för **HERR** och **DAM**

ELEKTRISKA SVETSNINGSKURSER
pågå varje månad

Närmare upplysningar vid
Stockholms

Elektriska Svetsningsinstitut

Järnvägsområdet, LILJEHOLMEN
Telefon 45 12 64, 45 18 25

MONBERG & THORSEN A.-B.

Kungsgatan 60 — STOCKHOLM
BROBYGGNADE

Hamnanläggningar - Grundlägg-
ningar, Silo- o Fabriksbyggnader

Vackra **ENRUMSMÖBLER** i ek och björk
Kompletteringsmöbler, Mattor, Sängklä-
der, Gardiner, Armatur m. m.

CONRAD ÅHLBERG

7 Bryggaregatan Telefon 23 04 75
BILLIGA PRISER - KREDIT ORDNAS

IFA ETT NAMN ATT MINNAS

då det gäller porträtt- och interiörfoto-
grafering, förstoringar m. m.

Drottninggatan 114 — STOCKHOLM
Telefon 30 19 82

Vardagar 9—6, söndagar efter överensk.

DET BETALAR SIG ...

att gå till **MODE-FERM**

ULSTRAR — SWAGGERS

DRÄKTER — KAPPOR

och **KLÄNNINGAR**

stort urval till verkligt låga priser

MODE-FERM, Västerlångg. 62

Tegnér

Nya, moderna
lokaler

Tegnérgatan 1 - Stockholm

(hörnet Regeringsgatan—Roslagsgatan)

Tel. 11 70 00 - 11 70 01

CLAES JULANDER

Hantverkargat. 32 Telefon 50 55 17

HERR- & DAMEKIPERING

Sveavägen 66 Telefon 21 28 71

Södermannagatan 30 Telefon 40 82 63

Stockholm Specialitet: Arbetskläder

FÖRMALNING

av råvaror för kaffeersättning,
kryddor, kemikalier m. m. utföres
till låga priser. Även siktning till
varierande finhetsgrad.

AB Stockholms Ris- o. Valskvarn

Stockholms frihamn

Telefon 67 00 95

Gynna annonsörerna!

MIVA-DECALOR ved-kamin

Hastig uppvärmning. Bränslebesparande.

Begär broschyr.

MICHELIN GUMMRINGAR, A.-B.
Frejgatan 18 Stockholm

ETT ANSIKTSVATTEN

som mer än 30 år hållit sig i marknaden,
oöverträffat, är

LANDÉNS LAVENDEL

Det påtvättas med bomull, renar huden
och lämnar en osynlig, skyddande hinna,
som ligger kvar några timmar utan att
hindra hudens funktioner. Ett universals-
medel mot slapp, grov och narig hy.
Använd det dagligen och Er hy bevaras
frisk och klar. Tusenden använda Lan-
déns lavendel med lika stor förtjusning
som framgång. I samband med Landéns
lavendel utgör användandet av

Landéns Mandelsalva

den enklaste men grundligaste metoden
för ansiktsvård. Hos parfymhandlare lan-
det runt.

**Bil- & CYKEL-reparationer, Svetsning-
ar, Ramlagningar, samt alla slags mek-
arbeten utföras av**

Bröderna Janssons Mek. Verkstad

Drottningholmsvägen 197 Telefon 25 65 89
(invid Ulvsundaplan) **Laddningsstation**

NYA GUMMIVERKSTADEN

BENGTSSON & Co.

Lindhagensgatan 55. Telefon 51 47 55

REKOMMENDERAS

Södermalms Slakteri A.-B.

Kött- & Charkuteriaffär

Fabrik och kontor: Hornsgatan 66 B.

Tel. Växel 23 02 50

Försäljningslokaler: Långholmsgatan

12—14 Hornsgatan 66 B Tel. 23 02 50

BREVPAPPER och

TOILETTARTIKLAR

i parti

FIRMA EMIL BLOMQUIST

Bredgränd 2 — STOCKHOLM

Vart Ni går i världen

så blir vandringen lätt i **SKODON** av

KEMBELS HANDMETOD

Butik: Drottninggatan 65

Transporter av alla slag

utföras snabbt och billigt med

lastbilar och hästakdon av

J. E. Janssons Akeri A.-B.

Kocksg. 38. Tel. 41 33 70 o. 43 37 83

Anlitad sedan flera år av Stock-
holms stad och Hamnstyrelsen.

EDVIN SJÖLANDER

Bleck- & Plåtslageri

Stockholm Tel. 50 60 05, 50 00 35

Utför alla slag av plåtslageriarbeten.

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan

undvara. Skydda Eder själv och Edra

barn genom inträde i ortens

erkända sjukkassa

Sedan Ni fyllt 40 år är det för sent!

ÖSTRA SVERIGES

ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA

Drottninggatan 17 — STOCKHOLM

Tel. 11 87 54

JUTELUMP

Säckar och juteväv köpes. Fördämningsmattor, cisterner sand- och torkgaltar säljas
Köksgrötor - Järnbalkar och Plåt
A. JÖNSSON & C:O
 Timmermansg. 47 STOCKHOLM
 Tel. 43 03 59, 43 63 83.

Minska Edra utgifter - Köp hos oss

Affärskuvert, pr 100 st. 0:60, pr 1 000 st. 5:20. Dupliceringspapper kvarto 5:— pr 1 000. Färgpennor, Röd-blå 2:50 pr puss. Fönsterkuvert, 6:— pr 1 000. Gem, pr kg. 3:50. Helark, dubbla, 1:65 pr 100 st. Kollegiebox, komplett 3:—. Snörparmar, kvarto 3:70 pr puss. Å kontorsböcker upp till 65 % rabatt. Ett parti reservoarpennor av prima, välkänt fabrikat, utförsäljas med 30 % prisreducering. Specialitet: Skrivunderlägg i skinn till lägsta priser.

KONTORSLAGRET

Gamla Brogat. 36, Stockholm. Tel. 20 64 58
 (3:dje huset från Vasagatan).

A.-B. ARBETARNES TRYCKERI

Barnhusgatan 14 STOCKHOLM
 Tel. 10 22 76, 11 11 92. Postgiro 4739
 Rekommenderar sig för utförande av böcker, tidskrifter, blanketter. Moderna stilar. Snabbt utförande. Moderata priser.

BETALD ANNONSPLATS

STRÄNGNÄS

Hårets vård

en viktig detalj i Edert utseende
 Anlita fackkunskapen!

GRETAS DAMFRISERING

Ladugatan 12

Tandl. Edw. Norlander

Mottagning 11—2 och 6—7.

BETALD ANNONSPLATS!

SUNDBYBERG

SONESON & RYDELLS

Boktryckeri

Sturegatan 17. Sundbyberg.

SUNDSVALL

N. O. KARLSSONS

SMIDESVERKSTAD

— VIVSTA, ÖSTRAND —

REKOMMENDERAS

Konditori HILDA ALTIN

— VIVSTA, ÖSTRAND —

REKOMMENDERAS

F:a Oskar Johansson

SKROTAFFÄR

Köpmangatan 16 SUNDSVALL

CAFÉ ROYAL

Bankgatan 6 — SUNDSVALL

REKOMMENDERAS

Tel. 25 69 Öppet 8 fm.—12 m. n.

CAFÉ

FRAMTIDEN

Folkets Hus SUNDSVALL
 — STADENS ELEGANTASTE CAFÉ —

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsåkers Travbana, Sundsvall, travtävlingar c:a 30 söndagar under Mars—Oktober 1942. Totalisator, Restauranter, Högtalermusik. Telefoner Kontoret 42 70 — Banmästaren 53 30.

LINNÉA PALÉN

Fotografiateljér

STORG. 6—8. TEL. 11 15
 SUNDSVALL

WICKMANS DAMSKRÄDDERI

Parkgatan 10. — Telefon 21 82
 REKOMMENDERAS
 Förstklassigt utförande.
 Elegant stil.

Ring 30 88 och beställ!

Vi hemsända

Kransar — Buketter — Kistdekorationer
KUBIKENBORGS TRÄDGÅRD

ORIENT Konditori

Storgatan 5 — SUNDSVALL

Stadens förnämsta! Beställningar mottagas

Klintens Handelsträdgård

— SUNDSVALL —
 Telefon 38 03

SÄG DET MED BLOMMOR

Duco & Målareverkstad

Modernt och tidsenligt inredd efter senaste förordningen

C. ERIK BERGSTRÖM

Förstklassigt arbete. Humana priser
 N. Järnvägsgatan 52 Telefon 17 18

VITAMINKÄLLAN

HAR VI I FRUKT OCH BÄR
 Frukttäd, bärbuskar, nypon, jordgubbar m. m. fördelaktigast från

Sundsvalls Plant- & Trädskola

Tel. 1876 — SUNDSVALL
 Begär vår växtkatalog

Syrgas, Dissousgas och Lustgas

Apparater för svetsning, skärning o. lödning. - Reservdelslager till de flesta i marknaden förekommande svetsningsapparater. - Reparationer av brännare o. reduceringsventiler.

SUNDSVALLS SYRGASFABRIK.

Sundsvall - Telefon 40 05

Nyman & Jonsson — Sundsvall

Trycksaker, Kontorsmaterial,
 Kortsystem

REKOMMENDERAS

Tel. 11 82 Tel. 11 82.

THALÉNS HERREKIPERING

HERREKIPERING

GOSSKONFEKTION

Nybrogatan 3. Tel. 48 01, 42 90
 (Vid Busscentralen)

MANFAKTUR A.-B.

KONRAD ANDERSSON

Storgatan 6—8 - Sundsvall

Telefon 22 87 - 32 88 - 53 87

Oskar Bäckström

MALERI och BILLACKERING

Fabriksgat. 14. Tel. 17 66, 15 33

SÄVEDALEN

A.-B. COLLVIN & C:O

Tel. 112, 1035 - SÄVEDALEN

JÄRN- FÄRG &

KEMIKALIEAFFÄR

C. E. A. GENGAS

Andersson & C:o. Sävedalen. Tel. 1055

BILREPARATIONSVERKSTAD

Tillverkning och montering av

Gengasaggregat

TIBRO

AUG. LÖFVING

Tibro. Tel.: Bost. 15. Fabr. 115

Lager av:

UTLÄNDSKA TRÄSLAG
 OCH FANÉR M. M.

Då Ni behöver SKODON

REKOMMENDERAS

C. L. Gustafssons Skoaffär

Platsens största sortering i allt vad till branschen hör.

Telefon 39 Telefon 39

Begär endast 27 eller 287 vid behov av
 BYGGNADSSMIDEN - SPISAR - SPIK
 PAPP - CEMENT - TEGEL - VELO-
 CIPEDER och BILGUMMI
 samt vid behov av allt i
 Specerier, extra gott kaffe
 — Varorna hemsändas —

ROBERT FAGERMARK - Tibro

Tel.: Affären 27, Kont. 287

TIBRO BIL A.-B.

— Aukt. Fordförsäljare —

Telefoner:

Kont. 300, Lagret 255, Verkst. 310

Bilar - Reservdelar - Tillbehör

Gengasaggregat - Monteringar

Modern Bilverkstad. Cylinderborringar

KOOPERATIVA

en sammanslutning av Konsumenter, som ha till uppgift att främja

medlemmarnas hushållning

på bästa sätt. — Medlemskap

genom inlämnade kassakvitton

TIBRO KOOPERATIVA - Tel. 219

EDBERG & SANDBERG

Tel. Lagret 66

Försälja:

In- och utländska träslag- Fanér alla slag - Plywood (Kryssfanér) - Startex - Lim - m. m.

GUSTAFSSONS
BEGRAVNINGSBYRÅ

Tel. 142 TIBRO Tel. 142

SARKOFAGER, LIKKISTOR och

SVEPNINGAR i olika utföranden

och prislägen alltid på lager. LIK-

BIL för begravning och transporter.

TRANÅS

**S. M. Anderssons
Mek. Verkstad**

Säbyvägen 2. - Tel. 2401

Utför mek. arbeten och reparationer. Rep. av tramp- och motorcyklar. Väl-sorterat lager av cyklar och delar ständigt i lager.

**Trävaru A.-B. Gottfrid Carlsson
TRANÅS**

Tel. 22 61

Försäljer: Såväl hyvlade som sågade Trävaror. Plywood samt ensamförsäljning av "Masonite" och "Fibrex" Masonite-Lack plattan; Titus Lamellträ samt Masonit- & Ekparkettgolv. Uppköper: Skog å rot, samt timmer av såväl Fur, Al som Björk till högsta möjliga priser.

Advokat ANDERS LIND

Storgatan 25 — TRANÅS

— Tel. 22 44 —

VÄINÖ KARLSSON

Entreprenör för Tranås stads vattenverk. Tel. 26 75.

Utför: värme-, vatten- och avloppsledningar, v. c. och badrumsanläggningar, hydroforanläggningar m. m.

— Lager av rör och sanitetsartiklar. — Bostad och kontor: Storgatan 63. Lager: Posthuset.

Advokaten Arthur L. Ekström

(Inneh. av Tranås Jur. Byrå, T. Fröberg's Efr.) Missionsgat. 2 Tel. kont. 20 55, bost. 25 25 Ombud för Motormännens Riksförbund

TUMBA

F:A C. BYLUND EFTR.

MANUFAKTURAFFÄR
Tel. 75 TUMBA

**Köp värredskapen i
OTTO CARLSSONS**

Järn- och Redskapshandel, Tumba
Tel. 150, 213. Filial: Tullinge Järnaffär, Tullinge. Telefon 207.

TUREBERG

**TUREBERGS BAGERI,
KONDI TORI och KAFÉ**

(Innehavare: S. LUNDGREN)
Servering av: GOTT KAFFE och LÅSKEDRYCKER m. m. Delikata kakor. Tårtor på beställning. Extra gott kaffe- och matbröd. Mjök och grädde.
— Tel. 35 01 32 —

UMEÅ

A. - B. H. ANDERSSONS

Värme- & Vattenledningsaffär - UMEÅ
Värme-, ventilations- och sanitetstekniska anläggningar. Infordra kostnadsförslag. Tel.-anrop: Anderssons värme

LINDGREN & REHN

Första klass Skomakeri
Rekommenderas
Sulning med såväl gummi som läder utföres, lagning av gummi- och ytterskor. Allt arbete färdigt på bestämd tid. Tel. 15 57. Kungsgat. 52.

ÖSTERLUNDS PLÅTSLAGERI

— UMEÅ —

**TAKTÄCKNINGAR och ROSTFRIA
ARBETEN** utföres.

Tel. Verkstaden 86. Bostaden 8 72

UPLANDSVÄSBY

VÄSBY

FÄRG- & KEMIKALIEAFFÄR

Uplands-Väsby. Tel. 246

REKOMMENDERAS

UPSALA

NILS LARMS SPECERIAFFÄR

VALSÄTRA — UPSALA

Tel. 42 48.

REKOMMENDERAS

**CHR. RABÉNS EFTR.
(A. WIDMAN)**

Kungsängsgat. 7 - UPSALA - Tel. 379
Affären etabl. 1849. Största sortering av Sjukvårds- och Optiska artiklar. Slipningar och reparationer utföres.

NYLUND & SON

PIANOFABRIK

Tel. 39 19 VRETGRÄND 22 Tel. 39 19

Pianon — Flyglar — Kammarpianon

Köp

SONJA - choklad!

SVEA LINDSTRÖMS

HEMBAGERI

— JÄRNBOGATAN 36 —

Telefon 38 58

Rekommenderas

BLOMMOR

dagligen friska och hållbara, från egen odling — Kransar, Buketter samt allt vad till en förstklassig blomsterbindning hör. Högaktningfullt

SVENSSONS BLOMSTERHANDEL
Skolgatan 33, UPSALA. Tel. 9 52, 25 19

UTTRAN

KONDI TORI RÖDA STUGAN

UTTRAN

Skickningar till sjukhusen. Dagligen färska konditorivaror från Stockholm
Tårtbeställningar Tel. Tumba 2 80

**F:a DAVID PETTERSSONS
Speceriaffär - Sköndal, Uttran**

REKOMMENDERAS
Tel. Tumba 303 och 567

VALLENTUNA

ÅBY TEGELBRUK

C. J. Gustafsson

Tel. Vallentuna 109

Tillverkar och försäljer Murtegel, Reveteringstegel och Dräneringsrör.

VÄSTERÅS

RIKLIG TILLGÅNG av vackra lösa blommor. - Kransar och buketter bindas smaktfullt till billiga priser
Blomsteraffären VARGBO

Stora gatan 86, tel. 5 61.

— Handelsträdgård —
Tel. 12 32.

GYNNA ANNONSÖRERNA!

VÄSTERÅS

MINA MÖBLER

äro

PRIMA MÖBLER

LEWIN JOHANSSON - Västerås

Vid behov av
Kött-, Fläsk- & Charkuterivaror kom ihåg

Hadar Noréns Charkuteriaffär

Tomtebogatan 5 Tel. 313 59

VID BEHOV AV MÖBLER

mattor etc., vänd Eder med förtroende till oss. Vi stå Eder till tjänst med råd och upplysningar. Utför allt inom möbel- och tapetserarebranschen.

NYA MÖBELAFFÄREN

Storgatan 66 Tel. 315 65

**METALLPRESSNING
& TRYCKNING**

utföres efter modell eller ritning. Reparationer, ändringar och renoveringar av metallartiklar. Förnicklingsverk. Elektriska ljusinstallationer. Ringleddningar m. m. till lägsta priser.

Aktiebol. KARL KEIJSER & C:o
Västerås Tel. 300 36

MAX ANDERSSONS

Kanotbyggeri

REKOMMENDERAS

ERNST BLOM

FOTOFIRMA

— Över 50 års praktik —

REKOMMENDERAS

**E. UTTERSTRÖMS EFTR.
PAPPERSHANDEL**

Köpmangatan 5 Tel. 302 16

Väl sorterat lager av: Kontorsartiklar, Skolmateriel, Ritpapper i ark och rullar, Kalkerväv, Portföljer, Skrivunderlägg, Skrivställ m. m. — Alla slags trycksaker utföres väl o. billigt

GOTT BRÖD

garanterar

ABEENS HEMBAGERI

(INGEBORG ABEEN)

Källgatan 11 a. Västerås Tel. 342 22

Bilägarnas Inköpsförening

Indian Bilolja	Auto-tillbehör
Gislaved Bilgummi	Tvättning, Smörjning
Bil-kol	Bil-ved

Munkgat. 14, Västerås Tel. 326 22, 326 88

LINDBERG & SÖDERLUND

Smides- & Mek. Verkstad

utför mekaniska arbeten, smiden, järnkonstruktioner och svetsningar.

Välgjort arbete. Humana priser

Nybergs Tryckeri AB.

Trädgårdsgatan 10. Tel. 316 25

— Alla slags trycksaker —

Allt i Radio

Sex välkända fabrikat
Nya, mod. app. fr. 195
kr. Avb. Byte. Service

Radio-Televice, Stora gat. 7. Tel. 334 80

Henry Claessons Omnibusstrafik

Tel. 110 16

Turist- och sällskapsresor och bekväma vagnar.**Ramar — Speglar — Glas m. m.****EKSTRÖMS GLASMÄSTERI**Stora gatan 19 Västerås Tel. 277
Innehavare: OLOF VICTOR**Västerås Ornamentsmides Fabrik**

Innehavare: A. J. ASK

Tel. verkst. 1594, bost. 3488 Västerås
Järnkonstruktioner — Ornamentsmide
Hissräck — Balkongräcken — Koppar-
Mässing- och andra metallarbeten**SPORT- och CYKELHANDLA hos**
IDROTTSMAGASINETA.-B. J. Rytterkvist, Storg. 18,
Västerås. Tel. 14 11.Stadens äldsta och mest välsorterade
specialaffär i branschen.**MÖBLER - Mattor - Gardiner och**
Sängkläder

köper Ni bäst och billigast från

Möbelkompaniet

Munkgatan 5 Tel. 50 52

Rekommenderar våra

DUBBELSOFFOR och FÄTÖLJER**A B VÄSTERÄS MÄLERIAFFÄR**

Kopparbergsv. 27 — Tel. 751 och 11 70

R E K O M M E N D E R A S**Moderna och stilfulla T A P E T E R**
ständigt på lager till billigaste priser.**Elektrisk Grammofon**

Pris endast kr. 65.—. Senaste skivnytt!

HELLMANS - Vasagatan 8

Tel. 2 61 VÄSTERÄS Tel. 2 61

BETALD ANNONSPLATS!**V Ä X J Ö****ASKELYCKANS KONDITORI**

— V Ä X J Ö —

GODA BAKVERK — GOTT KAFFE**R E K O M M E N D E R A S****Naturen**återger oss hälsa och krafter efter
arbetets påfrestningar.**Mjök och Smör**

äro naturprodukter med högt hälsovärde

Kronobergs läns Mejeriförbund

— V ä x j ö —

BESÖK**Konditori Grand**

V Ä X J Ö

Telefon 33 85

SERVERING AV GOTT KAFFE
OGH GODA KONDITORIVAROR**AKTIEBOLAGET****Hjalmar Petri**

V Ä X J Ö

GARN, VÄVNADER och
LINNEVAROR**GYNNA ANNONSÖRERNA!****Säg det med blommor från****BLOMSTERHANDELN I R I S**

Telefon 23 55 - VÄXJÖ - Telefon 23 55

Friskaste blommor från egna odlingar

Specialité: **Begravningskransar i**
alla prislägen**Platsens bästa sortering av Herr-****och Gosskläder. Eget 1:sta klass****Skrädderi. — Erlas Arbetskläder****WILH. GUSTAFSSON**

Storgatan 27

Telefon 11 86

ETT VERKLIGT GOTT BRÖD

erhåller Ni alltid i

V Ä X J Ö A N G B A G E R I**B u t i k e r :**

Tel. 20 69

Sandgårdsgat. 11 - Värengsgat. 16

B l o m s F o t o g r a f i a l e t j e

Storgatan 5 VÄXJÖ Telefon 23 54

PORTRÄTT — FÖRSTORINGAR**AMATÖRARBETEN****John Maur - Möbelaffär**

S T O R G A T A N 22

Telefon 24 14

R E K O M M E N D E R A S !**Allt, som tillhör den moderna damfrisuren****utföres i****E. HECKTORS DAMFRISERING**

Kungsgatan 4 - VÄXJÖ - Telefon 15 17

Stilfull klippning. Olika slag av Cham-
ponering. Permanentondulering. Elegant
och hållbar Tångondulering. Mise en plis
och annan vattenondulering. Hår- och
ögonbrynsfärgning. Ansiktsbehandling
Brudklädsel. Manicure m. m.**Sund och ekonomisk varuförmedling**
har konsumenterna genom sina egna
butiker.**Konsumentföreningen**

V Ä X J Ö

Ernst Johanssons**MEK. STENHUGGERI**

S. Järnvägsg. 19 VÄXJÖ Tel. 23 86

— R E K O M M E N D E R A S —

Utför alla slag av stenhuggeriarbeten.
Reellt arbete. Billiga priser.**Växjöortens Kooperativa****Charkuteriförening u.p.a.****R E K O M M E N D E R A S !****ÅKERSBERGA****Fråga Eder handlande, om han har****ROSLAGSLIMPOR**

Om inte så bed honom beställa från

ROSLAGSBAGERIET

Telefon 45 — Åkersberga

ÖREBRO**Bröderna Jonsson****Civil- & Uniformsskrädderi**

Skolgatan 27 — Tel. 119 13

God passform utmärker alltid "Jons-
sons" kläder. Även så kallade måttbe-
ställningar, med högsta garanti till kon-
fektionspriser. **Anlita alltid fackmannen****Alla slags SKROTVAROR**

uppköpes till högsta dagspris i

Produkt- & Materialaffären

Kyrkvägen ÖREBRO Tel. 121 50

(Söder om Markbackens gård)

ALGOT ANDERSSON

— Vattenledningsentreprenör —

Mäster Larsg. 10, Örebro. Telefon 113 82

Utför värmeanläggningar, Badrums- och

WC-inredningar m. m. i branschen.

GEDIGET ABETE - HUMANA PRISER**Örebro Karosserifabrik**

W. ENGLESSON & C:o

ÖREBRO

Vi lösa Ert Möbleringsproblem

Ett besök hos oss ger Er många och goda

uppslag. Höga kvalitéer - Låga priser

Roland Anderssons Möbelfärr

Karlslundsgatan 10 Örebro Tel. 111 82

Stil, kvalité och god passformutmärker **K A P P A N** Ni köper hos

oss. Därtill är priset det lägsta möjliga.

SANDBERGS A.-B. - Olaigatan 13

Tel. 184 74 - Järntorget - ÖREBRO

KAPPOR OCH KLÄNNINGAR
till fabrikspriser**Norrköpings Kappfabrik**

Drottninggatan 25, 1 tr. — ÖREBRO

Telefon 150 47

Örebro Intecknings Kommandit-**bolag, P. Eriksson & C:o.**

Drottninggat. 7, 1 tr., Örebro. Tel. 135 00

Bankrörelse — Eget kapital 1900.000.—

Emottager penningar på förmånligaste

villkor å kapital-, sparkasse- och giro-

räkning. Utlämnar lån mot säkerhet av

inteckningar samt beviljar byggnads-

och kassakreditiv m. m.

Ingeniörsfirma Rolf Källström**Installerar - Reparerar - Konstruerar**

Värmelednings-, Ventilations- och

Sanitetsanläggningar

Telefon 122 48 ÖREBRO Telefon 122 84

Arvid Anderssons Konditori

(Harald Lindberg) ÖREBRO

Storgatan 20 Telefon 124 02

R E K O M M E N D E R A S**Hushållsskolan MARGARETA**

ÖREBRO

Klostergatan 11 Tel. 118 70, 117 50

1:a kl. Matsalar

Festvåning och Matvaruaffär

— Elever mottagas —

Gasgeneratorer

för olika ändamål

A.-B. Gasgenerator

ÖREBRO

TEL. 192 35

KOLONIALVAROR

en gros

KAFFEROSTERI**Örebro Import- & Kolonialvaru A.-B.****BETALD ANNONSPLATS!**

Ring 1096

så hämta vi lump
skrot, stickylle, metal-
ler, tomglas m. m.

**JOHANSSONS
SKROTAFFÄR**

Bostad anknätn.

Vid Träsliperiet

ÄNGERMANLANDS LANTMANNAFÖRBUND. Rt. 2540, 2529, 2539, Förest. bostad 1040. Filial Örnköldsvik. **Kraftfoder, Gödselmedel, Foderspannmål, Utsäden** och Fröer alltid i lager till humana priser **Jordbrukare! Gynna Edert eget företag.**

SANNA FORSBERGS HEMBAGERI
Rikstel. 2794 ÖRNSKÖLDSVIK Storg. 34
Alltid färskt och gott Kaffe- och Smörgåsbröd, Småbröd och Sockerkakor

STRANDBERGS MATSALAR
Hamngat. 9 Örnköldsvik Tel. 10 72
Gott bord. Trivsamma lokaler. Facila priser. Abonnenter och tillfälliga gäster mottagas

EDRA TRYCKSAKER
bli till belåtenhet om Ni beställer dem hos

Ö L U N D S AFFÄRSTRYCK
Tel. 11 90 Örnköldsvik

G. SVEDINS Parti- & Agenturaffär
Kontor: Storgat. 28. Lager: Hamngat. 9 o. Storgat. 1. Rikstel. 10 20. Försäljning av **Mjöl, Bröd, Kaffe, Luckeys konserver, Nissens choklad, Lakritz o. Konfektyrer.** Nederlag av: **Mjöler och bröd.**

MODERNA Butiksinredningar, Köksinredningar, Byggnadssnickerier, Trappor, Ledstänger utföras till billiga priser. Förslag till **INREDNINGAR** uppsättas.
— Begär offert —

P. BYSTRÖMS SNICKERIFABRIK
Box 242 ALFREDSEHEM Tel. 50 24

FÖR ER....
som värdesätter gott kaffe och färskt gott bröd!
Utbärning.

NYA KONDITORIET
Storgat. 24 Örnköldsvik Tel. 21 14

KEMISKA TVÄTTCENTRALEN
O. ÖDLIND A. SJÖDIN
KEM. TVÄTT. PRESSNING
FÄRGNING. REPARATIONER
Tel. 12 67. Storgatan 21.

J. Olssons Skofabrik
J Ä R V E D Tel. 400 22
Försäljer i parti: **Skodon, Handskar och Sockor** av egna tillverkningar.

**ÖRNSKÖLDSVIKS
KEMISKA TVÄTT**
Lasarettsgatan 26. Tel. 12 26
Rekommenderas vid all slags tvätt.

ÖSTERSUND

**FÄRSKA
Grönsaker, Blommor
& Plantor**
FRITZHEMS TRÄDGÅRD
Torget ÖSTERSUND Tel. 20 67

På upptäcktsfärd

efter goda varor till lämpliga priser i t. ex.

UNDERKLÄDER
STRUMPOR
SKJORTOR
SLIPSAR o. d.

gå till

konsums manufakturaffär
Prästgatan 45, Östersund. Tel. 88.

Östersunds Konsumtionsförening

En ljusning blir det i Eder affär
om Ni anlitar

**ELEKTRISKA INSTALLATIONS
A.-B. — Östersund**

Vidare upplysningar tel. 23 00.

Metropolkonditoriet

REKOMMENDERAS
Storgatan 34 Telefon 628
— ÖSTERSUND —

PARFYMER o. EAU de COLOGNE

Tekn. artiklar i parti och minut.
A.-B. ÖSTERSUNDS FÄRGHANDEL
Storgatan 19. Telefon 423

HUSMODERNS HEMBAGERI

Allt i matbröd, kaffebröd, småbröd samt tårter och bakelser
Bageriet: Ruuthsvägen 5
Butiken: Storgatan 38.
Tel. 20 25 ÖSTERSUND Tel. 32 26

REST. RUNEBORG

Naturskönt läge med utsikt över Storsjön. Öppet året om. Lämpar sig utmärkt för större och mindre beställningar, kongresser och sammanträden. Erkänt gott kök! Fullständig konditoriservering. - Telefon 953 - Östersund

Byggmästare **JOHAN ERIKSSON**
ÖSTERSUND
Bergsgatan 45 Telefon 25 63
Utför nybyggnader och reparationer
I N F O R D R A O F F E R T

Mjölkbaren

Kyrkogatan 64

REKOMMENDERAS

A.-B. ERNST ERICSSON
Rubia Kafferosteri
Storg. 29. Östersund.
REKOMMENDERAS

**MARGARETAS
MATSALAR**
Storgatan 16
ERKÄNT GOD MAT
Telefon 23 33

GYNNA ANNONSÖRERNA!

JÄMTSTUGAN - Östersund
RESTAURANT — Prästgatan 30
är rätta matstället för abonnenter och tillfälliga gäster. Utbärning. Tel. 472

CITY DAMFRISERING
—:— Kerstin Hall —:—
Permanent med och utan ström
Första klass arbete av yrkes-
skicklig personal.
Citypalatset, Kyrkogat. 47. - Tel. 31 45

GUSTAF III:S CAFÉ
Kyrkogatan 66 ÖSTERSUND
Gott kaffe - Te - Choklad - Gott bröd
Läskedrycker - Smörgåsar - Mjolk m. m.
Kaffe m. m. utbäres.
— Beställningar kan göras per tel. 853 —

**ÄKTA JÄMTLANDS
MESOST OCH MESSMÖR**
Jämtlands Mejeriförening
ÖSTERSUND. Tel. 7 48 o. 30 09

O. LUNDIN & SÖNER
SMIDES- & MEK. VERKSTAD
Köpmannagatan 55 Östersund
Tel. Verkstaden 435, Kontoret 44
Mekaniska, smides- och auto-
mobilreparationer.

EKIPERINGSFRÅGAN
för HERRAR löses bäst, billigast,
fördelaktigast hos
WICKBERGS Herrekipering
Herrkonfektion
Prästgatan 32 ÖSTERSUND

RITZ KONDITORI
Rådhusgatan 37 Telefon 23 88
ÖSTERSUND

KAPPOR och KLÄDNINGAR
köpes förmånligast hos
HALLENBORG & MAGNUSSON
(OBS! Beställningsavdelning)
Kyrkogat. 62 ÖSTERSUND Tel. 5 08
(Mitt emot Östersunds sortens mejeri)

**BESÖK
POSTKAFÉET**
Kyrkogatan 62

**ÖSTERSUNDS-
POSTEN**
Jämtlands läns första, största och
mest spridda dagblad.
UPPLAGA 19.500 EX.
BÄSTA ANNONSORGAN

Edquists Päls- & Modeaffär
Prästgatan 34 ÖSTERSUND Tel. 21 97
Har alltid de senaste nyheterna på lager.

BETALD ANNONSPLATS!

CEDERHOLM & Co

STOCKHOLM 9

Förbands- &
sjukvårdsartiklar

A.-B. Petterson & Nilson

50 SVEAVÄGEN 50

(vid Adolf Fredriks kyrka)
TELEFON: 11 13 59

Stort lager av
MÖBLER

samt

Begagnade möbler

SYMASKINER

VELOCIPEDER

NORRTÄLJE GJUTERI

Greisz & Söner

★

Tel. 29, 729 Norrtälje

Lägg märke till

*hur väl man mår
och hur man njuter
av det delikata, mör-
ka smörgåsbrödet*

UPLANDSKUBBEN

Det finns hos Pub!

Ja, vad Ni än för tillfället råkar önska Er, så passar vårt slagord in. Det ligger mycket mera bakom detta — "det finns hos Pub" än vad man föreställer sig första gången man ser det. Och inte nog med att det finns hos Pub — det finns också i bästa kvalitet, största tänkbara sortering och till priser, som äro överkomliga för var och en.

Paul U. Bergströms A.-B. Stockholm

Tolls Byggnads AB.

Kungsgatan 15
STOCKHOLM

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgäto:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens AB.

L:a Nygatan 19

STOCKHOLM

ALLM OLYCKSF o. ANSVARSFÖRSÄKR A.-B. I ZÜRICH (Schweiz)
EUROPAS STÖRSTA ANSVARSFÖRSÄKRINGSBOLAG

"ZÜRICH"s FILIALDIREKTION

Tel. 23 29 20, Birger Jarlsgatan 8, Stockholm

DU och General Motors

"Jag och General Motors? Var finns sammanhanget?" Du ser förbryllad ut.

Och dock angår Dig General Motors verksamhet lika mycket som den angår hela samhället.

Se Dig omkring! Det militära skeendet ger Dig redan det bevis på att vi alla . . . för vår beredskap och välfärd — för vår existens . . . äro beroende av surrande motorer, av hjul som hållas igång. Ändlösa bilkolonner rullande på landsvägarna — den bilden och dess betydelse känner Du . . .

GM tillverkar världens mest sålda bilar
Chevrolet - Opel - Pontiac - Buick - Oldsmobile - Cadillac - GMC - Vauxhall - Bedford

GM är Sveriges största tillverkare av gengasaggregat

GM tillverkar äkta reservdelar i Sverige

GENERAL MOTORS NORDISKA A.B. STOCKHOLM

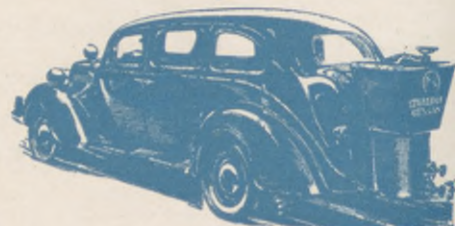
Likadant är det i hemorten — blott i påtagligare grad. Skörden i bondens lada bleve icke mjöl i kvarnen, icke bröd hos bagaren, icke Din dagliga kost utan hjälp av ett effektivt transportväsende . . .

Det är här Du möter General Motors samhällsgagneliga insats — det är här Du finner sammanhanget mellan Dig och General Motors, "en riksbetydande institution i det svenska transportväsendets tjänst".

STOREBRO GENGAS- AGGREGAT

System Gragas

Lättskötta, driftsäkra, ekonomiska. Kunna startas utan fläktning efter 50 min. stillastående. Ge snabb start och god acceleration. Över 200 av Stockholms droskbilar ha Storebro-aggregat. Personvagnsaggregat P 400 väga endast omkring 100 kg. Omgående leverans. Begär närmare upplysningar!

Tillverkare och försäljare:

STOREBRO BRUKS AKTIEBOLAG

Storebro

GENGASAVD.

Telefon 8

Rederiaktiebolaget IRIS STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 00, 10 49 45

S/S "Virgo"	6600 d.w.
S/S "Pluto"	6525 "
S/S "Rigel"	6450 "
S/S "Lestris"	4300 "
S/S "Polaris"	3775 "
S/S "Jupiter"	3200 "
S/S "Sirius"	3100 "
S/S "Iris"	3000 "
S/S "Orion"	3000 "
S/S "Vidar"	3560 "

Fraktlinjer:

**NORRLANDSHAMNAR —
RIVER THAMES**

(Under säsongen.)

HALMIA
PUMPEN

Stor hållbarhet Lätt gång

Varje pump garanteras
Tillverkare:
HALMSTADS JÄRNVARU AKTIEBOLAG
Avd. Aug. Hansons Gjuteri
HALMSTAD STOCKHOLM